

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun. Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Na pragu zime

Ugibanja o sklepih na sestanku med Hitlerjem in Petainom

Sedanje vojskino uničevanje na veliko, ki ni le snovnega, temveč tudi duhovnega značaja, pomenja nesluteno svetovno katastrofo, ki je uvod v propad zapada, o katerem je že pred mnogimi leti pisal Oswald Spengler. Zaradi tega mislimo, da ne pretiravamo s trditvijo, da je brez dvoma v vseh bojujočih se taborih vsaj neka nagonaska potreba, da bi se strašnemu dogajanju, ki z grozo napolnjuje svet, napravil konec. Mislimo, da je tako teženje tu in tam, pa čeprav bi vsaka stran seveda rada zmagala in v vojaškem trionfu nad sovražnikom zrla plačilo za velike žrtve, ki jih je morala sprejeti nase. Vedno znova slišimo šušljati o intimnih, tajnih, dobro prikritih stikih, ki naj pripravijo razgovore, pogajanja in mir med obema taboroma. Takšnim govoricam pa seveda ne moremo prav verjeti. Kajti prva svetovna vojna je pokazala brezkoristnost vseh podobnih in še večjih naporov za doseg miru, dokler odločitve ni padla na bojišču. In v sedanji vojni tako jasne končne odločitve na bojišču dosedaj še ni bilo.

Ameriške agencije širijo poročila, da je Petain pristal na odslopitev nekaterih francoskih pomorskih oporišč v Sredozemlju in v zahodni Afriki - Spanija ne pojde v vojno - Ostri odmevi v Ameriki

Zaradi tega nas tem bolj zanima italijanski poziv angleškemu narodu, naj položi orožje in naj konča veliko vojno pustolovščino. Poziv je napisal Giovanni Ansaldo v »Telegraphu«, ki izhaja v Livornu in velja za glasilo zunanje ministrice Ciana. Ansaldo torej pošilja Angliji svarilo in bodrilo, naj s silama osiše sklence mir, dokler je še čas in preden bo izgubila svojo neodvisnost v prilogi Združenih držav Severne Amerike. Članek je tako napisan, da je istočasno grožnja in vaba. Ansaldo pravi: More se računati za dejstvo, da bodo spomladi Združene države stopile v vojno in sicer zato, da bodo dosegle popolno nadoblast nad Anglijo, medtem ko osiše od svoje strani v sedanjem trenutku ne stavlja na samo Anglijo nobenih zahtev. In potem dalje dobesedno: »Bodočo britansko katastrofo je kaj lahko preprečiti. Niti najmanjšega dvoma ne more biti, da je to, kar se sedaj v Londonu godi, strašno. Priče smo ene največjih tragedij v zgodovini človeštva... Da bi mogel britanski narod v bodoče še dalje živeti pod znošnimi pogoji, za to je samo eno sredstvo in sicer takojšnja sklenitev miru. Ali mar hoče Churchill, da bo britanska država še dalje ostala neodvisna? Tudi to je še mogoče, kajti Hitler ni nikdar o tem sanjal, da bi Anglijo napravil za svojo kolonijo. Ali pa morda hoče Churchill, da bo britanski imperij preživel vojno? To pa je nemogoče, kajti imperij je že izgubljen. Glavno mesto Anglije ni več London, temveč Newyork. Sleherna pomoč, ki jo Churchill sprejme, je nov dokaz, da je britanski imperij odpravljen.«

Torej istočasno vaba in grožnja. Vaba z obljubo lastne dobrohotnosti, grožnja s popolno odvisnostjo od Amerike. Mogoče, da za članek v »Telegraphu« ne stoji nobena vodilna osebnost italijanske zunanje politike. Morda je le izraz časnikarske spretnosti gosp. Ansaldo in odsvit njegovih osebnih nazorov. Toda ne bomo se veliko motili, ako rečemo, da tudi v tem primeru, ako članek ni uradno inspiriran, vendar izraža precej točno čutenje in mišljenje najširših italijanskih množic, verjetno tudi nemških. Vojskuna tragedija je splošna in želja, da bi se čim prej končala, prav tako.

Toda kakšen je učinek, kakšen je odziv na angleški strani na takšne pozive? Bilo bi zmotno, ki kdor koli dvomil, da so angleški uradni krogi trdno odločili vojsko nadaljevati do skrajnosti in je prav tako zelo verjetno, da tako kakor misli Winston Churchill, Eden ali drugi voditelji, misli tudi angleško ljudstvo. Gotovo bi tudi Anglija rada mir, toda angleški narod živi v prepričanju, da ga je usoda postavila pred odločitev, v kateri gre za vse: ali zmaga in rešitev imperija, ali pa propad. Možnost kompromisnega miru se zdi izključena. K temu moramo dodati, da iz vseh dosedanjih nemških in tudi večina italijanskih izjav res tudi ni mogoče sklepati, da bi se osiše s kompromisnim mirom hotelo zadovoljiti. Ako sedaj naenkrat izide v »Telegraphu« članek, ki smo ga omenili, ali ne bo morda v Londonu povzročil čisto drugačne razlage, kakor pa mu jo je pisec hotel dati? Ali ga ne bodo Angleži sprejeli kot priznanje, da je tisti, ki je članek pisal, ali da so tisti, ki so ga inspirirali, v prvi vrsti sami miru potrebni? Mar ne slišimo, da se tudi posvetovanja zadnjih dni v Parizu in na Pirenejskih prav v tem smislu tolmačijo na angleški strani? One grožnje, da bodo Angleži zaradi ameriške pomoči prišli pod varštvo Amerike, v Londonu prav gotovo ne jemljejo preveč resno. Razvoj v preteklem letu je namreč pokazal, da se čustva anglo-saške skupnosti ne sme podcenjevati. Medtem, ko v začetku vojske najvažnejši zavod za preizkušnjo ameriške javnega mnenja ni izkazal niti en odstotek v prilogi oboroženega posa Amerike na strani Anglije, pa se je pred kratkim že 17% Američanov izjavilo za aktivni poseg Amerike v sedanjo vojsko.

Toda zato ne ostane nič manj resnica, da boj za London pomenja eno največjih tragedij v zgodovini človeštva. To je g. Ansaldo točno prikazal. Sicer ni London edini sredi svoje nesreče. Tudi mesta in pristanišča ob francoski in belgijski obali so strašno razdejana in tudi mnogotera nemška mesta na zapadu kažejo sledove uničujoče sile moderne vojske. Toda pogledi sveta se vendarle kar naprej obračajo na London, ki je glava in srce Anglije. Tega zanimanja tudi niso mogle pogasiti objavljene novice o nameravanem nemškem napadnem poizkusu na Anglijo sredi septembra. Tudi angleška poročila dan za dnem javljajo in priznavajo, da so udarci, ki padajo na London, izredno hudi in krvavi. Nemško letalstvo se namreč ne omejuje kakor prvotno le na bombardiranje vojaških ciljev, ampak je razglasilo maščevanje in povračilo za angleške napade na Nemčijo. Zato zdaj prihajajo letala večina ponoči ali v varstvu megle in oblakov in mečejo bombe, katerih učinek ne obuhti le nasprotna vojna sila, ampak zlasti civilno prebivalstvo. Zaradi tega gredo tudi izgube med civilnim prebivalstvom

Ze včeraj smo poročali o sestanku med Hitlerjem in Petainom. V drugi izdaji lista smo prinesli tudi kratko uradno obvestilo o sestanku in o zunanjih okoliščinah srečanja med Hitlerjem in Petainom. Za tiste bralce, ki druge izdaje niso dobili, ponavljamo uradno poročilo, kot ga je izdal nemški tiskovni urad:

Službeno poročilo

Nemški tiskovni urad (DNB) javlja: Vodja Hitler je danes sprejel poglavarja francoske države in predsednika francoske vlade maršala Petaina. Pri razgovorih sta bila navzoča nemški zunanji minister Ribbentrop in podpredsednik francoske vlade Pierre Laval.

Uradno poročilo francoske vlade o sestanku med Hitlerjem in Petainom je podobno nemškemu, ne navaja ničesar o vsebini razgovorov, le na koncu pristavlja. »da bosta položaj in bodočnost Francije v veliki meri odvisna od posledic tega zgodovinskega srečanja med Hitlerjem in maršalom Petainom.«

Zunanje okoliščine sestanka

Zunanje okoliščine sestanka so bile naslednje: Sestanek med Hitlerjem in maršalom Petainom je bil na neki majhni postaji v zasedenem delu Francije, kjer se je ustavil Hitlerjev poseben vlak. Maršal se je pripeljal v avtomobilu (agencija Stefani pravi, da v posebnem vlaku) in je bil postrojen bataljon nemških vojakov, ki so maršalu Petainu izkazali čast kot vladarju države. Maršal Petain je bil sprejet od zunanjega ministra von Ribbentropa, maršala Keitela, šefa vrhovnega generalnega štaba, ter Dornberga, šefa protokola. Pri vlaku ga je pričakoval Hitler, ki ga je povabil v salonski voz, kjer so se začeli posveti, ki so trajali dve polni uri. Po končanih razgovorih je Hitler maršala Petaina spremljal do njegovega avtomobila in bataljon mu je spet izkazal čast.

Ameriške razlage

Newyork, 25. oktobra. t. »Associated Press« poroča iz Francije, da še vedno ni mogoče dobiti nobenih verodostojnih pojasnil o vsebini pogovorov med Francijo in Nemčijo. Vsi znaki pa govorijo za to, da je Nemčija stavila Franciji resne predloge za sklenitev dokončnega miru, toda pod pogoji, ki bi Nemčiji in Italiji omogočili, da razpolagata s francoskim vojnim brodom in v Sredozemskem morju in s francosko evropsko, sirijsko in afriško obalo v Sredozemlju v vojni proti Angliji. Sodelovanje francoskega brodom, da je namreč Spanija postavila kot pogoj za svojo udeležbo pri borbi proti Angliji. Stališče Francije ni znano. Verjetno pa bo gospodarski položaj, v katerem se nahaja Francija, odločeval pri francoski vladi, kjer med drugimi obstoja tudi strah, da ne bi Nemčija in Italija zaradi notranjih neredov, ki da se pojavljajo v nezasedeni Franciji, hoteli razširiti svojo zasedbo na vso Francijo in na vse njene kolonije v območju Sredozemlja.

Nemška pojasnila

Berlin, 25. okt. b. Ves današnji narodno-socialistični tisk objavlja na prvih straneh kratka poročila o sestanku med nemškim državnim kancelijem Hitlerjem in maršalom Petainom, kateremu sta prisostvovala nemški zunanji minister von Ribbentrop in podpredsednik francoske vlade Laval. Listi ne objavljajo nobenih razlag ter bo razlaga izšla brzkone šele jutri kot se je to zgodilo tudi s sestankom med Hitlerjem in generalom Francom, ki je izšel dan pozeje.

Uradni krogi v Wilhelmstrasse pa so dali kratka pojasnila tujim časnikarjem, v katerih so se dotaknili stališče Anglije napram Franciji ter poudarili, da Anglija izvaja na Francijo hud pritisk ter ji grozi z okrepitvijo blokado zaradi njene politike napram Nemčiji. Glasove, da Francija odklanja vstop v vojno proti Angliji na strani Nemčije in da Nemčija zahteva vojno oporišča in izročitev francoskega brodom, pa smatrajo v berlinskih političnih krogih kot neosnovane. Nihče niti približno ne ve, o čem so se razgovarjali Hitler, Ribbentrop ter maršal Petain.

odločno pomaga. Kljub temu ostane vprašanje: Ali bo mar London držal do tistega trenutka, ko bo prišla obljubljena ameriška pomoč? Ali bo upanje večje kakor trpljenje? Na vrata trka zima in stisniti so brez strehe. Ali bo hrepenenje po miru večje kakor volja držati do kraja? Nemci upajo, da se jim bo posrečilo zlomiti odporno silo Londona in s tem tudi odporno silo angleškega ljudstva. Zato brez prestanka bombardirajo London noč in dan. Razen tega snujejo širokopotezne načrte, ki naj bi jim omogočili prijeto Angleže ne le na njihovem otočju, ampak tudi ob glavnih žilah angleške imperije. Zadnji Hitlerjevi obiski na zapadu imajo samo ta namen. Kaj se pripravljajo?

To je vprašanje, ki gori na jeziku vsem, a samo bodočnost bo nanj odgovorila. Drin

6. Francoska vlada dobi izhod na atlantsko morje pri Bordeauxu, kjer bo dobila hodnik skozi od Nemcev zasedeno obalno ozemlje.

Angleške navedbe:

Nemčija in Italija hočeta Bizerto, Sirijo in Dakar kot oporišča v boju proti Angliji

London, 25. oktobra. t. Na londonskem radiu je popoldne govoril lord Strathcombe o položaju Francije v zvezi s sedanjimi razgovori med Francijo in Nemčijo in s potovanjem maršala Petaina na obisk k Hitlerju v nezasedeni del Francije. Lord Strathcombe je dejal, da gre v glavnem za to, da bi Francija ali popolnoma stopila na stran vojskujočih se velesil osiše ter Angliji napovedala vojno, ali pa vsaj za to, da bi Francija odstopila za enkrat Nemčiji in Italiji svoja pristanišča v Bizerti v Severni Afriki, v Siriji ter v Dakaru na zahodni obali Afrike. Lord Strathcombe je pristavil, da gre torej za velike stvari, kajti za Anglijo bi mogle nastati težave tako z vojaškega, kakor s pomorsko trgovinskega stališča. Svoj govor je lord zaključil s pristavkom, da upajo, da se bo maršal Petain branil sprejeti predloge, ki mu jih vsiljujejo, toda varovati se je treba utvar tudi tukaj, kajti Laval in zunanji minister Baudoin sta tista dva, ki danes dejansko vladata v Franciji, in če bi se oprla na Nemčijo, jo lahko vladata tudi — brez Petaina. Zato angleški politični in vojaški krogi pozorno gledajo na razvoj dogodkov, pri katerih bodo imeli tudi oni še svojo besedo.

Stališče Spanije

Oporišča v Ceuti in Tangerju na razpolago osišču?

Newyork, 25. oktobra. okt. t. Associated Press poroča iz Španije, da je bilo na sestanku med Hitlerjem in generalom Francom sklenjeno, da se Španija ne udeleži vojne proti Angliji, marveč, da bo na drugi način pomagala prijateljskim državam osiše. Ni znano, če je Španija dovolila, da bi velesil osiše vporabili špansko ozemlje za napad na Gibraltar s suhega. Uporno pa se širijo poročila, da

(Nadaljevanje z 2. strani)

Prvi odmevi v Ameriki

Osorna kretnja proti Španiji — Ameriške države pripravljene, da v potrebi zasedejo francoske kolonije na »ameriškem življenjskem prostoru«

Washington, 25. oktobra. t. »Associated Press« javlja, da ameriška vlada z veliko pozornostjo sleduje razvoj razgovorov med Nemčijo in Francijo. Francoski poslanik pri ameriški vladi Haye je obiskal državno tajništvo in dal obvestila o teh razgovorih. Takoj nato so se razširile govorice, da je vlada Združenih držav Severne Amerike že stopila v stik z vsemi 20 ameriškiimi državami, ki so se udeležile zadnje vseameriške konference na Havani, in da so bili v zvezi s temi že storjeni vsi potrebni politični in vojaški ukrepi, da ameriške države takoj zasedejo vse francoske kolonije na ameriškem življenjskem prostoru, če bi se zgodilo, da bi Francija podpisala mir, ki bi predpisal spremembo položaja v francoskih posestih bodisi na atlantski, bodisi na tiho-morski strani obeh Amerik. (Francija ima kolonijo Gvajano v Južni Ameriki, v otočju Karibijskega morja ima v Antilih nekaj pomembnih otokov, med njimi Martinique, v Tišem morju pa otočja Markisov, Tahiti in Tuamotu.)

Washington, 25. okt. b. »United Press« je izjavil ob 15.15 poročilo o položaju v Evropi. V Washingtonu sta imela konferenco predsednik Roo-

sevelt in zunanji minister Hull zaradi zadnjega sestanka Hitlerja in maršala Petaina. V zunanje ministrstvo je bil poklican poslanik Haye, da poda točno izjavo o namerah Francije.

Objavljeno je bilo tudi uradno obvestilo, v katerem ameriška vlada objavlja svoje stališče za primer, če se Francija priključi osiščim državam. Iz uradnega obvestila izhaja, da Francija v tem primeru ne bi mogla nič več računati z ameriškiimi pošiljkami hrane, kar pa je še važnejše, bo Amerika za primer, če Francija izroči osiščim državam svoje brodom, smatrala to za neposredno ogrožanje ameriških interesov ter bo v smislu sklepov havanske konference zasedla francoske posesti na zahodni polobli, predvsem pa otok Martinique. Amerika je hitela, da obvesti Francijo o tem svojem stališču, da bi bil maršal Petain informiran še pred sejo francoske vlade, torej še pred sprejemom usodopolnih sklepov, ameriške namere.

Washington, 25. okt. b. »United Press« Ameriški rdeči križ, ki je pripravil za Španijo 10.000 ton žita, je zadržal pošiljke do nadaljnjega. »Associated Press« poroča iz Berlina, da v merodajnih krogih ni mogoče dobiti nobenih pravih informacij o zadnjih dogodkih, temveč tam le izjavljajo, da je bil sestanek med maršalom Petainom in pa Hitlerjem zgodovinskega in simboličnega pomena.

Washington, 25. oktobra AA. DNB. V krogih Bele hiše poročajo, da je Roosevelt poklical zunanje ministrice Cordella Hulla na razgovor po sprejemu brezovjave iz prekomorskih držav. Rooseveltov tajnik ni hotel odgovoriti časnikarjem na vprašanje, ali je do tega posvetovanja prišlo zaradi kritičnega položaja v zunanji politiki.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, padavine.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo oblačno vreme z dežjem. Hladno bo po vsej državi. Ponekod precej močan veter menjajoče se smeri.

Politični zapiski

Naš narod mirno pričakuje dogodke

»Delo«, glasilo ministra dr. Lazarja Markovića prinaša članek, ki naglašuje našo nevtiralnost rekoč: »Naša država prav po vzgledu švicarske republike zlasti pazi na to, da z ozirom na svoj zemljepisni položaj v Podonavju in na Balkanu obdrži stališče korektnega in absolutnega nevtriranja, ki ga je naša država zavzela že od početka in ki najbolj ustreza interesom naše države in našega naroda. To je docela naravno in umevno, ker mi imamo v teh težkih časih edino le eno samo skrb, ki se tiče naših lastnih nacionalnih interesov in naših lastnih nacionalnih potreb. Ni ga pametnega človeka v Jugoslaviji, ki bi hotel naš narod in naše javno mnenje opozarjati na kako drugo stran razen na striktno varovanje našega položaja in prijateljstva s sosednjimi velikimi silami in z drugimi našimi sosedmi... Naše stališče res pomeni resnično jamstvo miru o tem delu Evrope. Naša država ne misli stopati v nikake kombinacije, zaradi česar je zgrešeno pisanje nekaterih tujih listov o raznih kombinacijah. Stališče Jugoslavije je bilo jasno določeno že prve dni svetovne vojne in se doslej v ničemer ni spremenilo. To pa je že tako znano, da tega ni treba še posebej naglašati. Naš narod je bister in miren in brez vsakega nerazuma, vključno s hudim časom, ki nujno pritiska na našo državo. Ako je kaj kak malodušen človek, ki črno gleda v prihodnost, je tak vsakakor le izjema, ki se ji dandanes ne smemo čuditi. V širokih ljudskih plasteh pa je duh docela drugačen in naš narod mirno pričakuje dogodke, prepričan, da naša državna politika hodi po odprti in pravilni poti in ne daje povoda za »kršne koli prepire.«

Hrvatska »Eva« iz Ljubljane

Kakor piše list »Podravske novine«, ki izhaja v Koprivnici, dobivajo hrvatske naročnice hrvatske »Eve«, ki izhaja v Ljubljani, po Hrvatskem v zaprtih kuvertah lističe, ki se začnejo z besedami: »Kam z otrokom? Storklaj ne ve, kaj bi z njim...« itd. Nato pa sledi reklama za hrvatsko knjigo nekakega zdravnika, ki jo ponuja založba omenjene »Eve«. — Ker tako blago prihaja iz Ljubljane, kjer ga pišejo brez dvoma hrvatski ljudje za hrvatske ženske, opozarjamo na ta dejstva naše oblasti, ki naj se za to pozanimajo. Nikakor namreč ne gre, da bi blago, kakršno so včasih zagrebški Judje razposiljali v slovenskem jeziku med Slovence, zdaj prihajalo med Hrvate iz Slovenije. Take stvari naj se brez usmiljenja zatrol!

Izjava predsednika gradbene zveze JSZ

Zadnja številka »Slovenskega delavca«, ki je glasilo Zveze združenih delavcev, prinaša izjavo g. Franca Ogrina, dosedanjega predsednika gradbene gradbenstva, ki je bilo organizirano v Jugoslavanski strokovni zvezi. Iz te izjave poenemamo: »Podpisani Ogrin Franc, dosednji predsednik gradbene in opekarske zveze JSZ, izjavljam, da sem bil po svoji vesti prišel, da sem po dolgih letih sodelovanja v visoki Jugoslavanski strokovni zvezi zapustil to organizacijo in s tem tudi od gradbenega in opekarskega delavstva zaupano mi funkcijo predsednika ter vstopil v članstvo Zveze združenih delavcev.« Nato g. Ogrin navaja, da mu je nadaljnje delovanje v sklopu JSZ ni bilo več mogoče ne kot organizatorju, ne kot delavcu ne kot strokovnjaku. Nato nadaljuje svojo izjavo: »Tako sem se moral končno odločiti, da kot Slovenec, kot katoličan in kot delavec pravim svoje ravnanje v soglasje s svojo vestjo in sem se odločil, da izstopim iz vseh Jugoslavanskih strokovnih zvez, položim tam vse funkcije in prestopim v Zvezo združenih delavcev. V vseh teh organizacijah se bom poslej trudil, da bom pošteno elužil gradbenim delavcem, dobri slovenski delavski strokovni organizaciji in plemeniti stvari.«

Prehrana pasivnih hrvatskih krajev

»Hrvatski Dnevnik« se na uvodnem mestu peča s prehrano pasivnih hrvatskih krajev ter z ozirom na govor kmetijskega ministra dr. Čubrilovića v Sjenici tako le pravi: »Hrvatski pasivni kraji se mnogo težje okrevajo iz žitom kakor drugi kraji. Krivda za to pa ne pada na ministra dr. Čubrilovića, ker je to stvar, ki z njo njegov resor nima nič opraviti. Težave nastajajo zaradi tega, ker banska oblast ne dobi na razpolago dovolj vagonov in ne pravočasno. S temi vagoni je prava težava. Na čelu Pogoda imamo človeka, ki si prizadeva, da bi ljudstvu čim bolj pomagalo. Toda težave, ki na nje zavdeva, so prevelike, in kar je zanimivo, kakor za izvajanje dobivajo vagoni nekatere ustanove zunaj Hrvatske, ki za propagando pošiljajo na Hrvatsko brezplačno določeno množino žita. Namen prednosti, ki jih uživajo te ustanove, je jasen. Gre za to, da bi se prebivalstvu pokazalo, da ima zgolj škodo od tega, ker je politično zvezano z Zagrebom in da bi bilo bolje, ko bi bile ostale zveze z Belgradom.« Nato navaja, da je zagrebška industrija olja v Bački, Banatu in Sremu imela velikanske težave z nakupovanjem oljnih rastlin. List iz tega izvaja, da se opaža prizadevanje za centralizacijo na gospodarskem polju, da pa bi Hrvatska dobivala le dežele, ki nikakor niso v skladu z njenimi resničnimi potrebami.

Letaki na Hrvatskem

»Seljački dom«, glasilo HSS, prinaša uvodni članek, ki ga je napisal predsednik »Seljačke Sloge« v Pribišću pri Karlovcu, kateri obsoja razne letake, ki so se začeli razširjati po Hrvatskem. Pisek pravi, da so v teh letakih nagradene razne laži zoper vodstvo HSS in zoper sporazum z dne 26. avgusta leta 1939, čes da je vodstvo HSS »prodalo Hrvatsko«, da je prenehal boj hrvatskega naroda zoper razne belgajske režime, ki ga je vodil celih 20 let. Ko hrvatski narod bere take letake, odgovarja: »Preskusili smo svoje vodstvo v najtežjih časih. Ne dvomimo o njihovem delovanju in tudi ne verjamemo, da bi bila s sporazumom 26. avgusta leta 1939 prodana Hrvatska, pač pa so s tem sporazumom bili postavljeni temelji banovini Hrvatski. Kako pa je na Hrvatskem zdaj, to najbolj vidimo mi, ki stalno tukaj živimo. Vidimo, da se je naše vodstvo in naš ban pobrigal za javno delo, da ljudstvo prihaja do zasluzka, da laže pričakuje zime in jo prebije. Prav tako se brigajo za prehrano revnih krajev, za pogozdovanje goščav, izsuševanje poplavljenih krajev itd., itd. Naj pride kar koli hoče, naše vodstvo bo že znalo vse odstraniti in pripraviti vse na pravo pot. S kako pravico pisci pišejo, čes da je Hrvatska prodana in da je prenehal boj, ko pa ta boj vodi hrvatski narod v svojih slovenskih organizacijah, ne pa le samo vodstvo.«

Prva seja sosveta banovin. prehranjevalnega zavoda

Ljubljana, 25. oktobra. Danes dopoldne je v prostorih kmetijskega oddelka banske uprave, kjer ima Prevod svoječasne prostore, bila 1. seja sosveta banovinskega prehranjevalnega zavoda (Prevoda). Sejo je vodil predsednik g. Snoj Franc, udeležili pa so se je polnoštevilno vsi člani sosveta. Predsednik g. Snoj Franc je uvodno pozdravil članse sosveta in se jim zahvalil, ker so prevzeli to odgovorno mesto. Nato pa je v daljšem govoru utemeljil potrebo ustanovitve Prevoda ter razložil stanje naše prehrane in poudaril smerice, po katerih pojde delo Prevoda. Poročilo o organizaciji Prevoda in o kreditih, s katerimi razpolaga, je podal podpredsednik g. inž. Lambert Muri. Prokurist g. Leopold Nagode je poročal o preskrbi s pšenico in moko ter o preskrbi z oljem. Uradnik Prevoda g. inž. Košir pa je orisal položaj na trgu koruze, ki je za prehrano našega po-

deželja bistveno važna.

Po teh poročilih se je razvila obširna debata, v katero so posegali prav vsi člani sosveta. V teku debate je bilo izrečenih mnogo pobud predvsem glede podobne organizacije prehrane. — Pozornost je vzbudil predlog, da naj se po obličinah in na sedežih okrajev ustanove prehranjevalni odbori, ki naj skrbijo za potrebo občin in okrajev ter naj bodo pomožni organi Prevoda. Vsi člani sosveta so poudarjali, da je bila ustanovitev prehranjevalnega zavoda potrebna. Pri tem se je posebej poudarila zasluga g. bana, ki je z odločno gesto omogočil ustanovitve Prevoda.

Na kraju je predsednik g. Snoj odgovoril posameznim govornikom ter dal še nekatera podrobnejša pojasnila. S pozivom na složno delo je nato predsednik ob pol 12 zaključil sejo. Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Za ureditev vasi

Belgrad, 25. okt. m. Gradbeni minister Vučević je danes popoldne sprejel častnike in jim razložil načrt gradbenega ministristva v zvezi z ureditvijo vasi. Po izjavi g. ministra se bo v gradbenem ministristvu ustanovil poseben oddelek za ureditev in gradnjo vasi, ki bo delal načrte vaških hiš za stanovanja in drugih gospodarskih poslopij. Oddelek za ureditev vasi se ustanovi pri arhitektonskem oddelku gradbenega ministristva. Oddelek bo imel tele naloge: Da bo spremljal delo banske uprave pri izvršitvi odredb drugega dela gradbenega zakona glede ureditve in asanacije vasi, predlagal potrebne spremembe in dopolnila zakona in odredb zaradi ureditve vasi, dajal navodila banski upravi zaradi izdelave sprememb in dopolnil pravilnika za ureditev vasi, da sodeluje pri zgraditvi in regulaciji načrtov za posamezne vasi in daje mišljenja in navodila banski upravi ter občinam o vprašanju izdelave teh načrtov in njihovih izvajanj z ozirom na potrebne eksploatacije in komasacije, izdelavo in razširitev tipa vaških hiš in gospodarskih poslopij ter vaških javnih objektov in razporejanja kmetijskih gospodarskih zgradb in objektov na kmetekem posestvu ter dostavlja banski upravi zbrane statistične in druge podatke o razvoju vasi, o vaškem cestnem prometu in opravlja vse drugo v zvezi z ureditvijo in graditvijo vasi.

Slovesnost osvoboditve Skoplja

Skopje, 25. okt. m. Danes so v Skoplju slavili osvoboditev mesta Skoplja. Slovesnosti je prisostvoval patriarh dr. Gavril, ki je imel ob tej priliki sestanek z delegati južnih srbskih mest, ki so prišli na to slovesnost.

Vojaške vaje v Petrovgradu

Petrovgrad, 25. oktobra, m. Po končani polletni učni dobi so bile v okolici Petrovgrada velike vojaške mednarodne vaje, ki jih je vodil divizijski general Isaković. Po končanih vajah so čete defilirale mimo spomenika kralja Petra I.; prebivalstvo jih je navdušeno pozdravljalo.

Kaznovana trgovca

Priboj, 25. oktobra, m. Okrajno sodišče v Priboju je obsodilo trgovca Stevovića in njegovega pomočnika Pasanovića na 10 mesecev zapor in po 300.000 din kazni, ker nista hotela prodajati konsumentom soli in petroleja na zahtevo ter sta zahtevala za sladkor previsoko ceno.

Liturgični kongres v Zagrebu

Zagreb, 25. okt. b. Davi je nadaljeval liturgični kongres svoje delo. Ob 7 jutraj je bila v cerkvi č.č. sester v Frankopanski ulici Misa recitata. Kongres je pričel z delom ob 9 dopoldne. Prvi je govoril dr. Čekada o temi »Duhovščina po zakramentih svetega redca. Nato so govorili še drugi. Nocoj ob 6 je predaval prof. Zanko. Jutri kongres nadaljuje delo, v nedeljo pa bo zaključen s slavnostno akademijo ob 4 popoldne.

Dalmatinski člani ljubljanskega Pokojninskega zavoda

Split, 25. okt. b. Davi so se sešli delegati Pokojninskega zavoda iz Dalmacije in Zagreba. Ljubljanski delegati še niso prišli. Zagrebški in splitski delegati so razpravljali glede priključitve 2800 zavarovancev s področja bivše Dalmacije k novo ustanovljenemu pokojninskemu zavodu v Zagrebu. Premožanje teh zavarovancev cenijo na okoli 90 milij. dinarjev.

Osebnosti

Belgrad, 25. okt. AA. V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kralj. namestnikov so na predlog zunanjega ministra postavili: Pavel Beljanski, svetnik 3/2 pri kr. poslanstvu v Rimu, za svetnika 3/2 v zunanjem ministristvu; Vidosav Andjelković, svetnik v 4/1 v zunanjem ministristvu, za generalnega konzula v 4/1 pri kr. poslanstvu v Korči; Nikola Šufica, svetnik v 4/2 v zunanjem ministristvu, za svetnika v 4/1 v zunanjem ministristvu; Nikola Nadić, svetnik v 4/2 v zunanjem ministristvu, za svetnika 4/2 na kralj. poslanstvu v Rimu; Radomir Marinković, generalni konzul v 4/2 na kralj. poslanstvu v Korči, za svetnika v 4/2 v zunanjem ministristvu; Dobrovič Kratić, konzul v 5. skup. kr. generalnega konzulata v Tirani, za svetnika v 4/2 v zunanjem ministristvu; Dimitrije Stodolčić, tajnik 6. skupine v zunanjem ministristvu, za tajnika 5. skupine v zunanjem ministristvu; Spasoje Jevremović, tajnik 6. skup. v zunanjem ministristvu, za tajnika 5. skup. istotam; in Borko Trpković, tajnik 7. skup. v zunanjem ministristvu, za podkonzula v 7. skupini pri kr. konzulatu v Tirani.

Belgrajske novice

Belgrad, 25. oktobra, m. Italijanski institut v Belgradu bo začel svoje šolsko leto 26. oktobra s slovesno otvoritvijo. Otvoritvi bo prisostvoval italijanski arheolog, rektor univerze v Padovi dr. Karlo Anti. Ob tej priliki bo g. dr. Anti imel tudi predavanje o rimski umetnosti.

Belgrad, 25. oktobra, m. Danes je potoval skozi Belgrad iz Rima v Sofijo bolgarski kmetijski minister g. Bagrianov.

Belgrad, 25. okt. b. Z odlokom kr. namestništva je imenovan za šefa informacijskega oddelka Centralnega presburoja v 3. stop. 2. pol skup. dr. Branko Sokolčić, član uredništva zagrebškega »Jutarnjega lista« in predsednik zagrebškega časnikarskega združenja.

Belgrad, 25. okt. AA. Okrajno sodišče v Kladovu je na podlagi odredbe o nadzorstvu nad cenami in določb za pobiranje draginje kaznovalo tamkajšnjega mesarja Kosta Cirića s pet dni zapor in na denarno kazen 500 din, peka Djordja Manžalovića pa na 600 din in na plačilo stroškov kazenskega postopanja.

Belgrad, 25. okt. AA. Dopoldne je prometni minister inž. Nikola Beslić sprejel v svojem kabinetu ravnatelja direkcije za prehrano dr. Dragomira Kosića ter z njim razpravljal o vprašanju prehrane pasivnih krajev, skozi katere teče ozkotirna železnica. Glede tega vprašanja se je minister Beslić strinjal s predlogi, ki mu jih je stavil dr. Kosić.

Belgrad, 25. okt. AA. Ob 11.30 dopoldne sta v kabinetu zunanjega ministra naš zunanji minister Aleksander Cincar-Marković in nemški poslanik Viktor v. Herren izmenjala ratifikacijske listine pogodbe za enotno obdobje v tu- in inozemstvu, zlasti da se prepreči dvojno obdobje na področju neposrednih davkov iz pogodb o pravni zaščiti in pravni pomoči v davčnih stvareh, podpisanih 5. januarja 1940 v Berlinu z Jugoslavijo in Nemčijo. Ti pogodbi stopata v veljavo z današnjim dnevom.

Srbski kmetje obiskali Hrvatsko

»Hrvatski Dnevnik« poroča, da je pred nekaj dnevi potovala po Hrvatskem večja skupina srbskih kmetov iz mlavškega okraja. Ta izlet je organizirala krajevna podružnica Srpskega poljoprivrednega društva za mlavski okraj, ki šteje že 800 članov. To društvo zbira velike množice kmetov, ki niso zadovoljni z delovanjem glavne zveze srbskih kmetijskih združenj. Zdej je voditelj tega izleta bivši narodni poslanec Života Milojković dal »Hrvatskemu Dnevniku« izjavo o tem izletu, ki ga močno hvali ter pripoveduje, kaj so srbski kmetje videli na svojem potu po Hrvatskem. Med drugim pravi: »Res smo na svojem potu videli tudi kakega naprotnika dr. Mačka, toda vsi so bili meščanski ljudje, kakor pri nas pravijo iz vrst »čaršij«. Take smo videli le po mestih. Kar pa se tiče hrvatske vasi, tam ni drugih pristaev kakor HSS. Hrvatski kmet je — lahko rečem — stodoletno za dr. Mačkom in HSS. V vsaki kmetijski hiši na Hrvatskem se vidijo slike Antona in Stjepana Radića kakor tudi dr. Mačka. Te slike vse po hrvatskih kmetijskih hišah, kakor po hišah srbskih kmetov vse — ikone — svete podobe... Z eno besedo, s tega pota po Hrvatski smo odnesli najlepše epomine in najgloblje vtise glede tistega, kar smo videli in občutili, in glede bratskega eprejema, ki smo ga bili od hrvatskih kmetov in njihovih zastopnikov deležni povsod. Brate hrvatske kmetje smo povabili, naj ekoro pridejo k nam. Na njihovo bratsko ljubezen bomo odgovorili z bratsko ljubeznijo.«

Iz Francije

Pariz, 25. oktobra, AA. Havas: Nemška vojaška uprava poroča: Prepovedano je: 1. fotografiranje na zasedenem ozemlju in to na odprtih krajih kakor tudi iz kakšnega poslopja; 2. nemške vojaške osebnosti so pri tej prepovedi izvzete; — 3. Kdor se bo pregrešil nad tem ukazom, bo kaznovan. Razen tega mu bodo vzeli fotografski aparat ali njegove sestavne dele.

Clermont-Ferrand, 25. oktobra, AA. Havas: V Parizu in v drugih velikih mestih sedanje Francije nadaljujejo s čiščenjem med komunisti. V prestolnici sami so prijeli 650 ljudi, ustavili pa so raz-

Ugibanja o sestanku Hitler-Petain

(Nadaljevanje s 1. strani)

bo Španija dovolila, da se velesili očišča poslužita pristanišč v Ceuti in v Tangerju za borbo proti Angliji.

Nemška letala v francoski Afriki

Associated Press poroča nadalje, da so nemška letala že dalje časa prihajala v francosko Afriko in da se nahajajo tudi v Dakariju. Nosiijo poseben znak, v katerem je vidna črka »D«.

Mnenje v Rimu

Rim, 25. oktobra, b. Sestanek med kanclerjem Hitlerjem in generalom Franciom ter nato med Hitlerjem in maršalom Petainom spremlja italijanski tisk z velikim zanimanjem in ugotavlja, da pomenijo ti sestanki okrepitev očišča Rim-Berlin. To diplomatsko delovanje ima namen, da že sedaj postavi temelje za novo organizacijo Evrope in Afrike vzporedno z delavnostjo Japonske, ki v pogajanjih s Sovjetsko Rusijo prav tako išče poti za postavitev novih temeljev za ureditev Azije, kjer naj pride do izraza nov svetovni red. Ta aktivnost predstavlja po mnenju »Gazeta del Popolo« šele prvi rezultat trojnega pakta in sporazuma, ki je bil sklenjen med Mussolinijem in Hitlerjem pri zadnjem sestanku na Brennerju.

Italijansko poročilo o vstisu v Turčiji

Istanbul, 25. okt. t. Stefani. Razgovori med Hitlerjem, Lavalom in Petainom so v Turčiji očitno povzročili veliko razočaranje in nemir. Casopia »Yenisabah« piše, da bi morala Francija spet zgrabit za orožje proti velesilam očišča. Drugo časopisje, ki je v službi angleške propagande, hoče prepričati javnost in same sebe, da pomenijo ti razgovori izraz vojaške slabosti velesil očišča. Toda višek neumnosti pa dosega list »Akham«, ki trdi v resnem tonu, da so bili razgovori potrebni zaradi katastrofalnega položaja, v katerem se baje nahaja Italija.

zen tega tudi 18 obratov, kjer so tiskali letake in jih od tam razširjali. V Mont Lisou, St. Ktienu, v Lyonu, Vilneu in drugih mestih so bile izvedene velike racije. V Marseilleu so odkrili večja propagandna središča. Prijeli so 78 ljudi, med njimi 13 žensk.

Zeneva, 25. oktobra, AA. DNB: Iz Vichya poročajo: Zunanji minister Baudoin je včeraj sprejel novega romunskega poslanika Dinu Siota, ki mu je pri tej priliki izročil kopije svojih akreditivnih pisem.

Zeneva, 25. oktobra, AA. DNB: Toulonski škof msgr. Simeone je umrl v 77. letu starosti. Pokojnik je postal leta 1916 škof v Ajaccio, od leta 1926 pa je bil škof v Toulounu.

Zeneva, 25. oktobra, AA. DNB: Po poročilih iz Vichya se bivši predsednik francoske poslanske zbornice in predsednik lyonske občine Herriot ne mudi več v Lyonu. Trdijo, da je pod policijskim nadzorstvom v nekem kraju, čigar ime drže v tajnosti. Čeprav pristojni krajski krogi ne vesti ne potrjujejo, je gotovo, da je Herriot že dalje časa pod policijskim nadzorstvom.

Nemška poročila o šolah v Varšavi

Varšava, 25. okt. AA. DNB. Šolske razmere v Varšavi se hitro urejajo. Dozdej so porabili nad 4 milijone zlotov za popravilo poškodovanih šolskih poslopij. Vzpostavljene je redne šolske pouke v 130 varšavskih ljudskih šolah, ki jih obiskuje približno 68.000 otrok in na katerih poučuje 1140 poljskih učiteljev in učiteljic. V tem številu ni všteti 45 poljskih zasebnih šol s kakšnih 10.000 učencev. Razen ljudskošolskemu pouku posveča prosvetni oddelek glavne guvernije v Krakovu posebno pozornost nadaljevalnemu strokovnemu pouku na Poljskem, pri čemer sedri stališča, da je ena bistvenih gospodarskih in socialnih potreb poljskega naroda pospeševanje narodnega obrtnega in trgovskega stanu kakor nižjega in srednjega stanu sploh. Dozdej je bilo v Varšavi obnovenih, oziroma na novo odprtih 45 nižjih strokovnih šol, pri čemer ni všteti večje števila večernih obrtnih šol. Razen tega je bilo odprtih v Varšavi še 35 srednjih strokovnih šol, na katerih končni izpit velja kot mojstrski izpit.

Madžarski proračun

Budimpešta, 25. okt. AA. MTI. Kakor je bilo že na kratko sporočeno, je finančni minister dr. Remyenly Schneller predložil parlamentu proračunski osnutek za leto 1941. Ta načrt predvideva izdatke v višini 2084 4 milijona pengov in dohodke v skupnem znesku 2036 2 milijona pengov. Kljub povečanemu izdatkom za vojsko, pri čemer je razen neposrednih vojaških izdatkov treba šteti tudi stroške za socialne potrebe družin vojaških obveznikov, se je primanjkljaj zmanjšal za 38 4 milijona. Izdatki so se povečali za 145 5 mil. in so se v glavnem povečali v proračunskih postavkah za socialno politiko (podpiranje borz dela, novi higienski ukrepi), za vojsko, gradnje (razširjenje cestnega omrežja) in za prosveto. V poročilu, ki ga je v zvezi s tem zakonskim osnutkom podal finančni minister, je napovedal med drugim naslednje ukrepe:

- 1.) povečanje dohodkov državnih uslužbencev za 70% in pokojnine za 4%;
- 2.) povišanje nekaterih taks;
- 3.) spremembe glede davčnin na dediščine, pri čemer se bo upoštevalo število otrok vsakega dediča;
- 4.) najetje loterijskega notranjega posojila za potrebe novopriključenih erdeljskih krajev.

Finančni minister je dalje govoril o ukrepih, ki jih bo izdal za izboljšanje kmetijstva in za racionalnejše izkoriščanje surovin. V zvezi s tem je omenil graditev nove tovarne aluminija na Madžarskem. Dejal je, da je Madžarska z vrnitvijo znatnega dela Erdelja v gospodarskem oziru mnogo pridobila, kajti v tej pokrajini so bogati rudniki cinka, bakra, zlata in žvepla, kar bo pripomoglo, da se bo uvoz teh rud na Madžarsko lahko zmanjšal. Končno je finančni minister podčrtal, da se madžarska finančna politika ravna po istih načelih kot gospodarstvo Nemčije in Italije in da se je pri tem prilagodilo madžarskim razmeram.

Bern, 25. oktobra, AA. DNB: Strahoviča nevihta je divjala na Toulounu. Dalj časa je padala toča, ki je bila težka po 50 gr. Razbila je vsa okna in uničila rastlinstvo. Podrobnosti o škodi pa še niso znane.

Glas iz Francije

Clermont-Ferrand, 25. oktobra, AA. Lieta v Clermont-Ferrandu, ki so edini pravočasno prejeli novice o sestanku med Hitlerjem in Petainom, prikazujejo ta dogodek kot senzacijo. Komentarjev v teh listih pa je malo. »Moniteur«, ki izraža mnenje vladnih krogov, omenja zlasti oni odstavek iz Petainove poslanice, v katerem voditelj francoske države pravi:

Tudi če so nam vsa pota zaprta, bomo znali čakati in trpeti. Nasprotno, naj se zgodi kar koli, mi bomo znali prenesti svoje ponižanje in naše razvaline. Pred zmagovalcem, ki bi se znal premagovati v zmagi, se bomo znali mi premagovati v našem porazu.

List dalje piše: Ali Francozi ne bodo presenečeni, ko slišijo takšne besede državnega poglavarja ob misli, da bosta ustvarjajoči mir in blagostanje za vse nekega dne mogli prinesiti vse upanje. Kdo ne bi razumel, da se to upanje morda že ustvarja v teh mračnih in negotovih časih? In če upanje, o katerem govori državni poglavar, zavisi od vseh Francozov, naj Francija to upanje brani. Od nas vseh je odvisno, ali bomo v teh odločilnih dneh vodili našo usodo po dobri poti ali pa po poti, ki nima izhoda.

Državni zbor sklican

Bern, 25. oktobra, t. Švicarski listi poročajo, da bo nemški kancler voditelj Hitler sklical državni zbor, da mu sporoči vsebino svojih razgovorov z Mussolinijem in z generalom Franciom, odnosno Lavalom, v Franciji.

General Weygand v Afriki

Rabat, 25. oktobra, AA. Po vrnitvi s svojega potovanja po Maroku v Alžir je general Weygand poslal generalu Noguesu brzojavko, v kateri ga je zaprosil, naj sultanu izrazi njegovo zahvalo za prijateljski sprejem in zaupanje. V brzojavki med drugim stoji: Manifestacije, ki so bile prirejene o priliki mojega potovanja po Maroku, so živ dokaz vdanosti in zvestobe Marokancev do Francije,

Pregled po obeh bojiščih

Nemci so spet začeli v skupinah napadati Anglijo — Italijanski bombniki prvič pri napadih na angleška mesta — Celonočni angleški napadi na Nemčijo — V Afriki praske na suhem

Nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 25. okt. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemška bojna letala so izvedla večkrat napade na angleško prestolnico, bombardirala pa so tudi na jugu angleškega otoka pristanišča, industrijske in prometne naprave. Valovi nemških bombnikov so sledili zelo naglo drug za drugim. Ponoči so nemška letala spet napadla London. Izbruhnil so požari in eksplozije, ki jih je bilo videti iz velike daljave in ki pričajo o naših uspehih. Razen tega so bili nočni napadi namenjeni tudi središčem obojestrane industrije in pristaniškim področjem. Nadaljevalo se je polaganje min pred britanskimi pristanišči.

V okviru bojnih operacij, ki so jih izvedle nemške letalske sile proti Angliji, so se prikrati udeležile tudi italijanske bojne eskadrole, ki so dosegle velike uspehe proti pristaniškim napravam in proti vzhodu angleškega otoka s svojimi hrabro izvedenimi napadi in točnimi zadetki.

Sovražnik je tudi preteklo noč letel nad severno in zahodno Nemčijo. Njegovi bombni napadi so bili namenjeni v prvi vrsti Hamburgu ter so na nekaj krajih v mestu in v pristanišču izbruhnili požari, prizadejana pa je bila tudi druga stvarna škoda. Pod varstvom velikih oblakov je sovražnik s manjšimi oddelki prodril do nemške prestolnice. Posamezne bombe so zanelile požare na strehah, nekaj poslopij pa je laže poškodovanih. Prav tako je izbruhnil večji požar v nekem lesnem skladišču. V Berlinu in Hamburgu je na žalost nekaj mrtvih in ranjenih. Sestreljenih je pet sovražnih letal.

Vsa nemška in italijanska letala so se vrnila v svoja oporišča.

Amsterdam, 23. okt. AA. DNB. Angleški radio potrjuje, da so se davi ob zori začeli novi nemški napadi na London. Po tem angleškem poročilu je prva skupina letal napadla London potem ko je preletela grofijo Kent. Brž za prvimi nemškimi letali, pravi isto poročilo — so v vseh londonskih okrajih odklenili artilerijski strelci. Poročilo navaja, da se je en nemški bombnik »Stuck« spustil z višine 2000 m na zemljo. Dalje pravi, da prevladuje prepričanje, da je bilo sestreljeno eno nemško letalo. Bombe so padle po vseh londonskih okrajih ter v bližini in daljno okolico. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih. Nad grofijo Kent so se odigravali dopolne srditeljski spopadi. V nekaterih mestih v srednji Angliji — pravi to poročilo — je bilo porušenih izvestno število hiš in povzročenih nekaj požarov.

Italijanski bombniki pri včerajšnjih napadih na angleška mesta

Rim, 25. okt. m. Danes je bila v Rimu objavljena pomembna vojna novica: Italijansko sodelovanje pri bombardiranju Londona.

Italijansko sodelovanje pri bombardiranju Londona in Anglije, pravijo rimski krogi, predstavlja dogodek prve vrste. Angleška propaganda pripisuje ta dogodek nemški pretrujenosti v tej vojni. Ta dogodek dokazuje silo in polno sodelovanje sil obojestrane. Na osnovi tega se danes ne more govoriti o dveh frontah, temveč samo o eni in to ovisni fronti. Italijansko sodelovanje na zahodni fronti je po želji g. Mussolinija. Enote CAI (Corpo Aereo Italiano) se nahajajo v zahodnoevropskih pokrajinah. Na ta način Italija razširja svojo fronto od Afrike do severne Evrope. To je obenem tudi največja vojna, ki jo je Italija sploh kdaj vodila. Poveljniki italijanskih eskadril »Storkija«, »Sokol«, »Strela« in »Caplja« je general Rino Fuggie. V Rimu pravijo, da italijansko sodelovanje pri bombardiranju Anglije z ene strani pomeni poglobitev zveze med Italijo in Nemčijo v borbi za skupno zmago, na drugi strani pa represalije na angleško bombardiranje italijanskega področja. V Rimu prav tako ne izključujejo možnosti nastanka novih front oziroma proti Vel. Britaniji in še tesnejšega skupnega sodelovanja.

London, 25. okt. t. Reuter: Zadnjega letalskega napada na Anglijo so se udeležili tudi italijanski bombniki, ki so bombardirali nekatera pristanišča na vzhodni obali Anglije. V angleških krogih izjavljajo, da obstojajo trije razlogi, zakaj so italijanska letala prišla na angleško-nemško bojišče, in sicer: 1. Dosedanje nemške izgube pri letalnih bodo izravnavane s preizkušeni in izvečanimi italijanskimi piloti. 2. Nemčija je na tem, da preosnuje svoje skupine težkih bombnikov, ki jih hoče uporabiti v kratkem na drugih bojiščih in jih je torej umaknila z angleškega bojišča. 3. Italija je želela biti udeležena pri bombardiranjih Anglije, da se tako mašuje za angleške napade na mesta v severni Italiji.

Angleška poročila

London, 25. okt. t. Reuter: Letalsko ministrstvo javlja: Napadi nemških letal so bili v pretekli noči razmeroma malo obsežni. Poglavitni napad je bil na neko mesto v Midlandu (srednja Anglija), kjer so bile porušene številne stanovanjske in trgovske zgradbe. Nastalo je tudi več požarov. V južnovzhodnem delu Anglije je bilo bombardirano samo eno mesto. Tudi iz drugih delov Anglije poročajo o posameznih napadih ločeno delujočih bombnikov. Število žrtev je le

majhno, škoda v glavnem zelo malenkostna, iz-
vzemši zgoraj omenjena mesta v srednji Angliji.

Zasebni Reuterjev poročevalec pristavlja, da je bila škoda v nekem mestu v srednji Angliji precejšnja, predvsem na zasebnem imetju, na London pa je padlo samo nekaj bomb, ki so na enem prostoru zahtevale človeške žrtve.

London, 25. okt. t. Letalsko in informacijsko ministrstvo poročata: Danes se je zgodilo prvič v sedanjem tednu, da so nemška letala spet napadala v večjih skupinah. Prihajala so v valovih od 20 do 50 letal naenkrat. Letala so letela čez Rokav v fantastičnih višinah 10.000 m ter se je nekaterim le posrečilo, da so prišla nad London, kjer so potem metala bombe s strmoglavimi napadi. Med nemškimi letali, ki so prihajala, številno takšnih, ki so nosila bombe, ni bilo veliko. Po večini so bila lovska letala, ki so se spustila v boj z angleškimi letali, ki so bila danes prvič v dosedanjih borbah z Nemčijo številčno enako močna kakor nemška. Nemške skupine so bile razpršene. Nemške bombe so padale kar na slepo in je bilo na enem mestu Londona, kjer je padla eksplozivna bomba sredi ulice, ob uri, ko so šli ljudje na delo, več žrtev. Do pete ure popoldne je bilo sestreljenih 12 sovražnih letal, angleške izgube znašajo 8 letal, toda 4 piloti so bili rešeni.

Nove metode bojev v zraku: zakaj je tako malo izgub?

Zürich, 25. okt. t. »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona, da sta »Sunday Times« in pa »Observer« po svojih letalskih sodelniških objavah zanimive članke, ki naj obrazložijo, zakaj pri letalskih bojih v zadnjem času ni več toliko izgub v zraku, kakor v mesecu septembru. »Sunday Times« pravi, da Nemci sedaj ne napadajo več s težkimi bombniki — o strmoglavnih bombnikih ni več govora — marveč z lahimi bojnimi letali, ki nosijo s seboj samo nekaj bomb in ki jih spremljajo jate še lažjih lovskih letal. Tako se zgodi, pravi list, da prileti iz skupine 100 letal samo do deset bomb. »Observer« pa, kjer je napisal članek letalski strokovnjak major Stewart, trdi, da so se letalski boji sedaj prenesli v višino med 8000 in 10.000 metrov. Niže nemška letala le redko prihajajo. Zaradi tega nemški letalci ne morejo več tako točno meriti kakor so poprej in padajo bombe več ali manj na slepo. Na drugi strani pa so boji v takšni višini mnogo bolj težavni. Letala niso več tako okretna in ne ubogajo več vsakemu pritisku pilotove roke. Angleško letalstvo je moralo misliti na to, da zgradi popolnoma nova letala, ki bodo novim nalogam kos. Ta letala morajo biti zgrajena nalašč za višine, ki so tik pod stratosfero. Izgubila bodo nekaj drugih prednosti, na primer hitrost, toda sposobna bodo za boj v takšnih višinah. List pravi, da so Angleži v novi vrsti letal, ki nosi ime »Brewster-Buffalo«, ki je ameriškega izvora, našli takšno letalo, ki se lahko navpično dvigne v najvišje višine in tamkaj razvija hitrost 470 m. Letalo je majhno in sedi v njem samo pilot, ki je obenem vse, strelec in fotograf. Do sedaj so se ta letala izborna izkazala. »Observer« meni, da je angleško letalstvo zadovoljno, da je nasprotnika prisililo, da se mora za bombardiranje posluževati bojnih letal in ne več bombnikov in da ga je nagnalo v višine pod stratosfero.

Angleški listi objavljajo, kakor poroča švicarski list, tudi uganjane o izgubah v zraku od začetka vojne sem. Nemške izgube na letalskem moštvu cenijo na 11.000 do 15.000, izgube na letalih pa na 5000 do 7000. Svoje izgube na moštvu cenijo na 3000 letalcev, izgube na letalih pa na 1500 letal. Listi pristavljajo, da ameriške dobave več kot dvakrat presegajo angleške izgube.

Nova angleška letala

London, 25. okt. AA. Reuter: Letalski maršal Joubert je sredi govora po radiu. V svojem govoru je poudaril, kako se je napadalna moč angleških letal znatno pomnožila in da bo Anglija imela v kratkem času še več letal. Posebno se bomo izpopolnila letala tipa »Spitfire« in »Hurricane«. Maršal je na koncu dejal, da upa, da bo na pomlad prišlo mnogo ameriških letal.

Nad Nemčijo

Nemška poročila

Hamburg, 25. okt. AA. DNB. Nocoj so britanska letala napadla Hamburg. Nekaj letal, ki so letela zelo visoko, je prispelo nad Hamburg in vrglo zažigalne in razdiralne bombe, ki so povzročile škodo. Tudi pri tej priliki je sovražnik napadal samo goste naseljene kraje, kjer so izključno samo stanovanjske hiše in kjer ni niti enega vojaškega objekta. Tudi tokrat je bila poškodovana ena bolnišnica. Bilo je nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom. Izbruhnili so požari, ki pa so bili zaradi požrtvovalnega dela gasilcev in pomoči ljudske pasivne obrambe hitro pogaseni. Sestreljeni sta bili dve sovražni letali.

Berlin, 25. okt. AA. DNB. V petek ponoči so britanska letala napadla nemško prestolnico. Nemško protiletalsko topništvo je odbilo večino britanskih letal. Le nekaj britanskih aparatov se je moglo približati prestolnici. Vrgli so večje količine eksplozivskih in zažigalnih bomb in sicer posebno na delavske okraje.

takšen pakt z Nemčijo in Italijo. Ureditev japonsko-sovjetskih odnosov je mogoča, ker ni nobenih večjih ovir in ker sta obe državi prežeti z mislijo, da uredita vse medsebojne spore na miren način.

Moskva, 25. oktobra, b. Sklenitev sovjetsko-japonskega sporazuma o nenapadanju naj bi bil samo uvod za splošen sporazum med SSSR in Japonsko, ki je zasnovan na zelo široki podlagi. Tako trdijo danes politični opazovalci o japonsko-sovjetskih diplomatskih pogajanjih. Pričakujejo, da se bodo dosedanja diplomatska pogajanja v Tokiju in Moskvi nadaljevala. Značilno je, da vse te informacije prihajajo iz ameriških virov, ne da bi jih Moskva potrdila ali zanikala.

Angleška poročila

London, 25. okt. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: Ponoči so naši bombniki napadli različne vojaške cilje v severni in zahodni Nemčiji, med njimi pristanišče v Bremenu ter ladjedelnice na obali severne Nemčije. Naši bombniki so poiskali tudi Berlin, kjer so vso noč bombardirali važne cilje. Bombardirana so bila tudi pristanišča na od Nemčije zasledeni ozemlju ter mnoga letališča.

New York, 25. okt. t. Associated Press poroča iz Berlina, da je protiletalski alarm v Berlinu v pretekli noči stvarno trajal do ranega jutra. Angleški bombniki so napadali v skupinah, ki so v osmerih zaporednih valovih prihajali nad nemško prestolnico. Nemške radijske postaje med alarmom niso oddajale programa. Sebe nekaj pred 7 zjutraj so se spet oglasile.

V Afriki

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 25. oktobra. AA. 140. poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

V Severni Afriki so naše sprednje kolone odbile sovražne mehanizirane oddelke vzhodno od Sidi el Baranija. Naše letalske sile so bombardirale pristaniške naprave pri Port-Saidu, letališče pri Katburu severozahodno od Kaira, razne naprave pri Abukarju, vzhodno od Aleksandrije, letališče pri Furi, dalje El Dabo in Marsa Matruh. Povsod so bili doseženi veliki uspehi in so izbruhnili požari. Vsa naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

Sovražne letalske sile so izvedle napad na Tobruk, kjer niso povzročile nobene škode, ter na Benghazi, kjer je bil ubit en domačin, poškodovanih pa nekaj arabskih hiš. Niti ena bomba ni zadela vojaškega cilja.

Drugi Rooseveltov govor:

„Verujem v načelo, da pravica ustvarja moč“

Washington, 25. oktobra. AA. Reuter: Predsednik Roosevelt je sredi govora iz Bele hiše po radiu. Izjavil je, da imajo tuji propagandisti, ki skušajo vplivati na Američane, zdaj odgovor, in sicer na značilen ameriški način, ker so izvedeli, kakšne priprave so v teku za obrambo zahodne poloble. Predsednik Roosevelt je podčrtil, da so se vse priprave izvedli odločno in brez strahu, a z voljo, da so koristi miru. Dalje je Roosevelt izjavil, da Američani kljub vsem napadom na demokracijo ne bodo izpremenili svojega mnenja. Roosevelt je svoj govor končal z Lincolnovimi besedami: Verujemo v načelo, da pravica ustvarja moč, in v tej veri imejmo pogum izpolnjevati svojo dolžnost tako, kakor jo pojmujemo.

Amerika preosnuje svojo oboroženo silo

Washington, 25. okt. m. Europa Press. Vojno ministrstvo je objavilo posameznosti reorganizacije ameriške vojske, zlasti letalstva. Reorganizacija bo končana leta 1942. Letalstvo se bo povečalo od 4 na 17 oblasti. Všeteta je tudi cona obrambe Panamskega prekopa. Poleg tega se bo število skupin v ameriškem letalstvu povečalo od 24 na 54, letalcev samih pa 45.000 na 163.000. Ob koncu leta 1942 bodo Združene države imele razen tega 12.800 letal za prvo linijo. Prav tako bodo imeli tudi večje število drugih pomožnih letal, a številnih specialnih motorjev bo povečalo od 5000 na 12.000. Poročilo vojnega ministrstva pravi dalje, da je glavna značilnost nove reorganizacije decentralizacija v upravi, povečanje števila letalcev, povečanje njihove strokovne sposobnosti in nazadnje povečanje efektivnosti poleg njihove modernizacije. Vse to bo pripomoglo k uspešni obrambi zahodne poloble.

»Nova Evropa — proti Ameriki«

Bern, 25. oktobra. AA. Stefani: V švicarskih vodilnih krogih ugotavljajo, da se po zaslugi iniciative držav osi morejo čedalje bolj razbrati glavne poteze jutrišnje Evrope, ki bo živila pod vodstvom Berlina in Rima. Naglašajo, da se ta Evropa pojavlja kot enoten blok proti Ameriki, kar je zlasti pomembno v trenutku, ko stoje Združene ameriške države pred predsedniškimi volitvami.

Italijanski tisk očita Ameriki, da hoče gospodariti nad vsem svetom

Rim, 25. oktobra. AA. Stefani: Govor, ki ga je v New Yorku imel ameriški mornariški minister Knox, smatrajo v Rimu kot novo in zgovorno potrdilo onih slutenj, da ameriško oboroževanje skriva v sebi razne cilje. Zlasti poudarjajo, da je Združenim ameriškim državam potrebnih večje število letalskih in pomorskih oporišč in da jih bodo tudi dobile. Združene države hočejo predvsem gospodariti nad morjem, kar se z drugimi besedami pravi, da hočejo imeti nadzorstvo nad vsem svetom. Ne more biti več nobenega dvoma, poudarja »Giornale d'Italia«, da ameriško oboroževanje, ki se izvaja pod izgovorom obrambe državnega ozemlja, pomeni pomoč Angliji in da je organizirano iz sovraštva proti delavnim narodom Italije, Nemčije in Japonske. Kaže tudi avtonomno usmeritev politike Severne Amerike, ki je istovetna z jasnimi imperialističnimi načrti. USA žele v bližnji bodočnosti imeti imperialistično vlogo, ki jo zdaj ima Anglija. Ta imperialistični načrt se potrjuje v pretekli finančni in gospodarski politiki, toda danes dobiva odločno politični in vojaški značaj.

Pogibelj japonske podmornice

Tokio, 25. oktobra. AA. Domei. Mornariško ministrstvo poroča v izgubi podmornice »67«. Ne sreča se je pripetila pri mornariških vajah južno

V Vzhodni Afriki je prišlo do spopada manjših mehaniziranih oddelkov pri Cassali. Ta praska se je končala v našo korist. Naša letala so bombardirala tovorne ladje pri Norvežani. Sovražna letala so bombardirala Asozo Casatlo. Ranjenih je bilo pet ljudi. Sovražni letalci so bombardirali tudi Dekamere, Asmaro in El Bago. Škode ni bilo.

»Topovi bodo grmeli«

Rim, 25. okt. b. Spopadi, ki so se odigrali med italijanskimi in angleškimi četami vzhodno od Sidi el Baranija, predstavljajo konec mirovanja na tem področju. Še predno bo morda Eden odptoval iz Egipta domov, bodo že pričeli grmeti topovi vzdolž poti, ki vodijo proti Kairu. »Tribuna« piše o položaju v Afriki, da po spopadih pri Sidi el Barani Italija pričakuje, da bo padlo povelje za nadaljevanje ofenzive, katere namen je iztisniti angleške vojne sile iz Egipta.

»Giornale d'Italia« o angleških pripravah v Egiptu

Rim, 25. okt. t. Virginio Gayda piše danes v »Giornale d'Italia«, kako velike naloge čakajo junaško italijansko armado v Egiptu spričo angleških gigantnih priprav. Gayda piše, da imajo Angleži že 250.000 mož močno armado zbrano v Egiptu, toda to jim še ne zadostuje. Še nove okrepitve prihajajo. Na potu v Egipt je že 30.000 mož, Avstralija pa bo dala še tri nove divizije. Toda tudi to armado maršala Grazianija ne ob oviralo, da bo začela z ofenzivo, kljub obupnim napadom angleškega letalstva in vojne-ga brodoma.

Angleška poročila

Kairo, 25. okt. t. Reuter. Poročilo angleškega vrhovnega poveljstva se glasi: Angleške patrulje so spet prišle v uspešen stik s sovražnikom, ki je imel hude izgube, predno se je umaknil. Na drugih bojiščih ni nič novega.

Vojna na morju

London, 25. okt. t. Admiraliteta poroča: Rušilec »Venetia« je zadel na mino in se je potopil. Podmornica »Regent« je potopila italijansko proizvodno ladjo v Sredozemskem morju. Podmornica »Swordfish« je potopila nemški torpedni čoln ob francoski obali.

Boj za nizozemski petrolej:

Japonska pogajanja ne uspevajo

Tokio, 25. oktobra. AA. Domei: Pooblaščen oseba iz zunanjega ministrstva je izjavila na konferenci tiska, da je nastal zastoj pri pogajanjih, ki jih v Bataviji vodita zastopstvi Japonske in Nizozemske Indije. Pooblaščen osebnost je pripomnila: Pogajanja takšne vrste običajno ne trajajo delj časa in ne bi bilo treba izvajati prav nobenih sklepov, če pride dočasne prekinitev. Ista osebnost je tudi pripomnila, da se voditelj japonske delegacije, Kobajasi, ne bo dalje časa zadrževal na Japonskem. Za časa Kobajasi je odstopnosti bo z zastopstvom Nizozemske Indije v stiku odpravnih poslov japonskega poslanstva, Saito. Pooblaščen osebnost je dejala, da je tudi delegacija Nizozemske Indije izrazila željo, da se pogajanja nadaljujejo. Na vprašanje, zakaj se ne bi pogajanja nadaljevala v Tokiju, je ta osebnost izjavila, da sta se obe zastopstvi zedinili v tem, da pogajanja vodita v Bataviji zlasti zaradi tega, ker so ti razgovori gospodarskega značaja.

Ista osebnost je tudi poudarila, da jim ni nič znanega, ali se bo jutri japonski pooblaščen minister v Moskvi Tatekava sestal s Stalinom.

Letalski napad na Bukarešto

London, 25. oktobra. b. V Londonu so se razširile govorice, da je Bukarešta doživela včeraj letalski napad, ki so ga baje izvedla angleška letala. Merodajni krogi te novice ne zanikajo in tudi ne potrjujejo. Pa tudi nekateri londonski intraniki so objavili poročilo o letalskem napadu na Bukarešto.

6000 Poljakov interniranih v Romuniji

Bukarešta, 25. oktobra. AA. Havas: Poljski maršal Ridz-Smigly je bil aretiran v Caiovi in prepeljan v Bukarešto. Poljski begunci v Bukarešti so dobili povelje, da morajo zapustiti mesto v 10 dneh pod grožnjo, da jih bodo v nasprotjem primeru poslali v koncentracijska taborišča. Nekaj funkcionarjev poljskega veleposlaništva, med njimi tudi finančni svetnik in njegov pomočnik, dva pravna svetovalca, nekaj njihovih sodelavcev ter pomočnikov vojnega atašeeja je romunska policija pridržala za nekaj ur. V drugih delih Romunije je v raznih koncentracijskih taboriščih približno 6000 interniranih poljskih vojakov in civilnih osebnosti.

Karol in Lupescu

Madrid, 25. oktobra, b. Gospa Lupescu se s hotelu v Granadi brez nadzorstva policije ne sme odstraniti. Kakor je bilo že včeraj sporočeno, je bivši romunski kralj Karol prošil za intervencijo Združenih držav, da se zaščiti tako njega kakor njegovo spremstvo.

Bagrijanov se je vrnil

Sofija, 25. okt. m. Europa Press. Kmetijski minister Bagrijanov se je danes vrnil s svojega ojska v Nemčiji in Italiji, kjer se je mudil tri tedne na povabilo nemške in italijanske vlade ter imel razgovore z vodilnimi osebnostmi o pe-rejih vprašanjih, ki zanimajo južno Evropo. Na postaji so Bagrijanova sprejeli vsi člani vlade s predsednikom Filovom na čelu, nemškim poslanikom von Richthofenom in italijanskim poslanikom baronom Magistratjem.

Pogajanja Moskva-Tokio za pakt o nenapadanju

Prst, 25. oktobra, b. »Piccolo« piše o ureditvi odnosov med Japonsko in Sovjetsko Rusijo in govori o sklenitvi pakta o nenapadanju med obema državama. Ta pakt se bo sklenil v najkrajšem času ob sodelovanju novega japonskega poslanika v Moskvi Tatekave, ki je že stopil v stike s sovjetskimi komisarji za zunanje zadeve Molotovim. Politični krogi so prepričani, da je načrt tega pakta izdelal že prejšnji japonski poslanik v Moskvi To go po razgovorih, ki jih je imel z Molotovim in drugimi merodajnimi predstavniki Sovjetske Rusije. Razgovori To ga z Molotovim so se vodili namreč v zelo pristranskem ozračju Moskva je predvidevala sklenitev takega pakta, ki je v popolnem soglasju s sovjetsko zunanjo politiko. Trdijo, da ima Rusija

Gospodarstvo

Količina in hitrost obtoka denarja

Moderno raziskovanje vzrokov nihanja cen polaga vedno večjo važnost na denarno plat tvoritve cen, katero ljudsko pojmovanje vzrokov za gibanje cen ne vpoštevaja v zadostni meri, pa tudi oficijelna politika prihaja do spoznanja šele takrat, ko se vidijo posledice poslabšanja vrednosti denarja v dovolj izdatni meri. Zaradi tega je prav, če tudi pri nas posvetimo temu vprašanju večjo pažnjo, kot je bila posvečena doslej, saj lahko z denarne strani drugače reguliramo cene kot smo to delali doslej, ko vsi ukrepi za maksimiranje cen, pobiranje draginje in drugo kakor so bili mogoče dobro mišljeni, niso rodili pravega uspeha in naš indeks cen izkazuje stalno naraščanje, katerega čutimo vsi vedno bolj na lastni koži mogoče z redkimi izjemami.

Kako je pri nas z obtokom denarja in hitrostjo tega obtoka, kajti tudi hitrost obtoka denarja je važen faktor. Predvsem opozarjamo, da imamo tudi v mislih vse vrste denarja, kajti denar niso samo bankovci in kovanci, temveč tudi take naložbe v denarnih zavodih, ki se takoj lahko pretvorijo v bankovce in kovance, torej v gotovino in služijo tudi lahko kot naložbe v isto svrhu kot znane oblike denarja, t. j. za priznano plačilno sredstvo.

Iz mesečnih poročil Narodne banke posnemamo o količinah denarja naslednje podatke (vse v milij. din):

	bankovci	kovanci
avgust 1938	6.246	792
avgust 1939	7.986	773
avgust 1940	12.241	1.152

Ta pregled nam kaže, kako zelo se je v teku zadnjih dveh let dvignil obtok bankovcev in obtok kovancev po količini. Še bolj jasno sliko o tem pa dobimo, če vpoštevamo kot denar še obveznosti po vidu pri Narodni banki, ki so tudi potencilen obtok bankovcev, saj se lahko vsak trenutek izpremeni v bankovce in kovance. To so državne terjatve, žirovni računi ter razni računi. Bankovcev in obveznosti po vidu je bilo konec avgusta 1938 8.461 milij. din, leto dni kasneje 9.336 milij. din in na koncu avgusta letos 14.423 milij. din. Povečanje znaša torej v dobi dveh let skoro 6 milijard dinarjev, kar je za naše razmere velikanska vsota.

Hranilnih vlog, kot to dela naša Narodna banka, v celoti ne moremo šteti v plačilna sredstva, čeprav lahko v velikem delu služijo temu namenu. Navajamo vkljub temu te podatke: avgusta 1938 so znašale hranilne vloge 11.790 milij. din, avgusta 1939 11.177 milij. din in s koncem avgusta letos 9.995 milij. dinarjev. Tu je nastopilo zmanjšanje in lahko sklepamo, da so vloge postale v manjši meri vago plačilno sredstvo kot v nekdanjih časih. Poleg tega smatramo, da je tudi hitrost obtoka vlog zaradi zakonitih omejitev in ker je še vedno mnogo starih zamrzjenih vlog, zmanjšana.

Končno pridejo v poštev kot plačilno sredstvo še čekovne vloge Poštne hranilnice. Te so znašale dne 31. avgusta 1938 1.715 milij. din, konec avgusta 1939 1.587 in konec avgusta letos 2.692 milij. din. Povečale so se torej v izredni meri v letošnjem letu, posebno v zadnjih mesecih.

Plače zasebnih nameščencev

Od Delavske zbornice so prejeli:

S tem, da so se z banko odredbo predpisale nove minimalne plače, ki znašajo za trgovske pomočnike 1150 din, za ostale zasebne nameščence pa 1300 din mesečno, še ni v celoti rešeno vprašanje nameščenskih plač. Delavska zbornica in nameščenske strokovne organizacije so začele akcijo, da se bodo minimalne plače tudi v resnici povsod izplačevale. Po podatkih, ki so na razpolago, je še danes del nameščencev, ki ne dobivajo plač, ki jih je predpisala prva odredba o minimalnih plačah.

Z ozirom na porast draginje pa je neobhodno potrebno, da se tudi ostalim nameščencem plače na novo regulirajo. Delavska zbornica in vse nameščenske strokovne organizacije so se ponovno posvetovale, kako bi bilo najprikladnejše rešiti to perečo socialno vprašanje. Nameščenske strokovne organizacije so delodajalskim organizacijam predložile položaj nameščencev in predlagale zvišanje plač na način, kot je bilo to izvršeno pred kratkim na Hrvaškem. Na splošno so delodajalske organizacije ne izrekajo proti draginski dokladi, ki naj bi jih prejemale nameščenci zaradi draginje. Vendar pozitivnega rezultata pismeno korespondirano med zastopniki nameščencev in delodajalci niso prinesle. Nameščenske organizacije so zato vložile vlogo, s katero so prosile kr. banko upravo (Inspekcijo dela), da uvede poravnalni postopek in skliče anketo, kjer naj se zastopniki nameščenskih in delodajalskih organizacij sporazumejo na predlogu glede priznanja draginskih doklad vsem zasebnim nameščencem.

Delavska zbornica je to skupno vlogo nameščenskih strokovnih organizacij podprla in prosila kr. banko upravo za čimprejšnji razpis poravnalne razprave in sklicanje ankete.

Pričakovati je, da bo anketa v prihodnjih dneh sklicana in da bo dosegla za nameščence ugoden uspeh.

Izdelovanje tovornih avtomobilov v naši državi

V četrtek je bila svečano puščena v obrat tvornica avtomobilov v naši državi, katero je zgradila družba »Industrija motorjev« v Rakovici pri Beogradu. Izdelovali smo že prej sestavne dele in sestavljali vozila, posebno uspešno je na tem polju delala ljubljanska tvrdka »Avtomontaža«, vendar dejansko avtomobilske industrije nismo imeli. Sedaj je to vzelo v roke državno podjetje, kajti vse delnice navedene belgajske družbe so v rokah države.

Ob tej priliki podajamo nekaj podatkov, kako je prišlo do ostvartve te ideje v naši državi. Že v prejšnjih letih je ministrstvo trgovine in industrije razpisalo natečaje za zgraditve avtomobilске tovarne pri nas, vendar kljub številnim ponudbam ni prišlo do zgraditve. Do ostvartve je prišlo leta 1936, ko je omejenega belgajska družba prešla v roke države. Izdelan je bil načrt za proizvodnjo avtomobilov, katerega je odobril svet državne obrambe in je bila v ta namen tudi povečana delniška glavniška podjetja. Nato so se začele probe za izbiro najbolj odgovarjajočega to-

Narodna banka izračunava tudi indeks razpoložljivih plačilnih sredstev, v katerega šteje: obveznosti po vidu ter obtok bankovcev Narodne banke, kovani denar, hranilne vloge ter čekovne vloge Poštne hranilnice. Avgusta leta 1938 je bilo teh plačilnih sredstev 22.758 milij. din, avgusta letos 22.873 milij. din, avgusta letos pa že 28.262 milij. din. Indeks razpoložljivih plačilnih sredstev, kakor ga izračunava Narodna banka, je narastel (podlaga so sredstva v letu 1928 kot 100) od 129,7 s koncem leta 1938 na 131,0 s koncem avgusta 1938 in na 161,8 s koncem avgusta letos.

Tudi na vprašanje o hitrosti obtoka denarja nam dajejo številke Narodne banke odgovor, vendar ne v popolni meri, ker se nanašajo samo na nekatere sektorje našega plačilnega prometa.

Promet na žirovni račun Narodne banke ter na čekovni račun Poštne hranilnice je znašal povprečno leta 1938 13.773 milij. din, avgusta 1938 14.548 milij. din. Avgusta 1939 je znašal promet 16.430 milij. din, avgusta letos pa že 21.503 milij. din. V primeri z dobo pred dvema letoma se je torej hitrost obtoka povečala (absolutno vzeto) za okoli 50%, seveda pa ta račun ni popolnoma točen, ker bi bilo treba vpoštevati tudi višino naložb na žirovni račun pri Poštni hranilnici na čekovni račun. Tudi ta višina je narastla, tako da je dejansko povečanje hitrosti obtoka teh računov nekoliko manjša kot znaša navedeni odstotek. Avgusta 1938 so znašale naložbe na žirovni račun Narodne banke 1.021, čekovne vloge pri Poštni hranilnici 1.715, skupno torej 2.736 milij. din. Avgusta 1939 so znašale na koncu meseca žirovne naložbe pri Narodni banki 065, čekovne vloge pri Poštni hranilnici pa 1.587, skupno torej 2.192 milij. din. S koncem avgusta letos pa so dosegle naložbe na žirovni račun pri Narodni banki 1.290 milij. din, na čekovni račun pri Poštni hranilnici 2.692 milij. din, tako da so znašale skupno 3.982 milij. din in so se torej v primeri z lanskim letom skoro podvojile.

Iz teh podatkov je jasno razvidno, da je v primeri z lanskim letom narasla količina vseh vrst denarja v obtoku, povečala pa se je tudi hitrost denarja v obtoku, kar je razvidno iz popolnoma intaktnega sektorja v plačilnem prometu. Zaradi tega nastaja vprašanje, kako omejiti to poplavo plačilnih sredstev in napraviti njen obtok počasnejši, v kolikor se da to storiti z denarne strani.

Seveda tu ne pomagajo tehnični ukrepi, da se n. pr. forsira brezgotovinski promet, ker pomeni to le razbremenitev količine obtoka bankovcev, ki se nadoknadi pač s povečano hitrostjo obtoka. Odstraniti je treba vzroke, ki so dovedli do povečanja količin denarja in sicer tako z materialne in psihološke strani. Le na ta način bo mogoče voditi pametno finančno politiko, ki bo omogočala na blagovni strani vzdrževanje ravni cen in vplivala ugodno na ustalitev cen, ki je potrebna, če nečemo našega gospodarstva spraviti v tok, iz katerega ni mogoče najti izhoda brez velikih žrtv za našo gospodarsko strukturo, še več, če se nečemo izpostaviti osiromašenju in pretresljajem, ki so nam znani iz tolkih evropskih držav po zadnji svetovni vojski.

Ekonomist.

vornega avtomobila. Posebna strokovna komisija vojnega ministristva je izbrala kot najbolj odgovarjajoč tip »Prago«, katero je izdelovala praška tvrdka Kolben in Danjek. Na osnovi tega izbora je država dala še 30 milij. din kapitala, ministrstvo vojske in mornarice pa je podprlo akcijo z naročilom vozil za 75 milij. din. Julija 1939 so začeli graditi potrebne naprave, ki so sedaj dovršene (oktobra 1940). Večina delavstva tvori naši delavci, le nekaj je specializistov iz češke matične tovarne. V govorih, ki so bili izrečeni pri kosilu in drugače, se je posebno poudarila hvaležnost češki tvrdki, ki je v resnici aktivno pomagala pri ostvartvi te velike tvornice.

Omenjam še, da je prvotno imela tvornica namen izdelovati samo letalske motorje, s katero fabrikacijo je začela kmalu. To izdelovanje se je zelo razširilo in pospešilo.

Kdor na novo naroči »Slovenca« dobi

»SLOVENEČEV KOLEDAR« za 10.— din

Za nenaročnike stane »Slovenčev koledar« 25.— din.

Naročite koledar čimprej! Naročite oglase v njem!

Prednaročila sprejemamo samo do 1. novembra 1940.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. oktober izkazuje tele najvažnejše postavke (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. oktober):

Aktiva: zlato v blaginjah 2.088,1 (+6,6), zlato v inozemstvu 330,1 (+9,0), skupna zlata rezerva 2.418,2 (+15,6), devize izven podlage 566,7 (-9,1), kovani denar 201,1 (-1,2), vrednostni papirji 1.473,7 (+3,1), lombardna posojila 172,0 (-0,1), skupno posojilo 1.645,7 (+3,1), vrednostni papirji 288,7 (+3,5), eskont bonov drž. obrambe 5.567,0 (+146,0), vrednosti rez. sklada 249,4 (+4,9), razna aktiva 1.866,7 (+7,4).

Pasiva: bankovci v obtoku 12.484,6 (-39,5), drž. terjatve 49,6 (+2,2), žirovni računi 1.413,1 (+91,5), razni računi 1.378,4 (+110,6), skupne obveznosti po vidu 2.841,2 (+203,2), razna pasiva 34,9 (+5,8).

Skupno kritje obtoka bankovcev in obveznosti po vidu je znašalo z zlato rezervno 25,24 (v prejšnjem izkazu 25,35)%, samo kritje z zlatom v blaginjah banke po stvarni vrednosti pa 21,79 (21,96)%. *

Nova emisija poštinih znamk. Pošto ministristvo objavlja, da bo puščena v promet nova emisija poštinih znamk s sliko kralja Petra II. v imenski vrednosti 5 din in 5,5 din.

Stanje naših kliringov

Dne 22. oktobra je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih podatki za 15. oktober): Aktivni kliringi: Nemčija 3.856.425 (2.295.638) mark, Italija 42.990.405 (4.142.372) din, Francija 3.239.728 (4.464) fr. frankov, francoske kolonije 2.689.755 fr. frankov, Bolgarija 2.947.368 (-298.534) din in Holandija 1.524.172 goldinarjev (v izkazu za 15. oktober je bil naš kliring z Holandijo za nas pasiven za 201.432 goldinarjev).

Pasivni kliringi: Madžarska 17.799.823 (-4.971 tisoč 962) din, Romunija 6.030.328 (+165.817) din, Slovaška 27.020.252 (+1.010.930) kron, protektorat 63.375.119 (+3.132.260) kron, Turčija 10.733.310 (+3.141.130) din in Poljska 18.896.014 din.

Izkaz kaže, da so narasle naše klirinske terjatve najbolj v Nemčiji in Holandiji, dočim se je naša aktivnost v Italiji zmanjšala. Med pasivnimi kliringi opažamo zmanjšanje naših dolgov v znatni meri na Madžarskem, dočim se je povečala naša pasivnost v kliringih s protektoratom, Slovaško in Turčijo.

Izdatki za oboroževanje pred vojno

Iz statističnih podatkov Zveze narodov posnemamo naslednje podatke o višini vojaških izdatkov v posameznih največjih državah od leta 1935 dalje po do leta 1939, ko se je začel na evropski celini boj z orožjem. Izdatki so navedeni v milij. valute dotične države:

	Anglija funt	Zed. države dolarji	Francija franki
1935	122	806	10.983
1936	172	933	8.277
1937	251	1.033	9.522
1938	391	1.131	11.186
1939	736	1.387	31.754

	Italija lire	Japonska jeni	SSSR rublji
1935	5.143	1.033	8.200
1936	5.957	1.078	14.816
1937	5.175	1.237	17.481
1938	7.094	1.247	27.044
1939	7.896	1.827	40.885

Iz teh števil je razvidno, da so bili posebno veliki izdatki za oboroževanje v zadnjem letu, ko so skokoma narasli v primeri s prejšnjim letom. Seveda pri vsem tem niso upoštevani izdatki izven proračuna, ki so znani biti včasih večji. Podatki za Italijo in Japonsko ne upoštevajo stroškov za vojsko, posebej je za Italijo pripomniti, da v teh številkah niso vsebovani podatki o izdatkih za vojsko v Vzhodni Afriki od leta 1935 dalje.

Za Nemčijo vemo iz izjave vodje in kanclerja Adolfa Hitlerja, da je v zadnjih letih izdala Nemčija za oboroževanje okoli 90 milijard mark.

Izvoz živine v Grčijo. Iz Beograda poročajo, da odputuje te dni posebna delegacija v Solun na pogajanja z Grčijo glede izvoza živine v Grčijo. Gre predvsem za izvoz naše drobnice, ki jo izvažajo iz Južne Srbije. Ker stoji nasproti organiziranim grškim komisijam celotna vrsta naših izvoznikov, bomo tudi mi organizirali izvoznike in izvozno organizacijo, katero bo vodilo ravateljstvo za zunanjo trgovino. Našo delegacijo vodi načelnik izvoznega oddelka ravateljstva za zunanjo trgovino g. dr. Dragoslav Mihajlovič.

Uvoz riža iz Italije. Kot znano, se je neka naša delegacija dogovorila z Italijo na osnovi določb trgovinskih sporazumov, da bomo iz Italije izvozili 20.000 ton riža, in sicer 16.000 ton neoluščene in 4.000 ton oluščene riža. Ta količina naj bi se razdelila na štiri četrtletja. Pogajanja z Italijo so dovedla do rezultata, nereseno pa je še ostalo vprašanje cen in razdelitve kontingenta med naše luščilnice. Zveza luščilnic je sedaj sporazumno s Priv. izvozno družbo sestavila ključ za razdelitev neoluščene riža med svoje člane in bodo luščilnice dobivale riž naravnost iz Italije po tem ključu. Gre pa še vedno za cene, kar zavlačuje uvoz. Pričakovati je, da bo tudi to vprašanje v par dneh rešeno in bo odredjena enotna prodajna cena za državo, nakar se bo lahko začel uvoz.

Tovarna špirita in kvasa v Savskem Marofu je po poročilu belgajskega »Jugoslovanskega kurirja« prešla v roke novih delničarjev, katerih skupino vodi Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani. Podjetje je eno največjih v naši državi, večje kot zadavne naprave Pivovarne Union, letna njegova kapaciteta znaša 350 ton kvasa in 880 ton špirita. Podjetje je nastalo iz nekdanje tovarne špirita in kvasa Maksa Mayerja ter se je leta 1921. pretvorilo v delniško družbo, katere glavnica znaša sedaj 2 milijona dinarjev. Bilančna vsota

Borze

Dne 25. oktobra 1940

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 8.879.228 din, na belgrajski pa: 12.753 mark po novem in 730.000 mark po starem tečaju, 520.000 draham, 17.745 švicarskih frankov in 18.962 dol. V efekth je bilo prometa na belgrajski borzi za 260.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 175.15—178.35
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 216.61—219.81
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka 17.72—17.92
Belgrad — zasebni kliring:
Solun 100 draham 52.65—53.35

Curih. Pariz 9.05, London, 17.10, Newyork 431, Milan 21.725, Madrid 40, Berlin 172.025, Buenos-Aires 101.5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 443—445

v Zagrebu 446—448

v Beogradu 447—448

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 100 denar, agrarji 51.50—53.50, vojna škoda promptna 443—445, begluške obveznice 77 do 77.50, dalm. agrarji 70.25—70.50, 8% Blerovo posojilo 10 denar, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Narodna banka 6500 blago, Trboveljska 340 den., Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 51.50 denar, voj. škoda promptna 446—448 (446), begluške obveznice 76.50—78, dalm. agrarji 69.50—70, 6% žunske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 52.50—53, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 blago, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 340 denar, Gutmann 55 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 101.50 denar, agrarji 56.25 denar, vojna škoda promptna 447—448 (447), begluške obveznice 77.50—78, dalm. agrarji 70.50—71 (70.75, 70.25), 6% žunske obveznice 70 denar, 4% severni agrarji 53—53.25 (53), 8% Blerovo posojilo 101 denar, 7% Blerovo posojilo 95.50 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 199—201.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza bač. nova sušena pariteta Indija 263—265, pariteta Vrsac 260—262. Fižol bač. srem. beli brez vreče 2% kasa duplikat 425—430. Tendence neizpremenjena. Promet: srednji. Sombor. Oves bač. srem. slav. 315—317.50. Rž bač. 326—328. Ječmen bač. okol. Sombor 64—65 kg 342.50—345; srem. isto. Fižol bač. beli 2% 422.50—425. Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Umrli je prvi človek, ki ga je rešil Pasteur

Te dni je umrl v Parizu prvi človek, ki ga je ugriznil stekel pes, pa ni umrl od stekline. Piše se Jožef Mester. Znano je, da je bil do Pasteurja, ki je znal serum proti steklini, neusmiljeno zapisan smrti v groznih mukah vsak, ki ga je ugrizel stekel pes.

Ko je iznašel Pasteur svoj serum proti steklini, je bil Mester še majhen deček. Pasteur je njem prvič preizkusil svoj serum in je čudovito uspel. Iz hvaležnosti do velikega rešitelja je potem stopil Mester v službo pri Pasteurjevem zavodu v Parizu, kjer je ostal do svoje smrti.

Ni vedel, da je imel kroglo v glavi

Na Madžarskem se je pripetilo nekemu gostilničarju nekaj, kar gotovo nima para na svetu.

Ko se je ta mož pred nekaj dnevi zjutraj zbudil, je zapazil na zglavniku strijeno kri. Zadeva se mu ni zdela važna. Šel je po dnevnih opravkih. Kmalu je na zadevo sploh pozabil. Čez teden dni je začel naenkrat tožiti, da mu ni dobro. Bolela ga je glava. Zvečer istega dne se je na veliko začudenje vseh domačih zgrudil na tla. Prepeljali so ga v budimeštansko bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da je imel mož že nekaj časa v glavi revolversko kroglo. Gostilničar se je temu zelo začudil in ni vedel, da ga je nekoč ustrelil v glavo. Dogodek je zanimal tudi oblasti, ki so pričele z zasledovanjem in so nazadnje le razmotale vso stvar. Gostilničar je imel pastorka. Nekega večera je ustrelil ta pastorek očima v glavo in zbežal, misleč, da ga je ubil. Gostilničar pa je mislil, da je pastorek pač slučajno kam odšel in ni povpraševal za njim. Oblasti so pastorka prišlele in ga zasilšale. Pri zaslišanju je vse priznal.

Potrli globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da nam je naša naša naša ljubljena mamica, sestra, gospa

Terezija Harič

veleposestnica na Smolniku

v 75. letu starosti, previdena s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspa. Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 26. oktobra 1940, ob 3, v Rušah.

Ruše, 25. okt. 1940

Zalujoče rodbine:

Harič, Perko, Pajtlar in Kreft

Bodoče lice Belgrada

Belgrad, oktobra.

Stari Belgrajčani — in teh je zdaj v glavnem jugoslovanskem mestu le neznatna manjšina, ker se imajo za nekako staro meščansko plemstvo naše prestolnice, za patricije, pa naj bodo bogati ali revni — s ponosom pripovedujejo nam, prišlecem, kaj so vse v zadnjih desetletjih doživeli in kako so doživljali skoraj nerazumljiv razmah Belgrada, kakor si ga na primer za vlade dinastije Obrenovičev, pred 40 leti, niti v sanjah niso upali misliti. V resnici, iz glavnega mesta nekdanjega turškega pašaluka, ki je obsegal nekaj več kakor sedanjo bližnjo okolico Belgrada na arbijskih straneh, iz prestolnice kneževine Srbije in pozneje kraljevine Srbije iz časov pred balkanskimi vojnami, je postal l. 1918. Belgrad prestolnica mlade in naglo se razvijajoče države Jugoslavije, ki je večja in močnejša, kakor je bila kdaj Srbija v srednjem veku, večja od Srbije Dušana Silnega. Še hitreje, še bolj naglo kakor naša država, se je razvijal Belgrad. Morda ga v Evropi ni mesta, ki bi se sorazmerno tako naglo razvijal, kakor naša prestolnica.

Komunalni problemi, kakor pravijo občinski strokovnjaki najnujnim vprašanjem mesta, so se vrstili drug za drugim, ni bilo rešeno niti eno staro vprašanje, je že prišlo deset novih, kar je zopet povzročilo sto drugih. Pri tem pa belgrajski občinski aparat, tako politični kakor upravni, nikakor ni bil ne številčno kos, niti dobro vaje reševanj, ki so prišla čez noč.

»Saj tam,« tako pripovedujejo stari Belgrajčani, »kjer so se še v mojih mlajših letih pasle krave in ovce, kjer so bile prave kmetije, tam so danes palače, tam so promenadna pota, avtomobilske ceste, tam, kjer smo še krmili prašiče, danes ni videti kmetijskega voza, ker je tam že središče mesta. Tam, kjer velja danes »palec« (tako namreč pravijo stavbišču) po tri do deset tisoč kvadratni meter, tam bi mogli v mojih časih kupiti lepo njivo za dva, tri »napoleonce« (velike zlatnike). Pa še po vojni bi mogel kupiti kvadratni meter za nekaj dinarjev, za toliko, kolikor moraš šteti danes ti-sočakov.« Tako pravijo stari Belgrajčani in nedvomno govorijo resnico.

Nekaj pa je Belgrad prav do danes pogrešal, enako, kakor je še do pred leti pogrešala Ljubljana, dokler ni prišel mojster Plečnik. Pogrešala je namreč velikopoteznost pri reševanju splošnih vprašanj v izgraditvi mesta. Bili so načrti, bili so posveti, delali so, kolikor so mogli, ena občinska uprava manj, druga več, toda vse le sporadično, od dneva v dan, velikega splošnega načrta, ki bi za desetletja določil in videl vnaprej razvoj Belgrada, tega ni bilo, vsaj do sedaj ne.

Glavna skrb Belgrada je bila neke preiskrba mesta s vodo. Že to zimo je ime Belgrad velike sitnosti zaradi vode, ko so namreč popokale cevi, zamrzovali studenci, spomladu so nastopile povodnji, ki so popravila ovirale in če ne bi bilo poletje, kolikor toliko deževno ter k sreči zato ni nastopila suša, bi bil Belgrad danes deloma še vedno brez nučnih količin vode. Vodo dobiva Belgrad sedaj iz studencev pri Belih vodah. Ta voda je zdrava, sveža in čista, samo premalo jo je še. Iščejo sedaj nove studence, zlasti take, ki bi bili dovolj izdatni, da bi se jih izplačalo izkoristiti. Sedanja občinska uprava v Belgradu (župan je bivši minister za telesno vzgojo g. Jevrem Tomić) pa v svojih novih računih sklepa že s tem, da bo v nekaj desetletjih imel Belgrad vsaj en milijon prebivalcev. Velikopotezni načrti, ki jih pripravlja za razširitev Belgrada, veljajo tudi za novo vodovodno omrežje in za vodovodne studence, ki morajo biti zajeti v obsegu, da bo zadostoval za milijonsko mesto. Studenci in podtalna voda se nahajajo povsod v okolici Belgrada, največ pa na donavskih otokih, na desni obali Donave in drugod. Seveda bo tako ogromen vodovod veljal več sto milijonov dinarjev.

Drugo najnujnejše vprašanje Belgrada je ureditev kanalizacije. Središče mesta ima sicer dobro kanalizacijo, manjka pa jo v predmestjih, ki pa že postajajo pravi mestni deli, zakaj tudi tam že gradijo vile in palače. Kanalizacija ni važna samo za odtok fekalij, temveč tudi za odtok izpodnebne vode, ki povzroča sicer mnogo luž, kar ima za posledico zlasti širjenje nalezljivih bolezni. Glavni zbirnik za najbolj važne obrobne predele Belgrada grade sedaj, veljal pa bo okoli 8 milijonov dinarjev. Zemun pa je bil skoraj do zadnjega brez vsake kanalizacije ter so s kanalizacijskimi deli pričeli šele pred kratkim.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čišče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna **ono z rdečimi srci!**

Prospekte in vsa potrebna navodila pošljite zastonj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Zopet je važno vprašanje tlakovanih cest, ki so tako velikemu in prometnemu mestu, kakor je Belgrad, nujno potrebne. Glavne ulice, kjer je bila še pred desetletji tako imenovana turška kaldrma, so sedaj lepo tlakovane z asfaltom. Stranske ulice in pa po predmestjih pa je še vedno turška kaldrma, to je tlak iz tesno zloženih okroglih, od vode izoblikovanih kamnov. Ta tlak je sicer zelo trpežen, toda za moderen promet ni. Sedanji načrt za pretlakovanje vseh ulic z asfaltom določa odstranitev take kaldrme in nadomestitev z asfaltom, oziroma z granitnimi kockami. Strokovnjaki računajo, da bo to veljalo v najmanjšem obsegu nučnih del kakšnih 300 milijonov dinarjev.

Vsaake Slovenca, ki je prišel v Belgrad, je osupnilo, da je železniški kolodvor v Belgradu tako majhen in tesen. Seveda, zidan je bil za mnogo manjše mesto, kakor je sedanje. Pojavljajo se načrti za preureditev in polemika okoli teh načrtov ni nič manj živa kakor v Ljubljani o sličnem vprašanju. Končno bo obveljal menda načrt, da bo belgrajski kolodvor v glavnem kot prehodna postaja določen le za progo Belgrad—Pančevo, za mesto Belgrad samo pa bo sezidan velik čelni kolodvor.

Važno vprašanje za Belgrad je vprašanje pristanišča na Savi in Donavi. Tu se razprostira sedaj še velika nizka ravan, ki jo redno zaliva voda. Neka danska melioracijska družba sedaj zasipava to prostorno ravan in Belgrad bo dobil mnogo dragocene zemljišča v neposredni bližini, kjer je sedaj pravijo Novi Belgrad. Pristanišče bo ob urejeni Savi in Donavi popolnoma preurejeno, zimovnik pa bo najbrž prenešen v bližnji rokav Donave.

Zunanja popravila svetišča M. B. na Ptujski gori končana

Pretekli četrtek je obiskal Ptujsko goro belgrajski nadškof dr. Ujčič v spremstvu lavantinskega škofa dr. Tomažiča

Od rane spomladi do poznih jesenskih dni že pojo zidarska kladiva in potrkavajo kamnoseški »batic« od zunanjih zidovih starodavnega svetišča M. B. na Ptujski gori. Nameravana je bila že v nedejo 20 t. m. zahvalna slovesnost. Ker pa zaradi nepredvidenih del še ni bilo vse gotovo, bo zahvalna slovesnost šele jutri, na praznik Kristusa Kralja. Zahvalno službo božjo s pridigo in pontifikalno sv. mašo bo imel zastopnik prevz. g. knezoškofa g. dr. F. Cukala, stolni dekan v Mariboru. Začetek službe bože bo ob 10. — Z velikimi žrtvami, kakor domačinov tako tudi številnih prijateljev Ptujске gore, je to veliko delo končano. Delo je izvedeno zelo smotno na navodilih strokovnjakov banovinskega konservatorja dr. Mesenela in prof. dr. Steleta ter pod nadzorstvom arhitekta g. Mušiča iz Maribora. Vsa legendarna privlačnost, starina in umetnost cerkve na Ptujski gori je ohranjena. Zidarska dela je izvršilo podjetje stavbenika g. A. Treja iz Ptuja pod spretnim vodstvom delovodje g. Goloba. Kamnoseška dela z g. S. Horvatom na čelu so izvršili domači kamnoseki s Ptujске gore. Pri vseh delih se ni zgojila nobena večja nesreča, pri vseh potežkočah smo čutili izredno božjo pomoč in Marijino varstvo. Zato pridite jutri vsi, ki ste doprinesli svoj obol za lepoto Marijinega svetišča, na Ptujsko goro, da se skupno zahvalimo za vse prejete dobrote od zgoraj.

Visoki obisk na Ptujski gori smo imeli v

Belgrajska trdnjava, to je stari Kalemegdan, katerega pobočje sedaj en sam krasen park in na katerega, zlasti na poslopje samo, je sedaj krasen razgled, zlasti ponoči iz mesta samega, bo tudi popolnoma spremenjeno, zlasti v vznožju.

Belgrajska mestna občina sedaj nima — enako kakor tudi ljubljanska ne — velikega modernega reprezentativnega magistratnega poslopja, kjer bi bili združeni vsi uradi. Zato je izdelan načrt, da se zgradi na prostoru blizu borze in univerze veliko krasno poslopje, ki bo za dolgo zadoščalo vsem potrebam mestne občine. Pred magistratnim poslopjem pa bi nastal veličasten trg. Belgrajska mestna občina je že do sedaj zgradila mnogo humanitarnih in socialnih ustanov, sestavila pa je tudi še program za zgradbo cele vrste novih bolnišnic, ambulanc, otroških zavetišč itd.

Važno vprašanje cestnega prometa bodo skušali rešiti s povečanjem števila tramvajskih in avtobusnih prog, izdelan pa je tudi že načrt za osrednji avtobusni in tramvajski kolodvor.

Se z enim načrtom se bavi belgrajska mestna občina: kako dobiti preskrbo Belgrada z elektriko v svoje roke. Izključen monopol na to imajo do sedaj v Belgradu namreč Švicarji, toda mestna občina se bavi z načrtom, kako bi njihove pravice odkupila.

To so torej glavni momenti, s katerimi se sedaj ukvarja belgrajska mestna občina. V glavnem so to torej isti, kakor v Ljubljani, toda tu so vse večje, vse obsežnejše, ker je pač Belgrad večje mesto in ima tudi vse večjo bodočnost.

C. Kočvar.

Pivo je škodljivo za srce

Zdravniki so že davno ugotovili, da alkoholne pijače škodljivo delujejo na srce. Čeprav vsebuje pivo najmanj alkohola, je vendar med vsemi alkoholnimi pijačami srču najbolj škodljivo. Pivo namreč ne samo da zaradi vsebovanega alkohola škoduje srču, temveč povzroča nabiranje masti okoli srca, kar je že samo po sebi srčna napaka.

Statistika tistih dežel, kjer popijejo več piva kakor drugih alkoholnih pijač, nam pokaže, da je tam mnogo večji odstotek na srču bolnih kakor drugod, kjer popijejo manj piva. V Nemčiji umre 6,3% ljudi zaradi srčnih bolezni. Na Bavarskem in v Münchenu, kjer popijejo največ piva v vsej Nemčiji, je smrtnost zaradi razširjenja srca in drugih srčnih bolezni rekordna. Tam umre namreč 12,5% ljudi zaradi

Draginja tudi tiskarnam ne prizanaša

Draginja, ki je v letošnjem letu nastopila prav za vse izdelke in proizvode, je hudo prizadela tudi tiskarniška podjetja. Prav vsi izdelki, ki so potrebni tiskarnam v obratu, so se hudo podražili. Glavna surovina tiskarn je seveda papir. Temu so se cene prve zamajale ter so se razne vrste papirja in lepenke podražile od septembra l. 1939 že večkrat za znatne zneske. Danes znaša skupni povisek v cenah papirju — po kakovosti in izdelavi 20—35%. Svinec in črtni material se je podražil za 50—90%, kositer (cin) ki ga uvažamo iz angleških kolonij, pa je poskočil kar do 200%. Tudi tiskarske barve veljajo že okrog 35% več kakor pred izbruhom vojne; isto velja za razne barvne dodatke. Razna olja in maziva so poskočila v ceni za 60—90%, nekatera bolj redka olja in kemikalije pa celo do 200%. Enaka podražitev je zadela izdelovanje klisejev: cinkove plošče so se podražile za 30%, fotografske potrebine približno prav toliko, kemikalije pa za 20—40%. Kje in kdaj se bodo cene ustalile, pa danes še ne moremo točno povedati.

Vzporedno z dviganjem cen so tiskarne morale tudi povišati mezde grafičnemu delavstvu. Prvič so zvišale mezde že lani meseca decembra. Letos pa so mezde bile povišane še dvakrat, zadnjič z dogovorom od 16. t. m. Celotno zvišanje

Važno opozorilo in prošnja vsem šolskim vodstvom!

Ravnateljstvom vseh državnih in zasebnih srednjih šol in učiteljskih, upraviteljstvom vseh državnih in zasebnih meščanskih šol, kakor tudi vseh strokovnih šol, ter upraviteljstvom ljudskih šol je kr. banska uprava z okrožnico pod IV. št. 20749-1. priporočila, da sodelujejo pri nabiralni akciji Slovenske straže v Mariboru za severno mejo.

Slovenska straža prosi vsa imenovana p. n. šolska vodstva, da izvedejo v smislu okrožnice kraljevske banske uprave zbirko v vseh razredih na svojih šolah v ponedeljek (ali sploh v prihodnjem tednu) po nabiralnem dnevu.

Vljudo prosimo, da pošljejo p. n. šolska vodstva nabrane prispevke dijaštva in ljudskošolskih otrok Slovenski straži v Mariboru, Aleksandrova št. 6. Znaki bodo v prodaji samo na ulicah.

Slovenska straža.

Nemi so izpregovorili...

«Nemi so izpregovorili...» je oznanilo javnosti z debelimi napisi naše dnevno časopisje decembra meseca l. 1936., ko je Društvo gluhotenih priredilo v Ljubljani svoj prvi nastop na odru z namenom, da opozori javnost na sebe, svoje težnje in potrebe. Igrali so z živo besedo, tako so pisali listi, a ne, kot bi si kdo mislil, s kretnjami. Govorili so dobro in razločno govorico, pri kateri je le nekoliko motila bolj trda in enakomerna izgovorjava. Vsi dnevniki so enodušno soglašali, da je prireditev podala sijajen dokaz o velikem pomenu zavodov in šol za gluhotene, ki bi sicer duševno nerazviti ostali človeški družbi v breme. Zato je nujno in potrebno pomagati gluhotenim do življenja in dela, vrniti jim človeško dostojanstvo s tem, da jim pomagamo razviti vse dragocene tvorne sile, ki spe v slehernem človeku pod soncem.

Bivši gojenci ljubljanske gluhotenice, včlanjeni v Društvo gluhotenih, so od tedaj priredili 25 nastopov na vseh večjih krajih Slovenije. Njihovim prireditvam je prisostvovalo do 10.000 ljudi. Zadnji nastop je imelo imenovano društvo v Zagrebu. O tem nastopu so zagrebški listi zelo poročili pisali.

V okviru proslave 40-letnice ustanovitve ljubljanske gluhotenice, ki bo v dnevi 26., 27. in 28. oktobra t. l., pod pokroviteljstvom bana a. dr. Marka Natlačenca, bo priredilo tak nastop Društvo gluhotenih v nedeljo 27. t. m. ob pol 16 v Frančiškanski dvorani v Ljubljani. Svojo udeležbo je že prijavilo okoli 130 odraslih gluhotenih, ki se bodo po tolikih letih sestali k proslavi jubileja zavoda in obudili spomine na svoja šolska leta. Na sporedu prireditve je govor gluhoga govornika, revija poklicev, ki jih gluhoteni zavzemajo v življenju ter dve enodejanki, v katerih bodo gluhi igralci nastopili z živim govorom. Vodstvo in režija je v rokah zavodnega strokovnega učitelja gospoda Vinka Rupnika.

Nastop bivših gojencev v Frančiškanski dvorani bo nekaka proslava zavodnega jubileja za najširši krog naše javnosti, ki je do sedaj pravilno cenila prizadevanje odraslih gluhotenih in bo zato tudi v nedeljo izpričala svoje čustvovanje s težko usodo, proti kateri se morajo boriti gluhoteni celo življenje. Predprodaja vstopnic za to prireditev se že vrši v trgovini Sitar & Svetek v Frančiškanski ulici št. 3.

mezd grafičnega delavstva znaša sedaj okrog 20%. Tiskarniška podjetja so pa za naprej po posredovanju banske uprave napravila z delavstvom dogovor, da se mu mezde avtomatično zvišajo, če bi pokazal indeks Narodne banke in pregled tržnih cen, da je draginja zopet znatno narasla. Vse to zahteva od tiskarniških podjetij ogromnih izdatkov.

Kljub temu, da se je rešila grafičnih podjetij izredno zvišala, so tiskarnari letos le malenkostno zvišali cene svojim izdelkom. Če bi podjetja vse poviške režijskih cen upoštevala v svojih kalkulacijah, bi cene tiskarniškim izdelkom hudo narasle. Tako pa so se tiskarniška podjetja zadovoljila z mnogo manjšim dobičkom kakor običajno, samo zato, da bi se ne povečalo število brezposelnih uslužbencev in da bi domača delavnost in gospodarstvo ne zastali. V posebno težkem položaju so tiskarne napram časopisom in revijam. Časopisju je v veliki meri odpadel dohodek od številnih inserentov, prav tako, kakor je tiskarnam odpadlo veliko število naročil iz reklamne stroke, saj so mnoga velika tujsko-prometna društva in organizacije, trgovska podjetja in industrije docela nehale naročati reklamne tiskovine. Glede na to, da še ni videti v bližnji bodočnosti popolne ustalitve cen, moremo pričakovati, da se bodo tiskarniškim izdelkom, zlasti časopisju, v kratkem cene dvignile.

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

VII.

To sta bila tista dva moža, katerih dolžnost je bila sodelovati v vladi Francije, ki je bila zapletena v najbolj strašno vojno svoje zgodovine. Dejanja pa sta drug drugega držala in to medsebojno razpoloženje se je hitro spremenilo v sovraštvo, ko so se začele vmešavati še ženske poslave, katerih sence so zastrupale njune medsebojne odnose. Nisem mislil o teh starih pisati v sedanji strašni francoski tragediji. Toda moram, kajti Francija je bila žrtev tudi teh stvari. Glavna dejstva so danes itak javno znana, na drugi strani pa je tudi resnično, da je zasebno življenje nekaterih naših državnikov oviralo njihovo delovanje v javnosti. Neresnično, popolnoma neresnično bi bilo trditi, da so bile v l. 1939 francoske življenjske razmere razvržene. Na milijone dobrih družin je v Franciji živelo svoje skromno in složno življenje. Toda to ni veljalo za tistih 3000 ljudi v Parizu, o katerih je Byron zapisal, »da mislijo, da vodijo svet, ker pozno spat hodijo«. Večina teh ljudi svojih ljubzenskih in seksualnih doživljanj ni jemala resno. Toda izkušnje so dokazale, da te spletke narode lahko izpostavijo strašnim nevarnostim, in da mora »mož, ki bi bil rad postal kralj, najprej samemu sebi naložiti disciplino in biti gospodar svojih čustev in strasti.

Daladier je po smrti svoje žene izbral kot svojo priležnost markizo De C. Ta ljubezna in lepa žena, zlatolaska mladostne postave, je na

žalost dobila okus na oblasti in je pri tem imela še nesrečno strast, da je rada klepetala o gosposkarskih in političnih vprašanjih. Toda znala je ostati v ozadiju. Nikdar ni poskušala »svojeega velikega moža« razkazovati pred svetom. Njen domači vpliv pa v glavnem niti škodljiv ni bil.

Reynaudova prijateljica grofica De P. ni je bila, nasprotno, nekoliko prikrknjena, razdražljiva, se je rada v vse vmešavala in je, kakor so dogodki dokazali, postala nevarna. Nekega dne sem pri Reynaudu kritiziral neko zelo nerodno imenovanje, ki ga je povzročil Daladier. Reynaud mi je odgovoril: »Saj to ni bila njegova, ampak njena izbira!« Odgovoril sem: »To ni noben izgovor!« Njaka je Reynaud dodal: »Ah, vi tega ne razumete, kaj vse mož, ki je ves liubi dan garal, stori, samo da doseže, da ima zvečer potem mir doma.« Mislim sem si, da bi si bil Balzac ta izrek gotovo zapisal.

Od izbruha vojne dalje je bila častihlepnost poglavitna poteza v značaju grofice P. Ni ji bilo zadosti, da je Reynaud postal finančni minister. Ona je bila odločena, da ga za vsako ceno napravi še za ministrskega predsednika. Po vseh pariških salonih je pridno širila o Daladieru značilne dogodivščine, ki so pričale, kako malo odločen da je in kako je len. Vsakdo je razumel, da ona pač želi, da naj Daladier gre in da naj Reynaud nastopi njegovo mesto. Seveda so bile te opazke iz salonov še istega dne sporočene Daladieru. Njegovo sovraštvo do Reynauda je za-

radi tega le še naraščalo. Prišlo je tako daleč, da ta dva človeka, ki sta bila oba člana vojnega kabineta, drug z drugim sploh nista govorila. Položaj je bil zares strašen tembolj, ker je grozil, da bo vso državo poglaval v nevarnost.

Za mene, ki sem večidel prebil pri armadi na fronti, ni bilo nič bolj zanimivega kakor obisk pri Reynaudu, kadar koli sem se vrnil v Pariz. Na svoj blesteči in neizprosni način je znal informirati o političnem položaju bolj kot kateri koli drugi. Tako je bilo tudi dne 19. marca 1940, ko je med dvema sejama priletel k nam na večerjo. Poraz Finske je v parlamentu povzročil razdraženo razpoloženje. Daladiera so ostro obsojali, ker ni zadosti hitro delal. Najbrže je bila kritika krivična, kajti zelo težavno, ali pa celo nemogoče bi bilo, organizirati kakšno pomožno armado za Finsko. Verjetno bi se bilo vse skupaj končalo s katastrofo. Toda poslanci so zahtevali tajno sejo, ki je trajala že vse popoldne in naj bi se zvečer ob 10 spet nadaljevala.

»Ubogi Daladier je imel nesrečen dan,« je dejal Reynaud, ko je ob 8 zvečer prišel k nam. »Nikakor bi me ne presenetilo, če bi ga nocoj še vrgli.«

»In kdo naj bi bil njegov naslednik?« ga vpraša moja žena.

»To je odvisno od predsednika republike in od okoliščin, v katerih bi bil Daladier strogo glavljen,« je odgovoril Reynaud.

»Če boste Vi dobili mandat za »sestavo nove vlade,« sem se vmešal, »boste morali gledati da si na vsak način pridobite sodelovanje Daladiera, kajti med ljudstvom je zelo priljubljen.«

»Da, ker ga ljudstvo ne pozna,« se je obregnil Reynaud.

»Mogoče je res to, kar trdite,« sem nadaljeval. »Vi ste nadarjeni, toda za seboj nimate nobene stranke. Radikali bodo Daladieru ostali zvesti. Desnica pa, ki ji vi pripadate, ima tudi Daladiera rajši, ker vi politike na desnici omalovažujete in tega niti prikrivate ne.«

Reynaud se je nasmehnil in mi odgovoril, da si bo stvar tako uredil, ako mu predsednik republike poveri mandat za sestavo nove vlade, da bo Daladier ostal v vojnem ministrstvu. Ob 10 se je Reynaud spet vrnil nazaj v parlament. In res, kakor je Reynaud napovedal, so pri tej nočni seji Daladiera vrgli. Predsednik Lebrun je poklical Reynauda in ta je brez oklevanja sprejel naročilo naj sestavi vlado. Toda spričo tako težavnega položaja je ta tako bistrumni mož pokazal, da nima pojma o javnem mnenju in da mu manjka vsaka intuicija. Ko se je s svojo vlado predstavil parlamentu, je z največji mi težavami dobil en glas večine. Parlament ga enostavno ni maral in je že obžaloval, da je Daladiera strogo glavljen. Reynaud je čutil to njegovo sovražno ozračje, izgubil je za trenutek svoje samozavestnosti in je imel strašno slab govor.

Prihodnost dan sem se vrnil nazaj v Arras, kjer so bili vsi moji francoski tovariši zaprepašeni zaradi čudne sestavitve nove vlade. Reynaudova vlada se jim je zdelo izživanje javnega mnenja. V vojnem času je bilo nekaj groznega, da se je med vlado in ljudstvom prikazal tako globok prepad. Reynauda nisem več videl, odkar je postal predsednik vlade. Mesto čestitke sem mu iz Arrasa poslal besede Maurica Barresa: »V miru predstavlja parlament narod, v vojnem času pa za zastopa vojska.« Barresovim besedam sem pripisal: »Zato ne izgubite stika z narodom.« (Sledi.)

Dolane novice

Koledar

Sobota, 26. oktobra: Evarist, papež; Bona-ventura Pot.

Nedelja, 27. oktobra: 24. pobinkoština nedelja. Kristus Kralj. Frumencij, škof; Antonija, devica.

Novi grobovi

† Na Smolniku pri Rušah je v 75. letu starosti umrla veleposelstnica gospa Terezija Harič. Pogreb blagopokojnice bo danes 26. oktobra ob 15 v Rušah. Naj v miru počiva! Sorodnikom naše sožalje!

† 94 letnik Janez Korče

Dne 26. aprila 1936 je naš list o priliki 90-letnice objavil z naslovom »Življenjski roman 90 letnika« pet kolon dolgi opis življenja Janeza Korčeta, ki ga danes ni več med nami. Po njegovih lastnih besedah si je tedaj želel, »da mi doda Bog še mnogo let, zdravih in zadovoljnih, pa najsi dočakam 100 letnico zdrav in čil, kakor jelen na planini«. Vprav te besede so dokaz, kako je bil rajni Janez Korče življenjski človek, povsem drugačen, kot so dandanašnji ljudje, ko že mladina obupava in si želi smrti. Pa ni bilo rajniku prav nič »z rožicami poslano« na svetu. Krizma po svetu se je ubijal, a je bil zmeraj svežega, vedrega duha in poln zaupanja v božjo pomoč. — Rojen je bil 26. aprila 1846 v Blatni Brezovici pri Vrhniki iz družine, kjer je bilo 9 otrok. Že s petim letom starosti (1851) si je začel služiti kruh, ko je nabiral in prodajal ječme. Živel je še v času, ko smo dobili v naših krajih prvo železnico, bil je l. 1866 v bitki pri Custozzi, bil je na Madžarskem pri gradnji železniške proge, dalje je bil v madžarskem rudniku; po Donavi se je prepeljal na svetovno razstavo na Dunaj l. 1880. Se je ustanovil v Cerknici, kjer je imel gostilno. Obdeloval je več kmetij do l. 1888. A l. 1900 je postal gostilničar v Ljubljani, v Rožni ulici, kjer je imel gostilno »Prešernov hram«. V svojem zakonu je imel 6 otrok, 5 sinov in eno hčerko. Od jeseni l. 1928 je živel stalno pri svoji hčeri Polci v Ljubljani.

Sleherni dan je bil ob 9 v stolnici pri sv. maši. Bil je zvest priista katoliških vrst in je umrl v visoki starosti 94 let vdan v božjo voljo in z zahvalo za vse to dolgo življenje. Bog mu daj večni mir, svojcem pa izrekamo sožalje!

† Matija Pribošič

V Ljubljani je v Rožni dol. cesta XXI. mirno v Gospodu zaspał gosp. Matija Pribošič, pismoša v pokoj. — Rojen je bil 2. februarja 1868 in je doživel 72 let. Rajni je bil najprej 14 let v železniški službi, nato pa je prestopil v pošto službo, kjer je bil 25 let pismoša. Pred kakimi štirimi leti je po skoraj štiri-desetletnem službovanju stopil v zaslužni pokoj. S svojo ženo, ki mu je umrla pred dvema letoma, je imel v zakonu šestnajst otrok, od katerih jih živi še osem. Bil je dober mož, skrben oče in zelo vester v svoji službi. Na »Slovenca« je bil naročen štirideset let. Pogreb bo danes ob pol štiri popoldne iz hiše žalosti v Rožni dolini cesta XXI. na župnijsko pokopališče na Viču. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Janez Dolanc z Zaplaza 75 letnik

Danes obhaja na prijaznem Zaplazu na Dolenskem svojo 75-letnico gospod Janez Dolanc, ki ima svojo hišico pri božejpotni cerkvi na Zaplazu, kjer prodaja zaplaskim romarjem devotionalije, podobice, rožne vence, razglednice i. dr. Njegovo življenje in delovanje je prav pestro, ker je tudi on pomagal, kakor premnogi drugi Slovenci, po tujih deželah in državah, s svojimi rokami in žulji, množiti premoženje tujim narodom in ljudem, nazadnje pa se je vrnil v svojo domovino, da se tu odpočije od svojega trudopolnega dela.

Janez Dolanc je bil rojen 26. oktobra 1865 v Dol. Jelenju št. 2 župnije Dole pri Litiji. Pri vsaki je bil štiri leta, in sicer pri dragoncih. S svojim štirinajstim letom je že odšel z doma k rudarjem v Trbovlje, kjer je ostal več let. Od tu je odšel v Leoben na Gor. Štajerskem, kjer je bil dve leti, od koder se je pa vrnil zopet v Trbovlje. L. 1893. je odšel na Madžarsko, kjer se je tudi oženil z Madžarko. L. 1897. je odšel v Romunijo, od tam pa v Zajčar v Srbiji, od koder se je pa kmalu zopet vrnil na Madžarsko. L. 1908. je odšel v Nemčijo v Homburg ob Renu, kjer je ostal osem let. Od tu pa je potoval skozi Belgijo, Švico in Francijo na Angleško, od koder se je podal v Kanado. L. 1911. pa je odpotoval v Severno Ameriko, kjer je pa bil samo eno leto, nakar se je vrnil zopet v Kanado, kjer je bila ostala njegova družina. V Kanadi je ostal vsega skupaj 22 let. Domov pa se je vrnil l. 1929. Bil je celih 50 let v rudnikih in jama in je ostal nazadnje brez vsake pokojnine. Na Zaplazu pa je prišel l. 1933. V zakonu je imel 11 otrok, od katerih jih še živi šest, pet fantov in ena hči, ki so vsi preskrbljeni v Kanadi. V različnih rudnikih je bil v jami večkrat v smrtni nevarnosti, ko je voda zalila jamo, se tramovje podrla, ko je Donava v jamo prodrla itd., pa se ni nikdar toliko ponesrečil, da bi bil kdaj ležal bolan ali odšel v bolnišnico. Ko so v Novi Šorti v Kanadi rudarji skoraj leto dni stavalji, je odšel nekega dne z dvema tovarišema na morje ribe loviti. Pa je nastal veter, ki je poglaj njihovo čolno na morje, da niso videli zemlje in prav nič vedeli, kje so. Tako so ostali na morju v čolnu en dan in eno noč in so mislili, da so izgubljeni. Tedaj pa se je spomnil Dolanc zaplasko Matere božje in jo prosil, naj jih reši. In res so bili rešeni. In

Dolanc je obljubil, da bo poromal na Zaplazu, kadar se vrne v svoj domači kraj. Do zaplasko Marije je imel namreč veliko zaupanje že iz otroških let, ko je še kot otrok enkrat poromal s svojo materjo na Zaplazu. Pred dvema letoma se mu je tudi posrečilo, da je dobil in kupil sliko z Marijo nad morjem, katero je potem podaril cerkvi v hvaležnem spomin, da ga je zaplaska Marija rešila, ko je mislil, da bo utonil na morju. Sploh je Dolanc velik častilec Marijin in ima vedno pri sebi, kadar kam potuje, v žepu Marijine svetilnice, po 5–6 naznanjih na vrvi, da se izroča njenemu varstvu. Potuje pa tudi še dandanes celo na kolesu, kljub svojim 75 letom, v Ljubljano in drugam. Naj ga Bog ohrani še mnogo let! S.

— Kdo je kriv? Veselica pri Sv. Ani v Slovenskih goricah, ki je dala povod mesarskemu klanju, torej kakor je »Slovenec« poročal včeraj — ni bila gasilska veselica in je ni dovolilo nobeno okrajno načelstvo. Kako pa se je mogla potem veselica vendar prirediti? Veselica toliko obsega, da prihite nanjo pijanci iz vse okolice — ali se more taka veselica prirediti kar brez vsakega dovoljenja? Če je tako, potem jo lahko priredi vsak gostilničar vsako nedeljo, kadar se mu zljubi. Če veselica ni bila dovoljena, potem je treba preiskati in dognati, kdo je brez dovoljenja priredil! Kdo da je torej kriv klanja in smrti nedolžnega človeka.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 20., jutri ob 20. uri, v nedeljo ter ponedeljek: Senzacionalna reportaža o dogodkih sedanje vojne, posneti na sami fronti

Od Narvika do Pariza

Strmoglavci, padalci, tanki in magnetične mine. Compiègne, Pariz.

Vstani in bori se

Pustolovni vefilm največjega kova: Robert Taylor, Wallace Beery.

— Pomemben dar banovine Slovenskemu planinskemu društvu v Kranju. Zadnja seja SPD v Kranju je potekla prav slovesno. Velika miza v lovski sobi pri »Starem Mayerju« je bila zasedena po odborih, ki so živalno razpravljali o dogodku. Točno ob 18.45 je načelnik g. Rojc povzel besedo, pozdravi navzoče in prešel na dnevni red. Kot prvo je poročal, da je kraljevska banska uprava ugodno rešila prošnjo in podružnici naklonila znatno podporo za ureditev Valvazorjevega doma. Pri tem je posebno naglasil osebne zasluge sedanjega našega gospoda bana za planinstvo, ki jih je za časa svojega banovanja že nešteto krat potrdil. Društvo mu je iz srca hvaležno, hvaležni so mu pa predvsem tisoč planincev, ki vztrajno obiskujejo naše gore, črpati zdravja in novih sil za dneve

Po državi

* General grof Ivan Salis-Seewis umrl. V Zagrebu je umrl v 78. letu starosti general pehote grof Ivan Salis-Seewis. Rajni se je rodil v Karlovcu kot Hrvat, izhajal pa je iz ugledne družine švicarskega izvora. Končal je tehnično vojaško akademijo na Dunaju in leta 1886. postal poročnik. Pozneje je obiskoval tudi vojno šolo na Dunaju. Leta 1912. je postal generalni major, leta 1915. podmaršal in leta 1918. general pehote in prvi tajni svetnik. Med svetovno vojno je poveljeval 71. brigadi ob Drini, pozneje pa 42. hrvatski domobranski diviziji. Leta 1916. je postal guverner v Beogradu, leta 1917. poveljnik 92. divizije v Romuniji in nato vrhovni poveljnik v Romuniji, kar je ostal do prevrata. Po prevratu je bil sprejet v našo armado, pa je bil že l. julija 1919. upokojen. Njegovo truplo so položili na mrtvaški odtok v hiši njegovega brata pomožnega škofa grofa dr. Franca Salis-Seewis. Pogreb bo danes dopoldne.

* Blagoslovitev temeljnega kamna jubilejne cerkve Kristusa Kralja v Trnju. Kakor poročajo iz Zagreba, bo jutri, v nedeljo, v Trnju slovesno položen in blagoslovljen temeljni kamen jubilejne cerkve Kristusa Kralja, ki jo bo hrvatski narod sezidal v spomin na prvega hrvatskega kralja Tomislava. Blagoslovitev se bodo med drugimi udeležili tudi pokrovitelji zidave cerkve nadškof zagrebški dr. Alojzij Stepinac, predsednik dr. Vladko Maček in hrvatski ban dr. Ivan Šubašić.

* Ustanovitev hrvatskega jadranskega zavoda. Danes bo v Splitu seja predsedništva Jadranske straže, v nedeljo pa seja plenuma izvršilnega odbora, na katero bodo prišli delegati iz vseh krajev države. V prvi vrsti bodo razpravljali o ustanovitvi jadranskega zavoda banovine Hrvatske, ki bi bil zaenkrat pod okriljem Jadranske straže, ki bi dala potrebne prostore, knjige in svoj muzej, medtem ko bi banska oblast imenovala potrebne strokovnjake. Na čelu zavoda bo ravnatelj, ki mu bo pridružen posvetovalni odbor, v katerem bodo zastopniki Jadranske straže. Glavna naloga jadranskega zavoda bo, da proučava in pretrpe vse, kar je v zvezi z našimi morjem, Primorjem in mornarstvom.

* Preiskava o letalski nesreči pri Borovu se nadaljuje in upajo, da bo danes končana. V Zagrebu se je v četrtek zjutraj pripeljal Edmund Blühweiss, prokurist tvrdeke Glanzmann iz Tržica. Povedal je, da je, ko je sedel v letalu, zapazil, da letalo pada. Onesvestil se je in ko je spet prišel k sebi, je videl, da je še vedno v letalu. Spazil se je iz letala, okrog njega so ležala razmrčena trupla ponesrečencev. Takoj nato je letalo začelo goreti. Blühweiss nima zunanjih poškodb, toži pa o notranjih bolečinah. V četrtek ob pol sedmih zjutraj je iz Zagreba odletelo potniško letalo s

ZAVEDNI SLOVENC IN JUGOSLOVANI!

Žrtvujte na nabiralni dan v nedeljo 27. oktobra za božičnico našim bratom in sestram na severni meji! — Vsak naj prispeva po svojih močeh!

no delo. Načelnik se je pri tej priliki spomnil tudi ostalih prijateljev podružnice v Kranju, tako gospoda Badjura, ref. kr. banske uprave, dalje ravnatelja Tujakoprometne zveze dr. Žižka, gospoda dr. Megušarja iz Kranja in drugih, ki niso štedili svojega ugleda in vpliva, kadar je bilo društvo v stiski. V knjigi turistov v Valvazorjevem domu je društvo našlo letos nad 3500 obiskovalcev, kar predstavlja le pičlo polovico gostov, ki so se potrudili k postojanki. Največ jih je bilo ob priliki proslave njene posestrine — Prešernove kote — na Stolu. Društveni dolg se je tako tudi s pomočjo planincev zmanjšal od 160.000 din na približno 140.000 din, kar je pri visokih obrestih, ki jih mora podružnica plačevati, lep uspeh. Načelnik je spričo tega trdno prepričan, da ne bo dolgo, ko bodo zagorele v domu električne kresnice. Hišni vod je spjel — manjka še čarobna vez in ošek Stol se bo začudil ljudski novotariji, ki mu ne da miru niti v višavah... Načelnikovo poročilo je bilo živahno pozdravljeno, kajti med odborniki ni bilo niti dvomljivcev, niti črnogledov. Na seji se je obravnavalo še to in ono, kar pa širše javnosti ne bo zanimalo. Toda, ko smo se razhajali proti domu, smo vsi videli, kako brljalo lučke pod Stolum.

— Iz legije koroških borcev. V nedeljo, dne 27. t. m. bodo z ljubljanskega pokopališča pri Sv. Križu prepeljali posmrtno ostanke industrijskega tovariša Iv. Megušarja v družinsko grobnico v Kropi. Vabimo tovariše, da se udeležijo pogreba pokojnega bora in sleer ob 15 v Kropi. Zbirališče članov je pri književniku in novinarju tov. Vladimiru Kapusu v Kamni gorici. Tovariši! Izkazite poslednjo čast borcu za našo severno mejo! — Glavni odbor LKB.

— Lovcem! Jutri, v nedeljo ob 11. dopoldne bodo prepeljali truplo pokojnega Ivana Magušarja iz Ljubljane v Krope, odkoder bo pogreb ob 15. na tamošnje pokopališče. Prijatelji in lovci so vlijudno vabljeni, da se pogreba udeležijo. Zveza lovskih društev.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko ki deluje proti boleznim ledvice, srca proti kamnom, skleroti, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Zaščita otrok v laškem okraju je zelo potrebna, ker je to okraj, ki je najbolj industrijski od vseh okrajev v Sloveniji. Zato je Unija za zaščito dece pripravljena nuditi temu okraju posebno pomoč in pozornost. Odbora za Trbovlje in Hranstnik sta bila že prej osnovana, sedaj se je ustanovil še odbor za občino Laško, Jurkloster Sv. Krištof, Sv. Lenart in Loka pri Zidanem mostu. Vse predpriprave je vodila občina Laško (šol. upr. J. Kislinger in podžupan I. Deželak). Na občnem zboru je bil izvoljen odbor, ki obeta postati središče za oskrbo revne dece v tem delu okraja. Predsednik: E. V. r. n. okr. šol. nadzornik v Laškem, podpredsednik sta I. Deželak, banov. svetnik in podžupan, ter A. Lešnik, župan obč. Sv. Krištof, tajnik E. Majer, prosv. referent Cerovšk. Marija, abs. trg. blagajnik L. Potočnik, okr. šol. nadz. v p. in Virant Julijana, učiteljica; pregledovalca računov Marija dr. Malenškova in Adolf Kokot, uradnik pivovarne Laško. Odslek za evakuacijo vodi šol. upr. J. Kislinger. Z ozirom na veliko število lačnih, raztrganih in bosih otrok po laških hribih bo delo odbora težavno, a hvaležno kakor pri malokaterem drugem društvu. Zato pozdravljamo dohodnost v imenu vseh, ki v današnjih težkih časih vedo, kaj je sočutje in ljubezen do bližnjega!

sedmimi potniki, ki so se srečno pripeljali v Beograd. Zračni promet med Beogradom in Zagrebom se bo tudi v bodoče redno vršil.

* 70 letni starček se je boril z volkom. 70 letni Blagoje Grujičić, ugleđen kmet iz vasi Ranja, ki leži deset kilometrov daleč od Valjeva, je nekega jutra zaslišal, kako njegove ovce meketajo. Šel je iz hiše in zagledal velikega volka, ki se mu je v velikih skokih približeval. Stari mož, ki je bil le zaslon oblečen, se je moral spustiti v boj z zverino. Obupno je kričal na pomoč. Volk je za trenutek popustil kmeta, nato se je pa spet s tako silo vrgel nanj, da je kmet padel na tla. Delavec Danilo Neskočič mu je prihitel na pomoč. Volk je spustil starca in Neskočič je s tako silo udaril volka, da je bil nekaj časa omamljen. Kmetu in delavcu se je posrečilo, da sta se rešila v hišo. Besni volk pa je preskočil ograjo in napadel štiri kmetove sinove, ki so bili na dvorišču. Najstarejšega, Mirka, je volk podrl na tla. Ostali trije so toliko volka s sekirami in koli. Po desetminutnem boju je volk poginil. Vse, ki so bili udeleženi pri tem boju z volkom, so prepeljali v bolnišnico v Valjevo. Ubitega volka bo živalozdravnik preiskal, ker sumijo, da je bil stekel.

* Smrtna nesreča na lovu. V banjaški okolici se je te dni smrtno ponesrečil Redžep Beharić, navdušen lovec, ki se je z večimi prijatelji udeležil lova. Ko je spremenil svoje stojišče, mu je spodrsnilo in padel je na svojo puško, ki se je sprožila. Strel je lova zadel v glavo in je bil takoj mrtel. Sodna komisija je ugotovila, da je Beharić po lastni neprevidnosti prišel ob življenje.

* Nagrada za izsleditev morila družine Poljokana v Banjaluki povišana na 100.000 dinarjev. Banjaška policija že nad teden dni preiskuje roparski umor družine Poljokana, vendar še ni mogla izslediti morila. Sedaj je upravnik policije sam osebno prevzel preiskavo. Od 15 sumljivih oseb, ki so bile aretirane, so bili izpušeni vsi razen kuharice in služkinje ter tapetnika Matijeveća, ki ima svojo delavnico na dvorišču Poljokanove hiše. Vsi aretiranci so dokazali svoj alibi. Sedaj se vodi preiskava v drugi smeri. Brat umorjenega Poljokana, odvetnik dr. Braco Poljokan, je povišal nagrado za izsleditev morila na 100.000 din. Policija je izdala tiralo za nekaterimi sumljivimi osebami, ki so bile že prej aretirane in katerih imena se spravljajo v zvezo s tem zločinom.

* Slučaj je najboljši detektiv. Somborski policiji se je posrečilo pojasniti skrivnostni umor, ki se je zgodil pred desetiimi meseci. V noč na 12. decembra 1939 so našli v nekem jarku nedaleč od hiše zadavljeno vdovo železničarja Bele Gertnerja. O umoru se je zvedelo samo toliko, kar je povedala Terezija Storc, da je namreč slišala glas nekega moškega, ki je zbudil vdovo s trkanjem na okno in jo pozval, naj gre z njim, da bo pomagala njegovi ženi, ki je na smrtni postelji. Vdova je s tem moškim odšla. Zjutraj pa so jo našli zadavljeno v jarku. Vsa prizadevanja policije, da bi izsledila morila, so bila zastojna. Te dni pa je Terezija Storc obiskala hčerko umorjene vdove v njem

Ljubljana, 26. oktobra

Gledališče

Drama: Sobota, 26. oktobra: Skrivnice. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Nedelja 27. oktobra ob 15: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20 h: meo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ponedeljek 28. oktobra. Zaprt. Torek 29. oktobra. Tekma. Premiera. Red Premierski. Sreda 30. oktobra. Zaprt. (Gostovanje v Celju: Revizor).

Opera: Sobota 26. oktobra. Traviata. Izven. Gostovanje Vanje Leventove. Nedelja ob 15. B. letna predstava. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. Ob 20. Grof Luksenburški. Izven. Ponedeljek 28. oktobra. Zaprt.

Radio Ljubljana

Sobota, 26. oktobra: 7. Jutrarnji pozdrav 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček vselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12. Malo za šalo, malo za res, malo za petje in malo za ples! (Pisan reproduciran koncert) — 14. Poročila — 17. Otroška ura: Striček Matijček kramlja in prepeva — 17.30 Veselje v gozdu (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18. Za delopust igra rad. ork. — 18.40 Sueski prekop (g. Viktor Pirnat) — 19. Napovedi, poročila — 19.25 Nac ur. — 19.40 Za uho in za peto (plošče) — 20. Zunanepolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 21. »Pod drobnogledom« — Vrsti satirčnih prizorov. Spisal Jože Vomerger, izvajajo člani Radijske igralske družine — 22. Napovedi — 22.15 Za vesel konec tedna (rad. ork.).

Drugi programi

Sobota, 26. oktobra. Belgrad: 21. Ork. konc. — Zagreb: 20. Prenos — Bratislava: 20.50 Pisan spored — Praga: 19.40 Zab. spored — Solija: 19.50 Lahka glasha — Beromünster: 19.40 Ork. konc. — Stockholm-Hörby: 19.45 Plesna gl. — Rim-Turin-Florenca: 19.50 Simfon. koncert — Sottens: 20. Francoske, italijanske in španske narodne pesmi.

Belgajska kratkovalpna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

Prireditve in zabave

Rokodelski oder bo uprizoril jutri ob pol osmih zvečer v Rokodelskem domu igro »Tri modrosti starega Wangca. Kakor smo se pričeli pri prvi predstavi, je igra polna izrednih lepot, ki pridejo na odru Rokodelskega doma do popolne veljave. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji jutri od 10—12 in zvečer od pol 7 do pol 8 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

Dečliški dom na Karlovski cesti začne letošnje gledališko sezono v nedeljo, dne 27. t. m. z lepo misijonsko igro v štirih dejanjih »Mata Hari«. Začetek ob 5 popoldne. Vljudno vabljeni!

Prosvetno društvo sv. Jakob (Grajski krožek) priredi v nedeljo, dne 27. t. m. ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani Finžgarjevo dramo v treh dejanjih »Razvalina življenja« pod režijo g. Jeroma. Med odmori vas bo zabavala domači orkester. Vstopnice so naprodaj v nedeljo od 9 do 12 od 3 do predstave pri blagajni v frančiškanski dvorani. Vljudno vabljeni vsi.

Slavni francoski skladatelj Ravel je poznal ruskega pianista Nikito Magalova že v njegovi zgodnji mladosti. V Parizu mu je bil predstavljen kot 12letni deček Slavni francoski pianist in skladatelj Ravel je poslušal njegovo igro ter se zbrani okolici izjavil sledeče: »Ta deček ima pred seboj sijajno bodočnost in prerokujem mu največjo umetniško kariero.« Nikita Magalov bo koncertiral v Ljubljani v ponedeljek 28. t. m. ob 20 v veliki filharmonični dvorani.

Pianist prof. Edvard Weiss bo nastopil na samostojnem klavirskem koncertu v mali filharmonični dvorani v »redno 30. t. m. ob 20. Med drugim bo igral Beethovnovno sonato, ki je znana pod imenom Mondschein in pa znamenito Chopinovno sonato b-mol, v kateri se nahaja njegova slavna žalobna koračnica.

Cerkvena glasba

Prvikrat bodo izvajali v frančiškanski cerkvi na praznik Kristusa Kralja Mavovo latinsko mašo Missa juvenum nostrorum (»Fantovska maša«) za moški zbor. Graduale Hochreiterjev, Ofertorij Sattnerjev, Jobstov: Kristus Kralj.

Cerkvena glasba v stolnici na praznik Kristusa Kralja v nedeljo 27. oktobra. Maša: Weiss-Missa »Jubilata Deo!« Gradual: Kimovec Dominabiture četvero do deveteroglasen mešani zbor. Po ofertoriju: Kimovec Kristusu Kralju Hosana! četvero glasen moški zbor in sedmeroglasen meš. zbor. — Po škofski pridigi: Premr! — Kristusu Kralju. — Po maši: Vodopivec — Kristus Kralj.

Naše dijaštvo

Članom AZ. Jutri, na praznik Kristusa Kralja, bo ob 9.30 v stolnici govor in slovesna sv. maša prevz. škofa. Vabimo člane, da se slovesnosti v čim večjem številu udeležijo. — Akademski zveza.

AKD Pravda ima drevi ob 8 v Akademskem domu redni sestanek s predavanjem: Socialno poslanstvo katoliškega jurista.

Poizvedovanja

Našla sem nalivno pero v Zvezdi. Dobi se pri Petrič Rožna dolina c. V št. 10. Izgubila sem denarnico. Najditelj naj jo prinese z vsebino na upravo »Slovenec« proti nagradi.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote ob 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestni viš. zdrav. svetnik dr. Mis Franta, Poljanška cesta št. 15-II, telefon št. 82—84.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gariš, Moste, Zaloška cesta.

stanovanju. Naenkrat je zaslišala glas moškega, v katerem je prepoznala, da je glas tistega moškega, ki je pomoči zbudil vdovo. Sporočila je to policiji, ki je takoj aretirala 27letnega pleskarja in očeta dveh otrok Matija Liševića. Po daljšem tajanju je Lišević priznal, da je on umoril in oropal vdovo. Mesec dni pred usodno nočjo je slikal stanovanje umorjene in ko mu je plačala delo, je zapazil, da ima v predalu omare veliko denarja. To ga je premetlo, da je izvršil zločin. V njenem stanovanju je našel 380 dinarjev, katere je vzel Lišević. Bil je večkrat kaznovan zaradi pretepa.

Prekrasno — edinstveno — nepozabno!!!

KINO MATICA, tel. 22-41

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Želela sem si otroka

Pretrsljiva zgodba požrtvovalnega materinstva. Film ganljive vsebine, prirjen po slovitom dramskem delu. Slavna Bette Davis v vlogi „stare device“

SHIRLEY TEMPLE

v sijočem, romantičnem filmu zanimiva in napeta vsilica!

Shirley pleše indijanske bojne ples, Shirley kadi s sinom indijanskega poglavarja „pipo miru“, Shirley uči moderne ples, Shirley predseduje velikemu zborovanju indijanskih poglavarjev...

VELIKI OREL

V ostalih vlogah: Randolph Scott, Margaret Lockwood, Martin Goodridge, Maurice Moskovic

Predstave danes izjemoma že ob 15., 17., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30 (matineja) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA Telef. 27-30
Prekrižite si vsa opniece že v predprodaji!

LJUBLJANA

Popoldanska baletna predstava

(iz razgovora s šefom baleta inž. P. Golovinom.)

»Kako, da smo dobili letos že v začetku sezone baletno predstavo, ko smo jo doslej navadno videli šele ob sklepu sezone?«

»Ze dolgo je moja želja, da bi pokazal naš balet svoje delo v samostojnih, pogostejših predstavah. To pa zato, ker prihaja v okviru opernih predstav samo kot nekakšen rekvizit v poštev. V operah, med domačimi solisti ali pomembnimi gosti,

Gospa Moharjeva in g. Pilato, ki bosta nastopila pri popoldanski baletni predstavi v nedeljo ob 3 v opernem gledališču.

med bravurno zapetimi arijami, visokimi »c-ji« in učinkovitimi gibanji, ob koloraturah in igalskih kreacijah, švigane baletni vložek komaj opazno mimo. Ves trud za koreografijo, ki ni majhen, vse prizadevanje plesalk, gre hitro mimo. Zato sem že prejšnja leta večkrat predlagal, da bi zbrali učinkovite plesne točke iz raznih oper, operet in baletov ter jih podali v okviru baletne predstave. Pri tej bi prišle bolj do veljave in tako bi imel tudi naš balet moralno zadoščenje, da bi češče samostojno nastopil. To se mi zdi tudi v smislu vzgoje in napredka potrebno, kajti čut za odgovornost je pri samostojnih baletnih prireditvah, tako pri posameznih plesalkah, kakor pri celoti, mnogo večji in prav tako tudi stremenjejo po izpopolnjevanju in rasti.

»Zakaj ni bil lani uprizarjen novi Novakov balet »Signorina Gioventù« in »Nikotina«?

»Naštudiran je bil po klavirskem izveščku, vse je bilo pripravljeno, a ker ni bilo mogoče dobiti orkestralnega materiala, smo ga morali odložiti na letošnjo sezono, kjer je predviden v abonmaju.«

»Ali ga bo mogoče dobiti letos?«

»Se vedno se borimo s težkočami za dobavo tega baleta, vendar ga bomo po zasebnem posredovanju — kakor upamo — kmalu dobili.«

»Ali imate letos v operi kak nov baletni nastaj?«

»Poleg soloplesalca Borisa Pilata sta na novo angažirani dve plesalki za zbor, ki sta sodelovali doslej pri pomožnem baletu: Angela Šušteršičeva in Nataša Ličanova.«

»Kaj si želite v bodoče?«

»Da bi imel naš balet večkrat možnost pokazati v dobrih plesnih predstavah svoje zmožnosti, ki so večje kot se more sklepati iz nastopov v operah.«

»Kaj si obetate od pogostejših nastopov našega baleta v samostojnih prireditvah, kot bo nedeljska?«

»Da bo s svojim delom vzbudil večje zanimanje; kajti občinstvo se pri nas še premalo zaveda, kako veliko moralno oporo je zmožno dati, če pokaže pozornost za njegovo prizadevanje. Z naše strani je prvi korak narejen; od zdaj občinstva zavisi bodočnost podobnih predstav.«

Maša Sl.

Trgovino moderne obutve »Edo« čevlji

sem preselil iz Vošnjakove v Prešernovo ulico 48 nasproti trvdke »ELITE«.

Moja vodilna skrb ostane: Trpežni »Edo« čevlji za nizke cene. Velika izbira od najmodernejših do najsolidnejših čevljev. — Toplo se priporočam E. ŠEGA.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzemne zavarovalnice ob 4.50 zjutraj, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 Vsem odsekom ZFO. V nedeljo 27. t. m. obhajamo praznik Kristusa Kralja, ki je obenem naš fantovski praznik. V stolnici bo ob 9.30 slovesna maša s pridigo prevz. g. knezoškofa. Vabimo vse odseke, da se polnostevilno udeležijo te maše. Častna četa nastopi v krogih, vsi ostali v civilu z znakom. Predsedstvo ZFO.

1 Rezervnim častnikom, ki hočejo danes prisostvovati garnizijski vaji, so na razpolago vojaški kamioni med 8—9 pri Ljubljanskem velesejmu.

1 Vodstvo po razstavi kluba »Neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu bo imel v nedeljo 27. oktobra g. prof. Marij Pregelj. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 18.

1 Trboveljska premogokopna družba je velikodušno podarila Vincencijevi konferenci za župnijo Marijinega Oznanjenja en vagon premoga za njene reveže. Bog plačaj!

1 Pri odkritju nagrobnika dr. Pavlu Grošlju bo danes ob 4 popoldne na pokopališču pri Sv. Križu zapel dve žalostinki oktet članov opere in ne Slovenski vokalni kvintet, kakor je bilo prvotno javljeno.

1 O izvedbi vsesvetske akcije je sklepal v četrtek zvečer v sejni dvorani mestnega poglavarstva Vrhovni socialni svet mesta Ljubljane pod predsedstvom stolnega župnika dr. Tomaža Kliharja. Poročal je tajnik VSS in načelnik socialno političnega oddelka dr. Kodre, ki se je najprej toplo zahvalil vsem ljubljanskim dnevnikom in radijski oddajni postaji v Ljubljani, ki s propa-

gando pomagajo popularizirati vsesvetsko akcijo in jih hkrati prosil še nadaljnje naklonjenosti. Poročal je, da je neimenovani dobrotnik daroval za vsesvetsko akcijo din 2000.—, o čemer smo že poročali. Vzemna zavarovalnica pa je v isti namen poklonila visok znesek 10.000 din. Obema dobrotnikom je izrazil globoko zahvalo Vrhovnega socialnega sveta tudi v imenu mestnih revežev in izrazil upanje, da bosta ta dva plemenita zgleda našla med ljubljanskimi dobrotniki mnogo posnemalcev. Nato je prešel na poročilo o podrobnih organizaciji letošnje vsesvetske akcije, pri čemer je bil določen delokrog posameznim dobrodelnim in humanitarnim organizacijam, ki bodo pomagale pri prodaji in razpečevanju vencev ter sveč pred praznikom umrlih in na praznik sam. Kakor doslej, se bodo venci in sveče tudi letos prodajali na stojnicah pred vsemi ljubljanskimi pokopališči, v mestu pa v pisarni vsesvetske akcije v Mahrovi hiši, v prodajalnah mestne elektrarne in plinarne ter na stojnicah na Vodnikovem trgu ter pred kresijo. Prodajanje vencev v pisarni vsesvetske akcije ter v prodajalnah mestne elektrarne in plinarne se bo pričelo že v soboto, dne 26. t. m., dočim bomo o prodaji vencev in sveč na stojnicah naknadno poročali še podrobneje. Pri tem pripominjamo, da bo pisarna vsesvetske akcije poslovala ves dan tudi v nedeljo. Potem ko je bil program za čim uspešnejšo izvedbo vsesvetske akcije določen in delo razdeljeno med posamezne organizacije, se je predsednik Vrhovnega socialnega sveta vsem zahvalil za udeležbo ter za sodelovanje in jih prosil, naj vsi po svojih najboljših močeh stori vse, da bo letošnja vsesvetska akcija čim bolj uspešna in s tem dosegla svoj plemeniti namen, da bo vsa Ljubljana počastila rajne z dobrimi deli.

1 V okviru vsesvetske akcije se pripravljajo za letošnji praznik umrlih hvalevredna novost, ki jo bodo brez dvoma oplo pozdravili vsi ljubljane: brez izjeme. Kakor znano so se prav zadnja leta dogajale o praznikih naših rajnikov po vseh pokopališčih številne tatvine sveč, kar je vsa javnost tem bolj obsojala, ker se je to dogajalo tedaj, ko se živi sorodniki najgloblje spominjajo svojih rajnikov. Da se to brezvestno početje pokopaliških hijen vsaj nekoliko omeji, je sklenil Vrhovni socialni svet izvesti v okviru letošnje vsesvetske akcije sistematično zbiranje ostankev dogorelih sveč na ta način, da bodo na dan Vseh svetnikov in vernih duš postavljene ob pokopališki cerkvi pri Sv. Križu košare, v katere naj bi obiskovalci grobov dajali voščene ostanke dogorelih sveč. Košare bodo stražili mestni slugi. Po končanih praznikih umrlih pa bodo uslužbenici mestnega poglavarstva z vseh grobov skrbno pobrali vosek. Ves nabrani vosek bodo nato prodali, izkupiček pa bo šel v prid mestnim revežem. Zato že danes opozarjamo vse obiskovalce pokopališča pri Sv. Križu, naj se tudi tedaj, ko bodo ostali v tihi molitvi pri grobeh svojih rajnikov, spomnijo mestnih revežev in naj ob povratku s pokopališča vržejo ostanek dogorelih sveč v nastavljene košare.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Proslava štiridesetletnice ljubljanske gluho-nemnice bo v zvezi z razstavo pismenih in ročnih izdelkov gojencev in gojek. Razstava bo odprta po proslavi 26. t. m. in ostane odprta še v nedeljo do 17. Zaradi nedostajanja prostora sta na razstavi razvidna v glavnih oblikih delo in vzgoja gluho-nemnih, vendar bo ogled razstave za vsakogar zelo zanimiv. V nedeljo 27. oktobra ob 8 bo v cerkvi sv. Petra spominška sv. maša za pokojne dobrotnike, vzgojitelje in gojence gluho-nemnice. V ponedeljek 28. oktobra pohoiti učiteljski zbor, gostje in gojenci v Ribnico na zadnje počivališče velikega dobrotnika in ustanovitelja gluho-nemnice Ignacija Holzapla. V pokopališki cerkvi na Hrvači bo sv. maša, na grobu pa spominška slovesnost. Za proslavo 40 letnice gluho-nemnice vlada v naši javnosti veliko zanimanje. Vabilu k tej izredni slovesnosti se bodo odzvali tudi gostje iz Zagreba, Beograda in ostalih krajev države.

Kalifornije. Pojavil se je mednarodni slepar, ki je iz celotne akcije zase izbil ogromen kapital. Vloga sleparja je bila podeljena mednarodno priznanemu igralcu Erichu von Stroheimu. Toda tudi slepar takega merila ima svoja čustva, ki postanejo zanj pogubna.

1 V nedeljo s Putnikom na Sveto goro pri Litiji.

1 Prijavljanje zalag kuriva. Po 3. členu uredbe o Centrali za kurivo morajo vsi trgovci s kurivom prijaviti tej centrali svoje zaloge drv. Dogaaja pa se, da prizadeti prijavljajo te zaloge mestnemu aprovizacijskemu uradu. Zato opozarja mestno poglavarstvo vse trgovce s kurivom, ki so po omenjeni uredbi dolžni prijaviti svoje zaloge, da jih prijavljajo neposredno Centrali za kurivo v Belgradu.

1 Prodajalec kislega zelja na ljubljanskem trgu so nameščeni na srednjem otoku. Kislo zelje se danes prodaja po din 4 do 4.50 kg. Zato opozarjamo gospodinjke, da sta med temi zeljarji tudi dva, ki prodajata kislo zelje ceneje, in sicer po 3 din oz. 3.50 za kg. Kljub nižji ceni pa je to kislo zelje prav tako lepo in dobro in bodo teh konkurenčnih cen v dobi splošne druginje ljubljanske gospodinjke gotovo vesele.

1 Kleparska in steklarska dela ter vodovodne, električne in plinske instalacije pri zidavi mesarskih tržnic v Ljubljani razpisuje mestno poglavarstvo v »Službenem listu« dne 26. t. m. Na ta razpis opozarjamo vse zainteresirane.

1 V Stritarjevi ulici štev. 6 v Ljubljani, pri franciškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Slarem trgu. Samo kvaliteta optika.

1 Petkov ribji trg slab. Vsak teden je ribji trg slabše založen z morskimi in sladkovodnimi ribami. Lov na morju je zadnje čase srednji. Dovož morskimi rib težaven. Treba je omeniti, da so na mestu na Sušaku morske ribe drage. Finešne vrste so po 40 do 50 din kg. In treba je računati na prevozne stroške in na mestno trošarino tako, da bi se boljše morske ribe, kakor lubni, orade, solje in druge, v Ljubljani znatno podražile. Sezona za kušje je minila. Na trg je bilo pripelanih do 300 kg morskimi rib. Male sardele so bile po 12 do 16 din, velike po 18 do 20 din kg. Osljič po 34 in ocače po 24 din. Cene sladkovodnih ribam so ostale neizpremenjene. Zanimanje med konzumenti za ribe je neznanost.

1 Zalostna smrt invalida v nekdanji porotni dvorani. Invalidsko sodišče je včeraj dopoldne kakor po navadi poslovalo v nekdanji porotni dvorani. Tajnik dr. Kren je zasliševal mnoge invalide, ki so bili vabljivi. Okoli 11 je vstopil v dvorano mož, star nad 60 let. G. tajnik ga je vprašal, kaj da želi. Mož je pomolil tajniku majhen listič. Finančna direkcija v Ljubljani ga je namreč obvestila, da je njemu na podlagi zdravniškega nadpogleda in odločbe invalidskega sodišča ustavljeno nadaljno izplačevanje

Jean Borotra pripoveduje, kako misli iz mladih Francozov vzgojiti prave športnike

Jean Borotra si ne dela utvar o obsežnosti dela, ki si ga je naložil: v izpodbudo in zadostčenje pa sta mu pri tem pripravljenost in želja koristno sodelovati in služiti, to pa naleti povsod.

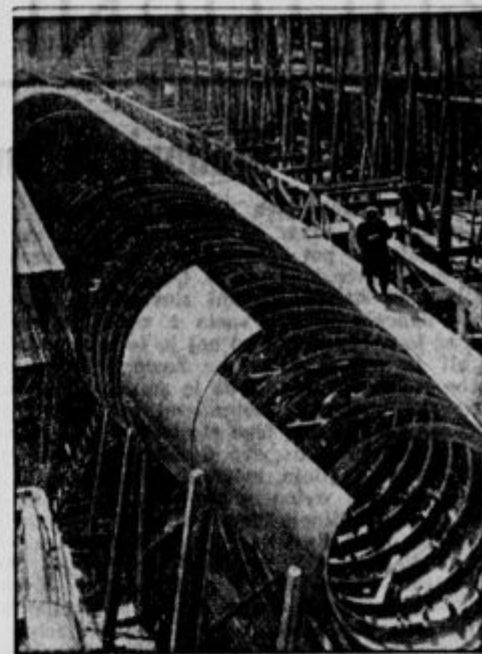
Množice pasivnih gledalcev, nam je dejal Borotra, ki vsako nedeljo prisostvujejo igram raznih športnih slavljencev, morajo s tribun na igrišča. Ustvariti moramo veliko narodno gibanje k zraku, soncu in vodi, ki naj popelje naše malčke, šolarje, diake in vajence na številna igrišča, ki jih bo mladina sama zgradila po vseh naših krajih. Elan in svobodno navdušenje naj nas vodi na igrišča in tekališča, kjer bomo ojačili svoja telesa in tako lažje koristili svojemu narodu.

Pri športnem udejstvovanju se človek razgali v svoji pravi naravi, tam ne more goljufati, napake in čednosti se pokažejo v polni luči. Tam vzgojitelji lažje popravljajo, vzpodbujajo in navdušujejo. Na igriščih nailažje vcepimo otrokom veselje do napora, do vztrajne in poštene borbe, ga naučimo poslušnosti in združujemo osebnosti otrok v skupine, čijih duh postane pripravljen tudi na žrtve. — Na igriščih spreminjamo otroke v moše, v veselju, pa tudi v trpljenju, če je to potrebno.

V dosegu tega smotra: poleg vsake šole — igrišče: v vsako šolo — telesna vzgoja. Nočemo več profesorjev telovadbe stare šole, ki so učili skupinske vaje izvajane mašinalno, temveč telesno in športno vzgojo na prostem, ki izpopolnjuje kateri koli del telesa in popravlja telesne hibe otrok. Otroci mora videti nek vzor kate-remu se skuša približati, pri tem pa morajo biti ure telesne vzgoje ure veselja in razvedrila.

Šport je šola borbe, čim hujša je borba, tembolj je zanimiva in strastna. Urniki naših šol bodo močno spremenjeni: telesna in športna vzgoja morata dobiti svoje mesto. Razumnost, telesno odpornost in značajnost: to je trojni smoter, ki ga morajo naši vzgojitelji imeti stalno pred očmi. Nikakor ne mislimo, naj mišica prevlada razum, potrebna je zveza, harmonija. Čim dobimo zadostno število vzgojiteljev in igrišč bomo uvedli na osnovnih šolah po 10 ur, na srednjih po 9 ur tedensko vaje na prostem: telesno vzgojo, izlete, petje, telesna dela itd.

V Franciji je 145.000 učiteljev in 4000 učiteljskihnikov; kar najhitreje jih moramo uspo-

Nož in dan grade Nemei nove podmornice.

invalidnine v znesku 960 din mesečnih. Tajnik je skušal precej razburjenega moža potolažiti in mu omeniti, da nima pri rokah njegovih spisov in naj počaka. Mož — bil je Jože B. z Opekarske ceste — je potegnil velik kuhinjski nož. Vsedel se je nato v porotno klop in čakal. Vsi so se ga bali. Nepremično je tam sedel, držeč dolgi kuhinjski nož na trebuhu in govoreč, da si bo končal življenje. Poklican je bil stražnik, a ga ni mogel spraviti iz dvorane. Prišla je nato večja pomoč stražnikov. Tudi ti niso mogli moža spraviti iz dvorane. Okoli 12.30 je neki stražnik odšel po hodnikih zadaj in odprl vrata, skozi katera so svoj čas prihajali v dvorano porotniki. Stražnik je hotel izbiti moža nož iz rok. Mož pa je padel med klopmi in kmalu je bil nezavesten sredi dvorane. Rnil se je v trebuh nižje popka. Poklicani so bili reševalci. Med prevozom v bolnišnico je invalid B. podlegel poškodbi zaradi notranje krvavitve. Truplo je bilo prepeljavno v mrtvašnico na Zalah. Invalid B. zapušča ženo in 4 nedoročene in nepreskrbljene otroke.

1 Zastrupljenje z veronolom. Na Svetosavski cesti je stanoval že dalj časa dr. František Časny, doktor prava in odvetnik, rojen v Brnu in tudi tja pristojen. 33 let stari odvetnik v Ljubljani ni imel odvetniške pisarne, ampak se je preživljal s poučevanjem tujih jezikov, v glavnem angleščine in nemščine. Ko je včeraj zjutraj h gospodinj, pri kateri je Časny stanoval, prišel pleskar, da bi si ogledal stanovanje in dogovoril z gospodinj, kako bi ga poslikal, se dr. Časny v svoji sobi na trkanje ni oglašil. Gospodinja in pleskar sta nato šla pogledat in našla dr. Časnija na kovčku mrtvega, na mizi pa so ležale tri izpraznjene tube znanega uspavalnega sredstva. Policija je bila o nenadni smrti obveščena in sta prišla na kraj smrti policijski dežurni uradnik g. Zibret in policijski zdravnik dr. Lapajne. Komisija je ugotovila, da je smrt nastopila zaradi zastrupljenja in odredila, naj se pokojnikovo truplo prepelje na Zale. Prav tako je policija vzela v varstvo pokojnikovo oporoko, pisma in denar.

sobiti za nove naloge. Osemstopenideset profesorjev telesne vzgoje bo poučevalo vaditelje v to svrhu. Predvsem potrebujemo igrišče. Nočemo več pouka v zaprtih prostorih ali po šolskih dvoriščih, ko obstojajo športni prostori v bližini. Ti prostori in mestna igrišča so pogosto slabo izrabljena; stavi jih bomo na razpolago šolam, obenem pa bomo ustanovili novih, tja do najmanjših vasi. Potrebujemo 50.000 šolskih igrišč in imamo upanje, da jih kmalu dobimo, država je pripravljena kriti 80% stroškov za njihovo ureditev.

Člani društva »Compagnons de France« Tovariši Francije so že na delu. Odkrivajo nov športni prostor v neki majhni vasi v Allier-u, je maršal Petain naslovil mladini naslednje besede: Gojite predvsem duh skupnosti, ta nam bo pomagal v borbi zoper pretiran individualizem, ki nam je storil mnogo zla.

Disciplina mora biti svobodno sprejeta, je poudaril Jean Borotra. Poseben odbor, sestojec iz mož, ki iz lastnih izkušenj poznajo ta vprašanja, preučuje statut amaterizma in pripravlja njegove uredbe v vse športe. V mestih se klubi ne bodo več lovili za slavnimi športniki in privrženci, uvedli bomo potrebno enotnost in avtoriteto. Preosnujmo šport in mu dajmo duh, ki ga je preveval v dobi naših prednikov, predno so se ga polastili izkoriščevalci. Gojimo zlasti atletiko, ki je podlaga vsega športa, je zaključil Jean Borotra.

Žetale

Smrt na vozu. Ko so oni dan peljali iz bolnišnice na dom v Ravno posestnico Marijo Klep, je blizu gostilne »Suha veja« na vozu izdihnila. Zapustila je 3 nepreskrbljene otroke.

»Kostanjevo deželo« imenujejo kupci našo okolico; daleč okoli so namreč znani kostanjevi gozdovi, razprostirajoči se po pobočjih naše Donačke gore. Letos je kostanja izredno mnogo. Imajo sicer lepo ceno 2 din kilogram, a morali bodo večino našega revnega prebivalstva nadomeščati kruh...

Šolski pouk v zadnjih dveh razredih se ne more vršiti v polni meri zaradi premajhnega števila učitelstva. Prosimo, da bi nam poslali čimprej še eno učne moč.

Predor pod kanalom La Manche Umetni otoki na oceanu
Izsušenje Sredozemskega morja in še mnogo drugih fantastičnih načrtov je razburjalo svet. Najdrznejši pa je bil načrt napraviti iz Sahare plodno zemljo, ki ga obravnava veliki francoski film

Vihar nad Parizom

(Tempête sur Paris). — V glavnih vlogah Erich von Stroheim, Annie Ducaux, André Luguet

Danes premiera Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Mohorjeve knjige za leto 1941

Letos je Mohorjeva družba praznovala svoj 80. letni jubilej, odkar se je prenovila in začela novo pomlajeno pot kot cerkvena knjižna bratovščina med slovensko ljudstvo. Od tedaj se je vdomačila med širšimi plastmi slovenskega naroda ter je danes neločljivo speta z vsako slovensko hišo, ki jo redno obišče pa naj je še tako oddaljena ali izgubljena v gorah. Zasluga Mohorjeve družbe je brez dvoma ta, da je naučila slovenskega človeka brati in ga izobraževati ter ga dvignila zlasti naš kmečki stan tako visoko kot je le redko kje. Te zasluge Mohorjeve družbe smo poudarili že ob njenem jubileju, toda zdaj se nam, da jih je treba poudarjati vedno in povsod, zlasti pa še ob vsakoletnem knjižnem daru. Letošnji predstavljamo pet knjig (za 20 din) in sicer: 1. **Koledar za leto 1941**, 2. **Večernice**, 3. **Življenje svetnikov**, 4. **Meško: Mladim sreem IV. zv. in 5. Cajnkar: V planini**. — To so redne knjige, ki jih je Mohorjeva družba letos dobila kot prva ter so v večini v rokah naročnikov, ki jih bodo te dolge jesenske in zimске večere prebirali kakor nekoč očetje, dedje in že tudi pradedje.

1. Koledar za leto 1941.

Letošnji Mohorjev koledar obsega 130 strani ter še nekaj strani priložil slovenskih trdnj križem Slovenije ter imenik Mohorjevih knjig, ki so še v zalogi. Zunanja oblika je taka kot se je ustala pred nekaj leti v opremi slikarja S. Pengova, pri čemer se odlikuje posebno naslovna stran ter svetniške podobe v koledarskem delu, ki so umetniške zaso. Na čelu Koledarja stoji imena naših najvišjih cerkvenih in svetnih poglavarjev, kratka data o papežu Piju XII., o kralju Petru II., kraljici materi, namestniku Pavlu in vsej vladarski rodbini ter škofov slovenskih pokrajin. Po običajnih koledarskih opombah in razlagah ter po koledarskem letu, pri katerem je prazen prostor za majhne zapiske, sledi abecedni seznam slovenskih in krščanskih krstnih imen, poštne pristojbine ter poziv na slovenski kulturni dinar, ki je v letu 1940 vrgel 7205 din, za kar je založba poslala skoraj 2000 knjig našim izseljencem v inozemstvu in v južne kraje naše države. Ob tej prilici opozarjamo na ta kulturni dinar vse naročnike Mohorjevih knjig ter jih prosimo, da se odzovejo pozivu tudi letos. Nato sledi napoved Mohorjevih knjig, ki bodo izšle drugo leto, namreč: a) redne knjige: **Plestenjak: Bogotajevci**, **F. S. Finžgar: Gospod Hudournik** (mladinska povest), **Fr. Erjavec: Slovenski kmet in njegovo kmetovanje**, **poleg Koledarja in nadaljevanja Življenja svetnikov**. Za doplačilo pa: **Sonja Sever: Carodinec**, **Joža Likovič: Lučca nad ognjiščem** ter **Smolejev prevod iz slovaščine Jesenskega romana Demokrati**. Jubilejni članek urednika o Mohorjevi družbi ob 80. letnici, ki je minila dne 5. julija 1940, zaključuje ta uvodni del Koledarja. Slike Einspielerja in J. Letiča, kakor tudi naslovne slike Koledarja iz 80 let ter izbrani izreki o Mohorjevih knjigah lepo ponazarjajo delo Mohorjeve družbe, ki je ljudska univerza v knjigi in velika katoliška prosvetna organizacija za vse Slovence, ki je pomagala zavezati pot svobodomiselnosti ter neravnemu tisku. To je velika zasluga Mohorjeve družbe, ki bo ostala v zgodovini trdno izpričana in potrjena in ki zasluži, da ji je tudi bodočnost tako naklonjena in uspešna kakor ji je bila 80 letna preteklost.

Uvodno pesem v prvo vsebino Koledarja kot bralne knjige pa je napisal zelo posrečeno Leopold Stanek pod naslovom **Koledarska**. Prof. dr. Fr. Trdan je napisal po smrti škofa dr. J. F. Gnidoveca razvoj njegove svetniške rasti in časti ter s tem našim širšim plastičnim pokazal na zgled človeka, ki je živel v sami odgovornosti in službi svojemu Bogu. Drugi poučni članki letošnjega koledarja so še: **Humekov opis vsakdanjega kruha**, to je notranjih sestavin žitnega zrna ter propagiranje uživanje črnega kruha, dočim je bel kruh vzrok raznih bolezni; **dr. Oskar Reya** je opisal vse postopek pri vremenjskih napovedih, **Josip Verbič** je razložil pomen sladkega sadnega soka, **Vilko Novak** je opisal slovenske može, s katerimi se diči tujina, tako slikarja Ažbete, kanonika Barleta, narodopisec in Cecilijnske, misijonarja Kereca in o. Veselka Kovača, prof. Avgusta Pavla na Madžarskem in prof. Janeza Regena na Dunaju. Viktor Smolej je predstavil novo Slovaško in njene ljudi ter s karto ponazoril njen obseg in značaj Štiristoletnice jezuitov ter je koledar spomnil s posebnim člankom, kakor tudi smrti unišalskega škofa dr. D. Njarandja. Dr. F. Jaklič je opisal življenje in delo prvih dveh svet-

nic, ki jim je dodelil čast oltarja sedanji papež (sv. Marija Pelletier ter sv. Ema Galsani) Prof. M. Adlešič je predstavil danes aktualno sodobno vojno orožje. Janez Kalan je opisal kongres Kristusa Kralja, ki se je vršil v Ljubljani v l. 1939, tik pred napadom na Poljsko. Prof. Jakob Solar je opisal zasluge Mohorjeve družbe in enega največjih slovenskih pisateljev F. S. Finžgarja ob njegovi sedemdesetletnici, ki bo v febr. l. 1941. Prof. Mirko Adlešič je opisal sodobne tipe letal in letalstvo in vojska, kakor tudi sredstva sodobne vojske na morju. — To bi bili poljudno znanstveni in praktično uporabni članki, ki jih predvsem kmečkemu ljudstvu nudi letošnji Koledar. Poleg tega poučnega gradiva pa Koledar po svoji stari tradiciji posveča tudi precej strani leposlovnemu gradivu, pesmim in črticam. Pesmi so prispevali Stanek, Vid Skrijanec, ameriški pesnik Ivan Zorman, Ivan Erzin, Marija Jelen-Brenčič, Viktor Sonce ter — Rado Kušej. Med temi so najboljše Stanekove pesmi, za Koledar pa zelo Brenčičeve in Kušejve, dasi sta obe še precej v starejši tehniki gregoričevskega realizma. Leposlovje pa predstavlja France Kunstelj s črtico **Vdovec Gašperin**. Ta mladi pisatelj vedno bolj kaže, da bo vreden naslednik najboljših Mohorjevih pisateljev, saj ga za to usposablja nazorno pripovedovanje, podrobno poznanje kmečkega življenja in dela ter velika pravna resnoba, s katero gleda na svoje ljudi. Saj n. pr. ta koledarska povest zelo sliči Finžgarjevim koledarskim povesticam, in za Kunstlja je dobro, da je stopil na njegovo pot. V njej sa je mohorska tradicija ponovila in pomladila. — Na koncu Koledarja so opisani v besedi in sliki pokojni pomembnejši člani, je imenik poverjenikov in seznam sejmov, kar je že stara navada in potreba.

Tako se tudi letošnji Koledar, ki je bogato ilustriran, uvršča v vsem, v notranji uredbi in vsebini drugim povojnim Mohorjevim koledarjem, ne da bi jih prekašal, pa tudi ne, da bi bil slabši od njih. Našemu človeku pa bo vsakakor zvest spremljevalec in učitelj ter zabavnik (smešniček) skozi vse leto, mu kazal dan in vreme in mu vedril čas, ki je tudi v tem Koledarju označen s posebnimi članki kot — čas vojske na suhem, na morju in v zraku.

2. Slovenske večernice

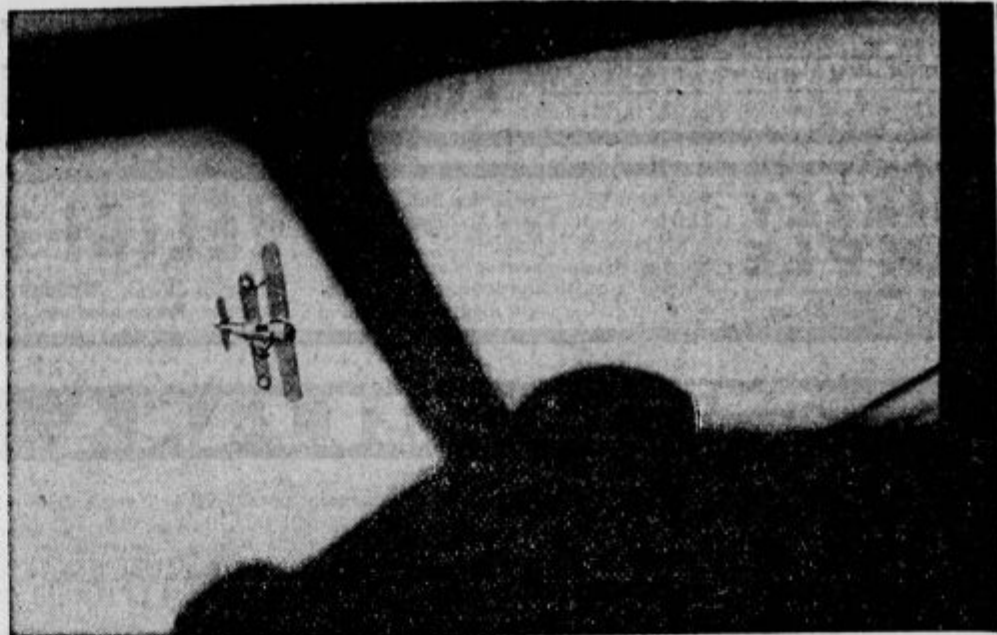
Letošnje Slovenske večernice (zv. 94) na žalost ne vsebujejo slovenske izvirne povesti, kakor je bila doslej navada, temveč prevod znane Jules Vernove avanturistične povesti **Južna zvezda**, v prevodu prof. Antona Aničiča. S tem je družba nudila morda bolj zabavno in mikavno berilo, kakor bi ga sicer z izvirno povestjo, toda manjša vrednost je v tem, da je prevod tam, kjer je bila ponavadi izvirna povest. Julesa Verna je slovensko ljudstvo — kakor tudi drugi narodi — vedno rado in s strastjo bralo, bodisi njegova fantastična Potovanja v 40 dneh okoli sveta, bodisi Karskega sla, ali njegove podobe iz podmorskega življenja itd. Ta povest nas vodi v Afriko, v rudnike bisserov, obenem pa tudi že nakazuje problem izdelovanja umetnih bisserov. Sicer je to ena manj znanih Jules Vernovih povesti, toda s svojo nepotopstvom bo naša mnogo hvaležnih bralcev. Odlikujejo jo zapletljivi že takoj v začetku, ko mladi francoski inženir prosi za roko hčerke mogočnega lastnika bisernih polj in je odklonjen, pa se mu po dolgem znanstvenem naporu »posreči« izdelati umeten bisser in dobiti s tem naklonjenost očeta izvoljenke, obenem pa sovražnost tekmecev. In potem beg za tatom tega bisera (s pesniškim imenom Južna zvezda) skozi afriške stepe in pragozde, pri čemer trije tekmeči najdejo smrt, inž. Meré pa se vrne v rudnike bisserov, kjer mora zvedeti, da Južna zvezda ni proizvod njegovega znanstvenega napora, temveč hvalečnosti njegovega sluga, ki ga je našel v zemlji. Tudi bisser sam odkrije nato v — želodec noja, da ga pozneje dobi po novih zapletih kot poročni dar. Toda prav ko bi ga moral vzeti, mu izhlapi. Južna zvezda ni več, tisti, ki so navezani samo na njega gmotno vrednost, umro (oče), mlada dva pa, ki ju je združila ljubezen, pa zaživita srečno življenje daleč od Afrike. To je vsebina tega napevka — kot so vsa Jules Vernova dela — eksotičnega romana, ki bo gotovo zelo dobro živelo in zabavno za zimske večere, kar pa je namen Večernic. Ker je prišel v Večernice prevod, je pa zato dodala Mohorjeva družba izvirno delo **Cajnkarjeva v planini**, ki je izšlo sicer v Cajnkarjevi knjižnici. O njem pa bomo poročali pozneje. id

Dom in svet št. 8

Oktobrska številka Doma in sveta je pred dnevi izšla. Na uvodnem mestu je obširna pesnitev Dušana Ludvika pod naslovom **Wagona lits**, v kateri se je ta pesnik iz zaprte kratke forme po zgledu čeških pesnikov spustil v široko slikanje sanjskih vizij, spominjajoč se v sedanjem zaprtjem času svojih svetovnih romanov ter duhovne atmosfere naših dni. Pesem, porojena iz subjektivnega občutja zapučenosti in prostorne omejenosti ter hrepenenja po ljubezni in boljšem človeku prihodnjih dni, se v svojem koncu razlije v obsodbo in problematiko sedanjih evropskih dogodkov ter v vizijo bodočnosti, obenem pa je tudi notranja izpoved pesnikova. Če morda v celoti pesem ni povsem trdno povezana in docela izdelana, je v odelonkih gotovo močna in pomeni novost v naši povojni literaturi, kajti prinaša ji odrešenje forme in razmah slikovitosti. Ta pesem dokazuje, da ima Ludvik v sebi zmogljivost še za nove razvojne presenečenosti ter postaja njegova pesniška pot vse bolj zanimiva. — Druge pesmi imajo Leopold Stanek — sonet **Kozoprsk** in listopad, v kateri pride do izraza simbolika naših jesenskih dni, dalje Vinko Žitnik **Nocturno** z moč-

Nabiralni dan za severno mejo

V nedeljo, dne 27. oktobra naj ne bo zavednega Slovence in dobrega Jugoslavana, ki bi pozabili na svojo narodno dolžnost! — Naše geslo bodi: **Dati hočem za severno mejo po svojih močeh!**

Z odprtjem burmanske ceste so se poostriili boji med Japonci in Kitajci. Slika je posnetek boja med japonskim bombnikom in kitajskim lovcem.

ŠPORT

V naši lahki atletiki je lok do skrajnosti napet

Kratka športna vest, ki smo jo prejeli iz Belgrada, se glasi: Srbska atletska zveza je sklenila prekiniti vse športne stike s Hrvatsko atletsko zvezo, dokler Hrvatska atletska zveza ne prekliče kazni, izrečene nad hrvaškimi lahkoatleti iz banovine Hrvatske, ki so se udeležili XI. balkanskih iger v Carigradu.

V našem lahkoatletskem športu se razmere vedno bolj zaostrojujejo; namesto, da bi delali za prospeh vsega jugoslovanskega športa, pa se presekamo med seboj ter drug drugemu otežujemo že itak težko delo med našo športno mladino. Nimamo namena tej ali oni strani očitati napake, temveč samo ugotavljamo, da tako postopanje ne bo rodilo dobrega konca.

Tedaj, ko je Hrvatska atletska zveza sklenila, da ne pusti svojih tekmovalcev na letošnje balkanske igre v Carigradu, smo napisali v našem listu, da tako postopanje ni pravilno. Kajti kadar gre za višje interese, torej v tem konkretnem primeru za našo jugoslovansko lahkoatletsko reprezentanco v inozemstvu, tedaj morajo ali bi vsaj morali stopiti vsi spori in odjadje ter bi morali stremeti vsi za tem, da postavimo v državno reprezentanco svoje najboljši moči ne glede na to, ali so to potem Srbi, Hrvatje ali Slovenci. Hrvatska lahkoatletska zveza je bila drugačnega mnenja ter je prepovedala vsem svojim atletom sodelovanje na balkanskih igrah v Carigradu. Večina hrvaških lahkoatletov se ni ozirala na ta sklep svoje vrhovne organizacije ter je kratkoma odpovala v Belgrad in dalje v Carigrad.

Ob tej priliki smo tudi poudarili, da se bojimo, da niso šli ti atleti zgolj zato na balkanijado, da vidijo Turčijo in da igrajo tekme in podrejeno vlogo. Kakor so potem rezultati pokazali in kakor smo izvedeli po povratku naše reprezentance iz Carigrada, naša bojazen ni bila popolnoma neupravičena. No, pa tudi to ni važno, četudi meče ta slučaj zelo čudno luč na naš lahkoatletski šport, temveč je zanimivo to, zakaj se vrši borba v našem lahkoatletskem športu.

Hrvatska lahkoatletska zveza je svoje atlete, ki jo niso ubogali in ki so nastopili na letošnji balkanijadi, dosmrtno diskvalificirala. Srbski atletski zvezi pa je dal ta slučaj povod, da prekine vse stike s hrvatskim lahkoatletskim športom vse do tekle, dokler Hrvatska atletska zveza ne prekliče kazni, katero je izrekla nad svojimi atleti.

Kolikor poznamo razmere Hrvatske lahkoatletske zveze tega ne bo napravila. In kaj sledi iz tega? Še večji prepad med srbsko in hrvatsko lahkoatletsko zvezo, morda celo tak prepad, da ga ne bo mogoče lahko ali vsaj ne kmalu premostiti. In posledica tega bo, da prihodnje leto morda ne bomo mogli izvesti balkanskih iger, če se razmere v našem lahkoatletskem športu ne bodo zboljšale. Škoda, ki jo bo moral naš lahkoatletski šport neizbežno utrpeti, bo velikanska in potem se bomo zopet na vse mogoče načine izgovarjali, zakaj nismo uspeli.

Če se sprašujemo po činiteljih, ki so zakrivilili sedanje stanje v jugoslovanskem lahkoatletskem športu, bi se lahko krivico enemu ali drugemu, če bi trdili, da so se delale namo na eni strani napake. Na obeh straneh bi se morala sedaj pokazati dobra volja in potem smo prepričani, da bi se dalo dobro delati in procvit vsega jugoslovanskega lahkoatletskega športa.

Ko je bila vrhovna državna lahkoatletska zveza v Zagrebu, tedaj so Hrvatje tako delali, da niso bili zadovoljni niti Slovenci niti Srbi; danes, ko je ta vrhovna organizacija v Belgradu, imajo glavno in najodločilnejšo besedo voditelji srbske lahke atletike in delajo pač tako, kakor je v interesu njihove lahke atletike. To se je v žarki luči pokazalo pri zadnji balkanijadi, odnosno pri sestavi reprezentance, s katero niso bili zadovoljni niti Slovenci niti Hrvatje. Slovenci smo šli preko tega, četudi smo vedeli, da se je napravila napaka samo zato, ker je šlo za višje interese, za našo državno reprezentanco v inozemstvu, medtem ko so Hrvatje izvajali skrajne posledice, ki so izzvale ponovno afero v vsem jugoslovanskem lahkoatletskem športu, za katero ne vemo, kako se bo končala.

Po zaslugi inž. Stepišnika je Jugoslavija enajsta atletska država na svetu

Največji finski športni list »Suomen Urheililehti« prinaša zanimivo statistiko o najboljših lahkoatletskih rezultatih sveta z najboljšimi desetim rezultati, katere ocenjuje od 10 do ene točke navzdol. Na podlagi te ocene je naslednji vrstni red:

1. USA 537,5 točk, 2. Švedska 151 točk, 3. Finska 148 točk, 4. Nemčija 79 točk, 5. Italija 34,25 točk, 6. Madžarska 30,5 točk, 9. Estonija 10 točk, Brazilija 8 točk, 11. Jugoslavija 6 točk (ki jih je dal z metom kladiva inž. Stepišnik), 12. Kuba, 13. Holandija, 14. Norveška, 15. Filipini, 16. Indija, 17. Danska z 2 točkami. Ostale države nimajo tekmovalcev, ki bi se mogli uvrstiti med prvih deset na svetu.

Četudi ta slika ni popolnoma pravilna, je vendar zelo zanimiva in za naš lahkoatletski šport zelo častna.

Važno, morda odločilno...

bo jutrišnje srečanje med prvoplasiranim Amaterjem in našo Ljubljano. Naše občinstvo ne poseja rado tekem za prvenstvo slov. lige, saj vidimo, da je obisk minimalen. Le kadar je prišel v gosti kak BSK ali Gradjanski, so prihajali gledalci, češ, le ti nas edini morejo zadovoljiti. To pa ni prav, kajti o b j e k t i v n i gledalec v vsaki igri svoje posebnosti in finese; vidimo pa tudi, da po drugih mestih občinstvo spremlja svoje igralce na vseh, morda še tako nezanimivih prireditvah kajti tam je občinstvo, s drci priraslo svojim imenjem. Skrajni čas je, da pri nas opustimo gori omenjene razvade. Podprimo naše klube vsaj z udeležbo na tekmah in uspeh ne bo izostal. Vsakogar, ki mu je bil napredek slov nogometa sploh kdaj pri srcu, toplo vabimo k jutrišnjemu sporedu na igrišče SK Ljubljane.

Točno ob 13 predtekma med jun. reprezentanco ljubljanskega in mariborskega okrožja (izbirno za sestavo moštva proti junijem banovine Hrvatske).

Točno ob 14.45: Liga — prv. tekma: SK Ljubljana: SK Amater. Sodi g. Konič iz Maribora.

Dr. Časny — mrtev

Ravno pred letom dni je prišel v naše kraje simpatični češki športnik in odlični tovariš dr. František Časny. V Brnu je imel advokatsko pisarno, razmere so ga prisilile, da je zapustil svojo rodno zemljo in se podal po svetu. Ustavil se je v naših krajih, kjer se je pričel takoj športno udeleževati. Kot dober športnik in velik tovariš si je takoj pridobil srca naših športnikov, ki so ga že pri prvem njegovem nastopu vzljubili. Pristopil je k športnemu klubu Planina, kjer se je pridno udeleževal v lahki atletiki, v smučanju; ter turisti. Dr. Časny pa ni bil samo dober atlet in smučar, temveč je bil tudi prvovrsten trener, saj je neumorno treniral lahkoatletski sekciji, moško in žensko pri SK Planini. Bil je zelo dober učitelj, pri vsem tem pa zelo skromen. Kljub temu, da se mu je tožilo po svoji domovini, je bil v.dno dobre volje in vrstni tovariš, kakršnih dobimo malo v športnih vrstah. Poučeval je tudi jezike kakor angleščino, nemščino, s čemer se je skromno preživljal.

V noči od četrta na petek pa je nenadoma preminul ter je odšel iskat pravico na drugi svet, kjer je tu ni našel. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Arne Andersson premagan

Švedski prvak v težki kategoriji, ki se sedaj boks v Združenih državah, je bil težko poražen v borbi z Lee Savolhom, ki spada v ameriški vrhunski razred. Šved je bil v sedmi rundi s težkim udarcem premagan k. o.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Iz **Slovenske nogometne zveze** (službeno). Za medmestno tekmo podmladkov Ljubljana—Maribor 27. t. m. določam naslednje igralce: Mikuš, Lindtner, Rupan, Sedej, Perharič, Kroupa, Aeko, Vovk, Pelicon, Grošelj (Ljubljana), Tomažič (Grafika), Rogeli (Svoboda), Sočan Dušan, Razbornik Fr. (Hermes), Trškan (Mladika), Kumer J. (Korotan), Urbančič (Jadran). Omenjeni igralci morajo biti v garderobi SK Ljubljane 27. t. m. ob 12.30. S seboj morajo prinesiti spodnjo opremo. — Stane Deržaj, zvezni kapetan.

Iz **Slovenske nogometne zveze** (službeno). V smislu pooblastila s seje u. o. z dne 22. t. m. se odgodita prven. tekmi Jadran—Grafika in Svoboda—Korotan, določeni za 27. t. m., ker bodo nekateri igralci teh klubov postavljeni v moštvo za medmestno tekmo podmladkov Ljubljana—Maribor 27. t. m. — Tajnik I.

ZFO

Propagandni tek zasavskega okrožja

Propagandni tek zasavskega okrožja bo jutri, v nedeljo ob 2 (dveh) popoldne in ne ob 10, kakor je bilo prvotno javljeno. Odsekovne kontrole naj bodo ob pol 2 na svojih mestih! Okrožni kontrolni zbor pa se zbere ob pol 1 pri Sv. Petru.

Ljubljanski okrožje naj se tedaj ravna po okrožnici, ki so jo prekli iz ZFO in ki zadeva udeležbo pri jutrišnjem prazniku Kristusa Kralja. — Načelnik okrožja.

FO in DK v Siskih. Praznik Kristusa Kralja je naš dan! Proslavimo ga z notranjim prenovljenjem Ob 7. uro v kapeli sv. maša z ljudskim peljem in klubov sv. obhajilom. Bratje in sestre! Izvršimo svojo dolžnost in pokažimo svojo pripadnost Kristusu Kralju!

FO Ljubljana — mesto. Vse žlane pozivamo, da se udeležijo v nedeljo, na praznik Kristusa Kralja v stolnici slovenske škofove svete maše in pridige, ki bosta ob pol 10. Ob tej priliki bo tudi skupno sv. obhajilo. — Popoldne ob 2 pa bodno na Stadionu lahkoatletске tekme mladcev in članov našega odseka, na katere vljudno vabimo vse prijatelje športa.

MARIBOR

Težave pri gradnji ceste Maribor-Fram

Maribor, 25. oktobra. Na cesti Maribor-Fram je sedaj zaposlenih 350 delavcev, dosedanja izdatki pa znašajo 700.000 din. Dela se sedaj na petih mestih. Na prvem odseku med Framom in Slivnico se gradi večji nasip, podporni zid ter se razširjuje mostne konstrukcije. Med Slivnico in Hočami se pri Creti gradi zaradi preložitve ceste velik nasip, delajo dva nova objekta, eden pa se razširja. V Bohovi se vršijo dela pri razširitvi dveh propustov, dviga se cestni nasip ter se razširjuje namakalni jarek, na Tezmem pa so dela že tako napredovala, da bo še to jesen končana podlaga do Betnavske ceste ter se bo najbrž tudi že letos izvršilo tlakovanje.

Rezijski odbor, ki vrši gradnjo ceste, se mora boriti z velikimi težavami, ki napredovanje del znatno zavirajo. Predvsem primanjkuje odboru tehničnih strokovnjakov. Če bi gradil cesto zasebni podjetnik, bi moral pri delih zaposlovati najmanj 3 inženirje in 4 tehnike, rezijski odbor pa ima vsega skupaj na razpolago 4 strokovnjake. Drugo veliko oviro predstavljajo stari načrti, ki so bili narejeni za planum v širini 8 metrov, do čim je potem gradbeno ministrstvo odredilo širino ceste na 9 metrov. Zaradi tega mora sedaj rezijski odbor kar sproti delati nove načrte, trase je treba namreč mestoma premikati, ker so zaradi večje širine cestišča prišle nekatere stavbe ob cesti v napotje, poleg tega je treba delati tudi nove načrte za razširitev starih in gradnjo novih objektov. Bili so predvideni ravni mostovi iz železne konstrukcije, naknadno pa je gradbeno ministrstvo predpisalo zaradi varčevanja z železom obokane mostove iz železobetona. Gradnjo je znatno zaviralo tudi dejstvo, da so bili vsi člani rezijskega odbora na orožnih vajah takrat, ko bi morali začeti z delom. Svoja mesta so nastopili takrat, ko je bila trasa že zakoličena ter so bili delavci že na terenu. Veliko oviro predstavlja vprašanje vzdrževanja prometa na cesti, ker ga ni mogoče izpeljati po ovinkih od Maribora do Frama. Predvideno je bilo sicer, da se začasno izpelje promet po Ptujski cesti do Šniklavža in od tam po občinskih cestah do Frama, toda občinske ceste bi bilo treba prej za takšen promet primerno preurediti, za kar pa kredit 200.000 din, ki je v ta namen določen, nikakor ne zadostuje. Odbor tudi nima na razpolago dovolj prevoznih sredstev. Sedaj primanjkuje benzin in nafte za tovarne avtomobile, vozila, ki so preurejena na plin, pa uporabljajo v prvi vrsti rojarske oblasti za svoje prevoze. Prevoznikom s konjsko vprego primanjkuje konj, povrhu so pa sedaj v jeseni preveč zaposleni s poljskimi deli. Tudi potrebnih strojev nima rezijski odbor na razpolago. Sedaj je naročil stroj »Vibromax« za tlačenje gornjega ustroja. Prav tako manjka izvežbana delavstva. Podražitev materiala in zvišanje delavskih med predstavlja nov problem, ki znatno vpliva na razvoj gradbenih del. Rezijski odbor do nedavnega ni imel na razpolago niti prevoznega sredstva, da bi njegovi člani lahko hodili na teren. Šele sedaj je dobil od banovine star osební avto, ki pa je v takem stanju, da ga je treba vsak hip popravljati.

Kljub vsem tem težavam pa dela vseeno hitro napredujejo. Letos bodo končani vsi objekti in večji nasipi, do spomladi pa bo cesta pripravljena za napravo zgornjega ustroja. Seveda bo to precej tudi od vremena odvisno. Napravo zgornjega

ustroja iz betona in granitnih kock pa bo rezijski odbor oddal zasebnim podjetnikom. Te dni je strokovna komisija določila, da se izvrši 7 km ceste v betonu, 3 km pa bo tlakovanih z granitnimi kockami.

m Nadškof dr. Ujčič v Mariboru. V četrtek je prišel v Maribor belgijski nadškof dr. Ujčič, ki ostane v Mariboru nekaj dni. Včeraj si je ogledal v spremstvu škofa dr. Tomažiča stolnico, grajski muzej in preureditve v gradu, gradnjo novega bogoslovja in nekatere druge zanimivosti.

m Mariborčani! Družite jutri vsaj en dinar za severno mejo! Pomagajmo rojakom ob meji vsak po svojih močeh!

m Novi šahovski prvak Maribora. V četrtek zvečer se je končal šahovski turnir za prvenstvo Maribora, ki se je vršil mesec dni v prostorih kavarn Orient. Turnir je priredila agila šahovska sekcija SK Zeleničarja, vodil pa ga je nad vse poštvovalno in spretno g. J. Fiser. Zadnje kolo je prineslo sledeče rezultate: Stupan je premagal Kečiča, Dasko Črtaliča, Maroti Marvina, Babič Breša. Neodigrana je ostala partija Regoršek : Bien, ki pa se je igrala sinoči, vendar rezultat ni vplival na končno stanje prvenstva. Novi šahovski prvak Maribora je Dasko, član šahovske sekcije SK Zeleničarja, ki se je ves čas turnirja držal najbolje ter je dobil 9 točk. Drugo mesto je zasedel član MSK prof. Stupan, ki se je šele v drugi polovici turnirja dobro razvil, pa je dosegel 8 točk. Na tretjem mestu s 7 točkami je Maroti (SK Zeleničar), na četrtem Regoršek (SK Zeleničar) s 5 in pol točkami, na petem Marvin (SK Vidmar) s 5 in pol točkami, sedmi in osmi so Breš (MSK), Babič in Kečič (oba SK Zeleničar), osmi je Bien (MSK) 3 in pol točke, deveti je Nosan (2 točki), deseti pa Črtalič 1 in pol točke oba (SK Vidmar). Favorit tega turnirja Kukovec je moral že po 4. kolu na orožne vaje, lanskega prvaka Maribora urednik Geržel je zaradi bolezni po 5. kolu odstopil. Porazila pa sta ga že v prvih srečanjih Dasko in Stupan, ki sta zasedla obe prvi mesti.

m Gradnja palače Vzajemne zavarovalnice odana. Kakor smo zvedeli, bo gradilo mariborsko palačo Vzajemne zavarovalnice ob glavnem mostu ljubljanske podjetje Mavrič, ki je bilo najnižji ponudnik.

m 100 Mariborčanov se vežba za pomožne gasilce. V gasilskem domu na Koroški cesti 12, je zadnje čase epet izredno živahno. Čez 100 mariborskih meščanov obiskuje poseben gasilski tečaj, v katerem se bodo izvežbali kot pomožni gasilci. V tem tečaju so sami obvezniki takozvane »pomožne vojske«, ki je bila nedavno tudi pri nas upeljana. Med obiskovalci tečaja so številni ugledni Mariborčani, industrijci, trgovci, uradniki, obrtniki, pa tudi pripadniki delavskih elojev, ki vsi složno hodijo k predavanjem ter opravljajo zanimive, četudi precej naporne vežbe.

m Tovarna Thoma & Co. se bo popolnoma preselila na Pobrežje. Mariborska tovarna svile Thoma & Co. se je zadnja leta zelo razvila. Ko so postali prostori v Mlinski ulici pretesni, si je združila velike tovarniške objekte ob Dravi na Pobrežju. V Mlinski ulici je ostal še del tkalnice in pripravljalnice. Sedaj pa namerava tovarna tudi te oddelke premestiti na Pobrežje. V ta namen bo tovarniške objekte na Pobrežju znatno povečala ter bo še letošnje zimo pričela s tozadavnimi gradnjami.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim svojcem vrši v nedeljo

dne 27. oktobra zdravnik dr. Hugon Velker, Koroška cesta 10, telefon 25-75.

m Opozorilo upokojenim uslužbencem drž. železnice. Vsi vpojenci, rentniki, miloščinariji in delavci se pozivajo, da oddajo svoje in svojih rodbinskih članov legitimacije v svrhu, podaljšanja za leto 1941 v roku od 28. oktobra do 20. novembra na postaji Maribor oziroma Maribor — Studenci. Vsak upokojenec mora predložiti zadnji odrezek čeka od pokojnine na uvid. Za otroke, stare preko 18 let, ki se solajo, je predložiti šolsko potrdilo. Za hčere, stare preko 18 let, ki zaslužijo do 500 din mesečno, pa so še doma, je predložiti potrdilo delodajalca o mesečnem bruto zaslužku, potrjeno od okrognega urada za zavarovanje delavcev, ali pa od trgovskega bolniškega podpornega društva.

m Pustolovec iz Čezke pred mariborskim sodiščem. Mariborski sodnik so imeli opraviti s mladim pustolovcem 25-letnim Miroslavom Kvaplom, ki je prišel v Kunovice na Češkem, zadnja leta pa je živel v Zagrebu. Zadnje čase je bil brezposeln, pa si je iz zagrede hotel pomagati s sleparijami in tatvinami. V Ljubljani mu sleparije niso uspeli, pa je zato odšel v Celje in Maribor, kjer je poskusil s tatvinami. V Celju je ukradel kolo in ga nato prodal ter se pri prodaji s ponarejeno legitimacijo izkazal za pravega lastnika kolesa. V Mariboru je mož v neki kavarni ukradel sukno, ki jo je kar oblekel čez svojo. Stražniku se je mož v dveh suknhah zdel sumljiv in ga je zato aretirali. Policija ga je oddala sodišču, ki ga je sedaj obsodila

m Gostovanje ljubljanske Drame v Celju. Ljubljanski igralski ansambel bo gostoval prvič v letošnji sezoni v sredo 30. t. m. Uprižoril bo Gogoljevo satirično komedijo »Revizor« z Danešem v naslovni in Cesarjem v glavni vlogi. Glavni ženski vlogi bosta igrali Nabloka in Levarjeva, Hlopolva — Drenovec, ženo — Gabrijeličeva, Osipa Kralj, Ljepkina — Skrbinšek, Zemljaniko — Lipah, Špekina — Peček, Dobčinskega — Sever, Bobčinskega — Novak, Korobkina — Kauker, Iljiča — Bratina, stražnika — Presetnik, Miska — Plut in Korobkinovo ženo — Simčičeva. Delo je režiral dr. Bratko Kreft. — Opozorjamo, da bo začetek predstave ob pol 20.

m Dan svobodnega Jadrana, ki bo 31. oktobra, bomo proslavili tudi letos v Celju. V Mestnem gledališču bo v prvih dneh novembra akademija s sodelovanjem vseh celjskih šol in vojaške godbe 39. pp.

m Občna zborna Pomladka Aerokluba »Naša krila« na celjskih gimnazijah. V sredo zvečer je bil na II. državní realni gimnaziji občni zbor PAK »Naša krila«, kateremu je prisostvoval direktor prof. Ivan Bračko in nadzornik Pomladke prof. Čadež. Direktor je poudaril pomen delovanja Pomladke in pozval člane, da se z vso resnostjo oklenejo dela v tej organizaciji. Sledila so poročila, iz katerih je bilo razvidno, da je v preteklem šolskem letu Pomladek napel vse svoje sile in storil vse, da bi dosegel svoj cilj, namreč spoznati mladino z letalstvom. Za predsednika je bil izvoljen Makuš Alojz. Enak občni zbor je bil tudi na I. državní realni gimnaziji. Na obeh gimnazijah ima Pomladek nad 700 članov.

m Zaključni račun o gospodarstvu mestne občine, njenih podjetij in skladov, za obračunsko leto 1939-40 je na razpolago v pogled pri računovodstvu od 28. okt. do vključno 4. novembra med uradnimi urami. Ugovore je vložiti v tem roku pisмено pri mestnem poglavarstvu. Pravico do vpogleda in ugovorov ima vsak član mesta Celja, kakor tudi vsaka oseba, ki od kateregakoli dohodka v mestu Celju plačuje državi neposredni davek.

m ZZZ v Sevnici vodi mezdni gibanji v podjetju Winkler in v parni žagi. Delavstvo v tej draginji ne more več shajati z dosedanjimi plačami, saj spada Sevnica med kraje, kjer se posebno občuti draginja.

m Identiteta mrtveca ugotovljena. Predvčerajšnjim smo poročali o mrtvecu, ki so ga našli v Gosposki ulici. Berača je občinstvo poznalo pod imenom slepi Korl, policija pa je ugotovila, da je pokojni 52 letni Keber Alojz iz Hrastnika.

m Celjski šah. Rezultati 16. spominskega kola turnirja dr. Antona Schwaba, katerega prireja šahovski klub Gaberje: Ahtik—J. Schneider 0:1, Hajsinger—Domanjko 0:1, Medved—Verčkovnik 0:1, Pukmajster—Slimešek 0:1, Regner—Mirnik 0:1, Fajs—F. Schneider 1:0, Golja—F. Csörgö 1:0, Rajšek—E. Csörgö 0:1, Habenus—Esih 1:0; rezultati prekinjenih partij: Regner—Medved 1:0, Fajs—Habenus 1:0, Domanjko—Ahtik 1:0, Esih—Medved 1:0; stanje po 16. kolu je naslednje: J. Schneider 14,5, F. Csörgö, Fajs 14, Golja 12,

Zimska akcija Slovenske straže

S skromnimi žrtvami, ki jih prav za prav nihče ne občuti, je mogoče zavednim članom naroda v veliki meri zadostiti potrebam revnih slojev po naših obmejnih krajih. Podprimo torej jutri zimske nabiralne akcije Slovenske straže vsaj s skromnim prispevkom!

na 8 mesecev strogega zapora in na izgon iz naše države.

m Moško kolo brez gospodarja je našel Sattler Josip na Tržaški cesti pred hišo št. 47 ter ga je oddal policiji. Kolo ima evid. št. 221797-2.

m Sestrica oslepila brata. V bolnišnico v Mariboru so pripeljali 7-letnega Jurija Kaca, sina posestnika iz Laporja. V igri ga je njegova sestra dregnila z nožem v oko, ki je izteklo.

Gledališče

Predstava »Konec poti«, ki bi jo naj igrala dramatična šola g. Vladimira Skrbinska v ponedeljek, 28. t. m. je iz tehničnih razlogov preložena na sredo 30. t. m. ob 20. Inscenacijo je dobrohotno izdelal g. inž. Mašek Hlad. Material za inscenacijo je darovala trvdka inž. Šlajmer in Jelenc.

Celje

Mirnik in Verčkovnik 11,5, E. Csörgö in Habenus 10, Glinšek 9, Esih 8, Domanjko in Regner 7, F. Schneider 5,5, Hajsinger 4, Medved 3, Rajšek 2, Ahtik 1, Pukmajster 0 točk. Zadnje kolo bo v torek, dne 29. oktobra, razdelitev nagrad pa v nedeljo, dne 3. novembra, ko bo obenem proslava petletnice obstoja šahovskega kluba Gaberje.

m Krompir bo prodajala mestna občina danes na trgu po 1,75 din kilogram.

m Zdravniško dežurno službo za žlane OUZD bo imel jutri v Celju dr. Mušič Drago na Cankarjevi cesti.

Št. Vid nad Ljubljano

V Ljudskem domu bo v nedeljo 27. oktobra ob pol 8 že kar tretja predstava v letošnji sezoni. Po dveh resnejših delih: »Roksani« in »Praznik cvetočih češenj« bo sedaj tudi nekaj veselega; na odru bomo namreč videli Nestroyeva »Utopljenca«, veseloigro v treh dejanjih. Vstopnice so v predprodaji v trafiki Kaufman, kjer se lahko dobite nekaj dobrih mest!

Jesenice

Jutri vsaj en dinar za božičnico našim bratom in setram ob severni meji! Zimska akcija Slovenske straže.

Trbovlje

Roditeljski sestanek. Upraviteljstvo II. deške ljudske šole v Trbovljah sklicuje v nedeljo 27. oktobra t. l. ob 15 roditeljski sestanek za starše vsolanih otrok. Starši! Pridite v čim večjem številu! Posebnih, pisemenih osebnih vabil upraviteljstvo šole ne bo razpošiljalo!

Ptuj

Jutri bo vsak dober Slovenec in Jugoslovčan žrtvoval vsaj en dinar za zimsko akcijo Slovenske straže! Pomagajmo rojakom ob severni meji!

Sv. Lovrenc v Slov. goricah

Blagoslovitev nove dvorane. Praznik Kristusa Kralja obhaja krščanska mladina povsod prav slovesno. Posebno slovesno pa bo ta dan za lovrensko župnijo, ker bo blagoslovitev in otvoritev nove župnijske dvorane. Res se ni dom kljub veliki poštrevnosti župljanov popolnoma dograjen, vendar je delo kljub velikim težavam toliko napredovalo, da se lahko naša društva vselijo v nove prostore in v zimskem času živahno prosvetno delujejo. — Preden začne dvorana služiti svojemu namenu, bo po krščanski navadi blagoslovljena. Popoldne po večernicah bo v spremstvu društev in župljanov prenešen križ in podoba Srca Jezusovega v dvorano, ki se blagoslovi. Nato bo imel za to slovesno priliko govor g. dr. Stanko Canjkar, profesor iz Ptuja. Zatem bodo telovadne točke fantovskega odseka in dekljskega krožka in naših malih Prireditelj se zaključi z F. S. Finžgarjevo igro v dveh dejanjih »Nova zapoved«. S to sijajno igro o krščanski ljubezni se začne prosvetno delo v novi dvorani.

»Torej si ukradel na lastno roko?« je direktor vprašal nejeverno.

»Ničesar nisem storil, gospod! Ničesar nisem ukradel. Saj nisem tat.«

»Pazi, dragi fant, krenil si na slabo pot. Samo s popolnim priznanjem in vrnitvijo denarja lahko dosežeš, da ti prizanesemo. Popolnoma jasno je, da si ti krivec. Ne poskušaj tajiti. Pogledj, nesrečni otrok! Tistega večera si bil sma v hiši z Roudicovo gospo in hčerko. Zenaida je, preden je šla spat, odprla pred teboj svojo omaro in ti celo pokazala prostor, kjer je bila skrinjica. Ali je to res? Nato je sredi noči slislala zaškrpanje tvoje lestve; poklicala te je. Seveda ji ti nisi odgovoril; vendar je ona prepričana, da si bil ti, ker drugrega ni bilo v hiši.«

Jakec je bil ves prepaden, toda toliko moči je še imel, da je odgovoril:

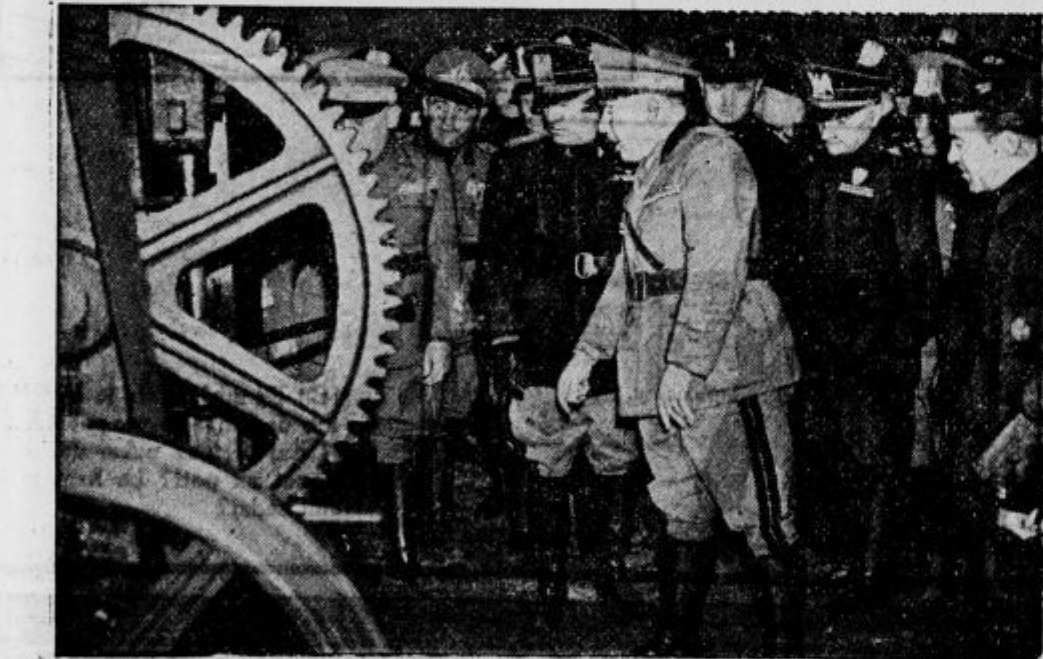
»Nisem bil jaz! Ničesar nisem ukradel!«

»Kako? In denar, ki si ga zapravil in raztrosil med potjo?«

Hotel je povedati: »Mati mi ga je poslala! Toda spomnil se je, kaj mu je naročila: »Če te bodo vprašali, odkod imaš teh sto frankov, reci, da so to tvoji prihranki.«

In res je v slepi vdanosti in v vestnem spoštovanju, ki ga je imel do vseh materinih zapovedi, odgovoril: »To so moji prihranki.«

In če bi mu bila ukazala, naj reče: »Jaz sem ukradel.« bi bil brez obotavljanja in prekanja priznal, da je tat, tako otročji je si bil! »Kako hočeš, da bi ti verjeli, da si si s petdeset centimi dnevnega zaslužka prihranil dve sto do tri sto frankov, ki si jih, kot smo videli, včeraj zapravil?« Ne poskušaj s takšnimi neumnimi izgovori. Bolje je, da poprosiš odpusčanja te dobre ljudi, ki si jim zadal tak strašen udarec in da čim prej popraviš krivico, ki si jim jo storil.«

Mussolini pri ogledu italijanske oboroževalne industrije.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fiser Frane

Nikdo ni o tem dvomil. Samo nekaj je ostalo nepojasnjeno: Kam je izginilo tistih tisoč frankov? Nobenega sledu ni bilo za njimi. V Belizarjevih žepih je tičalo par frankov — izkupiček dneвне prodaje; v vaječevih pa je žvenketalo nekaj malega, zarjavelega drobiža, to kar je ostalo iz mornarskih vinočev, kamor si mornarji iz vsega sveta hodijo gasiti žej. Jasno je, da po pristaniških luknjah nista mogla zapraviti vsega denarja, ki je zmanjkal iz Zenaidine skrinje. Glavni del sta najbrž nekaj skrila.

Kam?... Prav to bi morali zvedeti. Zato je direktor že navsezgodaj dal pripekljati oba obtožena v svoj kabinet. Izgledala sta kot prava zločina: blana, blede, raztrgana in trepetajoča. Le Jakec je imel na sebi neko mladostno milino; njegov drobni, inteligentni in fini obrazek je kljub ostudnemu modremu pasu in nemogoči obleki obdržal neko zanimivost in dostojanstvo. Toda pogled na Belizarja je bil grozen; vsled udarcev, ki jih je bil dobil med tepežem, je bil še grši. Na obrazu je imel brazgotine in obleko vso raztrgano; povsod sam dokazi, kako srdito se je branil. Na višnje-rodečem, spačenem obrazu se mu je bralo, kako strašno ga pečejo njegove otečene noge, ki so bile stisnjene vso noč; široka, zaprta usta so imela mrk, obupan, zagrenjen izraz, približno tak, kot tjušnjav gobec. Kdor ju je videl, ko sta stala drug poleg drugega, bi prav zadržno mislil, da je vajenec, ta nežni, boječ otrok bil samo orodje tega pokvarjenca, čigar nasveti so ga pogubili.

Ko je Jakec šel skozi direktorjevo predso-

bi prikazni iz težkih sanj dobile telesa in se postavljale pred njega. V tem trenutku ga je zapustila tista zamozavest, ki mu je dovoljevala, da je spričo zločina se nosil glavo pokonci. Spomnil se je vseh potov prejšnjega dne: mornarja, ki ga je spremljal in vinočev v Indretju, Basse-Indre in celo v Nantes-u. V eni sami minuti sramotnega, grdega spomina je nanovo doživel, občutil vso blede pijanost in vso rdečico sramu.

Ko je vstopil v direktorjevo sobo, je bil ponižen, objokan, pripravljen ukloniti se in prositi usmiljenja.

V sobi sta bila samo direktor, ki je sedel pred oknom v velikem, uradnem fotelju in pa oče Roudic, ki je sta lpoleg njega in vrtel v roki svojo malo čepico iz modre volne. Paznika, ki sta pripeljala oba zločinca, sta ostala pri vratih in nista izpustila iz oči krošnjarja, ki je nevaren zlikovec, zmoežen vsakega zločina. Ko je Jakec zagledal delovodjo, se je skoraj nehote zganil, kot bi hotel stopiti k njemu in mu ponuditi roko kot samo obsebi umevnemu branitelju. Toda obraz očeta Roudica je bil tako resen, zlasti pa žalosten, da se mu tekom vsega zasliševanja ni upal približati.

»Poslušaj me, Jakec!« je dejal direktor. »Z ozirom na tvojo mladost, tvoje starše, tvoja dosedanja dobra spridevala in zlasti pa, to moram poudariti, zlasti z ozirom na ugled naše tovarne, sem dosegel, da te niso odpeljali v Nantes, temveč so te pustili tukaj in za nekaj dni odložili preiskovanje. Vse, kar se sedaj zgodi, ostane med nami tremi. Samo od tebe je odvisno, da zaveza ne pojde naprej. Samo to zahtevamo, da vrneš, kar je ostalo...«

»Toda gospod...«

»Ne prekinjaj me... takoj boš lahko pojasnil... da vrneš, kar je ostalo od ukradenih šest tisoč frankov... saj vendar nisi mogel v enem dnevu zapraviti šest tisoč frankov, kajne?«

Tako torej: vrni, kar ti je ostalo in jaz ukrenem samo to, da te pošljem nazaj k staršem.

»Oprostite,« je dejal Belizar, boječ stegnil glavo in se ljubeznivo nasmehnil, da se mu je okrog ust nabralo toliko majhnih gubic, kakor je valovčkov na Loiri, kadar zapiha vzhodni... Oprostite...«

Ob zaničljivem, ledenem direktorjevem pogledu je obstal in se v zadregi popraskal po glavi.

»Kaj hočete povedati?«

»Hudič!« ker vidim, da je zadeva s tatvino urejena, si vas dovoljujem prositi, če ste tako dobri, da se zdaj nekoliko pomenimo o mojih klobukih.«

»Tepec, molčite! Ne razumem, kako morete biti tako predrzni in sploh spregovoriti besedico... Mislite, da ne vemo, da ste kljub svojem sladkemu obrazu glavni krivec vi, da bi ta deček brez vaših slabih nasvetov nikdar ne storil kaj takega?«

»Joži!« je vzkljknil nesrečni Belizar in se obrnil k vajencu, kot bi ga hotel poklicati za pričo.

Jakec je hotel ugovarjati. Oče Randic mu ni pustil do besede.

»Prav imate, gospod direktor. Ta slaba družina ga je pogubila. Prej je bil dečko pošten in vnet za delo, da mu ni bilo para. Moja žena, moja hčerka, vsi v hiši smo ga imeli radi. Zapuili smo mu. Da, da, res, da je le moral spoznati tega nesrečnega!«

Ko je Belizar slisal, kako govore o njem, je postal tako obupan in prestrašen, da je Jakec za minuto pozabil, kakšna obtožba leži na njem in je vneto pričel braniti svojega prijatelja.

»Prisegam vam, gospod Roudic, da je ta mož po nedolžnem padel v to zadevo. Včeraj je blodil po nanteških ulicah in me je našel; ker nisem bil zmoežen, da bi sam šel, me je odpeljal na kolodvor... in tam so naju aretirali.«

Nagradna križanka

Tvrdke, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka« do četrtega prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili: 4. nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

BESEDE POMENIJO:

Vodoravno: 1. Naslov krasnega družinskega filma, ki je že nedeljo na sporedu v kinu Matici v Ljubljani. 15. Stevnik. 16. Odmor. 17. Osebnostni zaimek. 18. Visoka oseba. 19. Draž, vaba. 20. Še manj ko malo. 21. Predlog. 22. Sodobna kraljica. 23. Vrsta cigarete. 25. Hitra hoja. 26. Kralj plem. naslova. 27. Lep. 28. Vlado. 29. Otok v Primorju. 30. Majhen denar. 32. Označka za kem. prvino. 33. Rojstni kraj sv. Frančiška. 34. Slavna ameriška filmska igralka, ena največjih tragedij filmske zgodovine, ki je v glavni vlogi v filmu pod 1. vodoravno.

Navpično: 1. Zenska oseba. 2. Številka. 3. Grška pokrajina. 4. Orožje. 5. Dve črki bolj v zač. abecede. 6. Družinski član. 7. Vrsta filozofa. 8. Orožje. 9. Športna kratica. 10. Moško ime. 11. Osebnostni zaimek. 12. Stara grška denarna enota. 13. Posoda. 14. Južna rastlina. 19. Planet. 21. Lesena zapreka. 22. Mazilo. 24. Glas. 25. Stevnik. 26. Pregrinjalo. 27. Stena. 29. Enota pri elektriki. 30. Pravi, reče. 31. Označka za kem. prvino. 32. Pogojniki.

REŠITEV SOBOTNE KRIŽANKE:

Vodoravno: 1. Koledar (knjiga, ki jo bo izdal »Slovenec« in ki naj pride v vsako slovensko hišo). 7. Zla. 10. Obesek. 11. Naliv. 13. Gospa. 14. Menih. 16. Al. 17. Zanimiv (bo seveda »Slovenec« koledar...). 19. P. s. 20. Denar. 21. Strok. 23. Katar. 24. Naroči (kaj? »Slovenec« koledar!). 25. Sram. 26. Stavim.

Navpično: 1. Kogar. 2. Obol. 3. Les. 4. Espana. 5. Dea. 6. Ak. 7. Zliv. 8. Lih. 9. Av. 11. Nem. 12. Anitra. 14. Mir. 15. Eskimi. 17. Zeta. 18. Nar. 19. Počl. 20. Dar. 21. Sat. 22. Rov. 23. Ks. 24. Na.

Izžrebani nagrajenci:

Med reševalci, ki so pravilno rešili sobotno križanko, so bili izžrebani: Gale Minka, učitelj, Sevnica ob Savi. Bizjak Josipina, Einspielerjeva. 27. Ljubljana, Drenik Ferdinand, Rožna dol. IX-25, Vič, Dobravec Sabina, Radovljica, 100.

Izžrebanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Opozorjamo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenec«, »Domoljub« in »Bogoljubac«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.

Telefonska številka 30-30

Potrjim sreem naznanjamo, da se je Vsemogočnemu donadlo poklicati v boljše življenje našega iskreno ljubljenega soproga, očeta in dedeka, gospoda

Alojzija Ostrca

posestnika in bivšega večletnega župana itd. v Bunčanih Pogreb blagopokojnika bo v nedeljo, 27. okt., ob pol 9 dop. Bunčani pri Ljutomeru, 25. oktobra 1940

Alojzija, soproga — Anica por. Jureš, Marija por. Babič, Antonija por. Petovar, Ottilija por. Petovar, hčere

Dovršili so svojo lepo življenjsko pot v častitljivi starosti 95 let ter odšli za vedno od nas naš ljubljani oče, dedek in pradedek, brat in stric, gospod

Ivan Korče

posestnik

Pokopali jih bomo v nedeljo, dne 27. oktobra v Cerknici. Ljubljana, Blatna Brezovica, Cerknica, Niš, 26. okt. 1940.

Zalujoči: Leopoldina por. Bergant, hči; rodbine: Bergant, Markelj, Korče.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljani soprog, skrbni oče, stari oče, stric in tast, gospod

Matija Pribošič

poštni zvičnik v pokoju in posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 26. oktobra ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XXI., na viško pokopališče.

Ljubljana, Konjice, Pag, dne 24. oktobra 1940.

Zalujoči ostali.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; denitovaniški oglaš 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonka, 3 mm visoka, celotna vrstica po 8 din. — Za plamene odgovore glede malih oglasov treba priložiti snamko.

Službe iščejo

Steklarskega pomočnika mladega, takoj sprejem. Ivan Dežman, Pipuševe ulica 2, Maribor. (b)

Absolventka

državne trgovske akademije, vestna in marljiva, išče, kot začetnica primerne zaposlitve. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16212. (a)

Nezakonsko dekle

okrog 20 let staro, bi se rado izučilo kuhanja — najraje v kakem samostanu. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16166.

Službo dobe

Krojaškega pomočnika za velike kose sprejem. takoj. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16310.

Kuhar

prvovrsten, uren, pošten dobi takoj stalno službo v Ljubljani. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Prvovrsten kuhar« št. 15.236. (b)

Trgovsko pomočnico

pridno, pošteno, verzično v trgovini z mesnim blagom, z dobrimi pričevall, sprejem. takoj. V poštev pride res prvovrstna moč. Cenjene ponudbe poslati na upravo »Slovenec« pod »Zanesljiva« št. 16282. (b)

(Pohištvo)

Pozor mizarji!

Iščem dobavitelje za stalno dobavo raznega pohištva iz trdega in mehkega (nepleskanega) lesa. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Takojšnje plačilo« št. 16149.

(Auto-motor)

Tovorni avtomobil

Ford, 8 cil. v prav dobrem stanju, kompletno z vsemi gumami pod ceno prodam. Jugopromet, Golob, Celje, tel. 273. (f)

Razno

Gumbnice, gumbi, plise, monogrami, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

Kupimo

Jabolka

boljše vrste, zdrave, katere bi se obdržale čez zimo, kupim. Potrebujem jih 600—800 kg. Ponudbe z naznačbo vrste ter najnižje cene je nasloviti v upravo »Slovenec« pod »Jabolka« št. 16303. (k)

Doge

iz kostanjevega lesa, za sodčke od 20 do 25 litrov, suhe, večjo množino, kupim. Ponudbe z naznačbo najnižje cene poslati na upravo »Slovenec« pod »Doge« št. 16304. (k)

Kupujte pri naših inserentih!

SOBE

ISČEJO:

Gospodična

mirna, solidna, išče sobo v sredini mesta pri bolj. šl. manjši družini. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16757. (a)

Za hišne posestnike

tovarne, večja podjetja i. t. d. od oblasti predpisane in od državnega Ognjegasnega saveza preizkušene

OGNJEKASNE NAPRAVE

»PRVA POMOČ«

Viktor Bohinec, Ljubljana Tyrševa cesta 12 (dvorišče)

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Gater »Pyni Kay«

65 cm širine, ugodno na prodaj. Naslov v upravi »Slovenec« pod 16341.

Orehe, suhe slive

In jabolka pošilja: Samuel Majerovič, trgovec, Lukovac. (f)

»National« blagajno

prodam. — Trgovina pri »Miklavžu« pod lemenatom. (f)

Prvovrstno cepljeno trsje

korenjake, divjake, na raznih podlagah, nudi Žihor Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanci — Zahtevajte cenik! (f)

Posestva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je sam v Ljubljani, Presernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-30.

Velika trgovska hiša

v mestu Celje, napredaj. Ponudbe podružnici »Slovenec« v Celju pod »Trgovska hiša« št. 16260.

Gozdna parcela

v bližini Celja, ob cesti ugodno napredaj. Naslov v podr. »Slov.« v Celju.

Vajenci

17 let star fant

z enim letom učne dobe, se želi izučiti v trgovini z meš. blagom. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 15903.

Razpis

Občina Ljutomer, srez Ljutomersko-radgonski, razpisuje pragmatični mesti

- občinskega tajnika,
- referenta za vojaške zadeve.

Solska izobrazba: popolna srednja ali njej enaka strokovna šola, ozir. spregled kvalifikacije. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po št. 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbenih (Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine z dne 29. VII. 1936, št. 477/61) je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

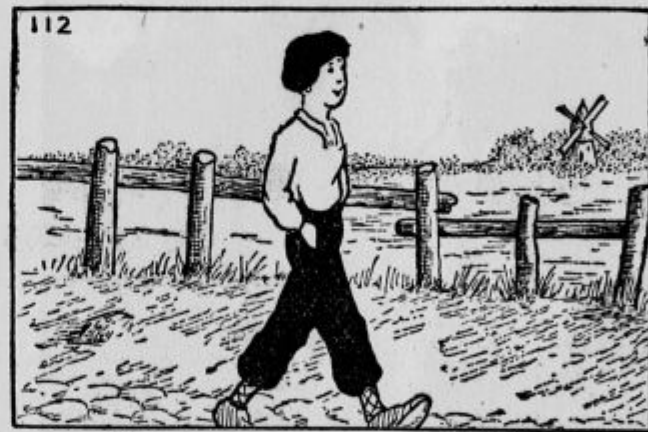
Občina Ljutomer, dne 22. oktobra 1940.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(111) Bližal se je že domu. Od daleč je zagledal svojo mater, ki ga je takoj spoznala in mu začela mahati v pozdrav. Pristrčno sta se pozdravila in mati je seveda hotela vedeti, kod je toliko časa hodil. In Mihec ji je pripovedoval o svojih čudovitih dogodivščinah pri palčkih.

(112) Pa mislite, da je bilo Mihcu teh dogodivščin pri palčkih dovolj? Kaj še! Čez nekaj dni je bil že zopet na poti? Le kam jo bo mahnil sedaj?

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo bridko izgubo našega očeta, starega očeta

Matevža Seljaka

sekirnega kovača

ki je umrl danes ponoči po hitri bolezni, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb bo v nedeljo, 27. t. m. ob 8. uri zjutraj na farno pokopališče Sv. Trojica nad Cerknico.

Nova vas pri Rakeku, dne 25. oktobra 1940.

Ivan, Matevž, Ludvik, sinovi; Leopoldina, Frančiška, Alojzija, hčere; vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

MARIBOR

Težave pri gradnji ceste Maribor-Fram

Maribor, 25. oktobra. Na cesti Maribor-Fram je sedaj zaposlenih 350 delavcev, dosedanj izdatki pa znašajo 700.000 din. Dela se sedaj na petih mestih. Na prvem odseku med Framom in Slivnico se gradi večji nasip, podporni zid ter se razširjuje mostne konstrukcije. Med Slivnico in Hočami se pri Creti gradi zaradi proložitve ceste velik nasip, delajo dva nova objekta, eden pa se razširja. V Bohovi se vršijo dela pri razširitvi dveh propustov, dviga se cestni nasip ter se razširjuje namakalni jarek, na Tezmem pa so dela že tako napredovala, da bo še to jesen končana podlaga do Betnavske ceste ter se bo najbrž tudi že letos izvršilo tlakovanje.

Rezijski odbor, ki vrši gradnjo ceste, se mora boriti z velikimi težavami, ki napredovanje del znatno zavirajo. Predvsem primanjkuje odboru tehničnih strokovnjakov. Če bi gradilo ceste zasebni podjetnik, bi moral pri delih zaposlovati najmanj 3 inženirje in 4 tehnične, rezijski odbor pa ima vsega skupaj na razpolago 4 strokovnjake. Drugo veliko oviro predstavljajo stari načrti, ki so bili narejeni za planum v širini 8 metrov, dočim je potem gradbeno ministrstvo odredilo širino ceste na 9 metrov. Zaradi tega mora sedaj rezijski odbor kar sproti delati nove načrte, trase je treba namreč mestoma premikati, ker so zaradi večje širine cestišča prišle nekatere stavbe ob cesti v napotje, poleg tega je treba delati tudi nove načrte za razširitev starih in gradnjo novih objektov. Bili so predvideni ravni mostovi iz železne konstrukcije, naknadno pa je gradbeno ministrstvo predpisalo zaradi varčevanja z železom obokane mostove iz železobetona. Gradnjo je znatno zavrla tudi dejstvo, da so bili vsi člani rezijskega odbora na orožnih vajah takrat, ko bi morali začeti z delom. Svoja mesta so nastopili takrat, ko je bila trasa že zakoličena ter so bili delavci že na terenu. Veliko oviro predstavlja vprašanje vzdrževanja prometa na cesti, ker ga ni mogoče izpeljati po ovinkih od Maribora do Frama. Predvideno je bilo sicer, da se začasno izpelje promet po Ptujski cesti do Šmiklavža in od tam po občinskih cestah do Frama, toda občinske ceste bi bilo treba prej za takšen promet primerno preurediti, za kar pa kredit 200.000 din, ki je v ta namen določen, nikakor ne zadostuje. Odbor tudi nima na razpolago dovolj prevoznih sredstev. Sedaj primanjkuje benčina in nafte za tovorne avtomobile, vozila, ki so preurejena na plin, pa uporabljajo v prvi vrsti vojaške oblasti za svoje prevoze. Prevoznikom s konjsko vprego primanjkuje konj, povrhu so pa sedaj v jeseni preveč zaposleni s poljskimi deli. Tudi potrebni strojevi nima rezijski odbor na razpolago. Sedaj je naročil stroj »Vibromax« za tlakovanje gornjega ustroja. Prav tako manjka izvežbana delavstva. Podražitev materiala in zvišanje delavskih mezd predstavljata nov problem, ki znatno vpliva na razvoj gradbenih del. Rezijski odbor do nedavnega ni imel na razpolago niti prevoznega sredstva, da bi njegovi člani lahko hodili na teren. Šele sedaj je dobil od banovine star osebni avto, ki pa je v takem stanju, da ga je treba vsak hip popravljati.

Kljub vsem tem težavam pa dela vseeno hitro napredujejo. Letos bodo končani vsi objekti in večji nasipi, do spomladi pa bo cesta pripravljena za napravo zgornjega ustroja. Seveda bo to precej tudi od vremena odvisno. Napravo zgornjega ustroja iz betona in granitnih kock pa bo rezijski odbor oddal zasebnim podjetnikom. Te dni je strokovna komisija določila, da se izvrši 7 km ceste v betonu, 3 km pa bo tlakovanih z granitnimi kockami.

m Nadškoj dr. Ujčič v Mariboru. V četrtek je prišel v Maribor belgrajski nadškoj dr. Ujčič, ki ostane v Mariboru nekaj dni. Včeraj si je ogledal v spremstvu škofa dr. Tomažiča stolnico, grajski muzej in preureditve v gradu, gradnjo novega bogoslovja in nekatere druge zanimivosti.

m Mariborčani! Darujte jutri vsaj en dinar za severno mejlo! Pomagajmo rojakom ob meji vsak po svojih močeh!

m Novi šahovski prvak Maribora. V četrtek zvečer se je končal šahovski turnir za prvenstvo Maribora ki se je vršil mesec dni v prostorih kavarn Orient. Turnir je priredila agila šahovska sekcija SK Zeleničarja, vodil pa ga je nad vse poštovno in spretno g. J. Fišer. Zadnje kolo je prineslo sledeče rezultate: Stupan je premagal Kečiča, Dasko Črtaliča, Maroti Marvina, Babič Breša. Neodigrana je ostala partija Regoršek : Bien, ki pa se je igrala sinoči, vendar rezultat ni vplival na končno stanje prvenstva. Novi šahovski prvak Maribora je Dasko, član šahovske sekcije SK Zeleničarja, ki se je vse čas turnirja držal najbolje ter je dobil 9 točk. Drugo mesto je zasedel član MSK prof. Stupan, ki se je šele v drugi polovici turnirja dobro razvil, pa je dosegel 8 točk. Na tretjem me-

stu s 7 točkami je Maroti (SK Zeleničar), na četrtem Regoršek (SK Zeleničar) s 5 in pol točkami, na petem Marvin (SK Vidmar) s 5 in pol točkami, sedmi, sedmi in osem so Brež (MSK), Babič in Kečič (oba SK Zeleničar), osmi je Bien (MSK) 3 in pol točke, deveti je Nosan (2 točki), deseti pa Črtalič 1 in pol točke oba (SK Vidmar). Favorit tega turnirja Kukovec je moral že po 4 kolu na orožne vaje, lanekni prvak Maribora urednik Gerželi pa je zaradi bolezni po 5. kolu odstopil. Porazila pa sta ga že v prvih erezanjih Dasko in Stupan, ki sta zasedla obe prvi mesti.

m Gradnja palače Vzemne zavarovalnice odnana. Kakor smo zvedeli, bo gradilo mariborsko palačo Vzemne zavarovalnice ob glavnem mostu ljubljanske podjetje Mavrič, ki je bilo najnižji ponudnik.

m 100 Mariborčanov se vežba za pomožne gasilce. V gasilskem domu na Koroki cesti 12, je zadnje čase spet izredno živahno. Čez 100 mariborskih meščanov obiskuje poseben gasilski tečaj, v katerem se bodo izvežbali kot pomožni gasilci. V tem tečaju so sami obvezniki takozvane »pomožne vojske«, ki je bila nedavno tudi pri nas upeljana. Med obiskovalci tečaja so številni ugledni Mariborčani, industrijci, trgovci, uradniki, obrtniki, pa tudi pripadniki delavskih slojev, ki veš složno hodijo k predavanjem ter opravljajo zanimive, četudi precej naporne vežbe.

m Tovarna Thoma & Co. se bo popolnoma preselila na Pobrežje. Mariborska tovarna vile Thoma & Co. se je zadnja leta zelo razvila. Ko so postali prostori v Mlinski ulici pretešni, si je zgradila velike tovarniške objekte ob Dravi na Pobrežju. V Mlinski ulici je ostal še del tkalnice in pripravljalnice. Sedaj pa namerava tovarna tudi te oddelke premestiti na Pobrežje. V ta namen bo tovarniške objekte na Pobrežju znatno povečala ter bo še letošnje zimo pričela s tozadevnimi gradnjami.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim svojem vrši v nedeljo dne 27. oktobra zdravnik dr. Hugon Velker, Koroka cesta 10, telefon 25-75.

m Moško kolo brez gospodarja je našel Satler Josip na Tržaški cesti pred hišo št. 47 ter ga je oddal policiji. Kolo ima evid. št. 221797-2.

m Pustolovec iz Češke pred mariborskimi sodiščem. Mariborski sodniki so imeli opraviti z mladim pustolovcem 25-letnim Miroslavom Kvapiom, ki je prišel v Kunovice na Češkem, zadnja leta pa je živel v Zagrebu. Zadnje čase je bil brezposeln, pa si je iz zadrege hotel pomagati s sleparijami in tatvinami. V Ljubljani mu sleparije niso uspele, pa je zato odšel v Celje in Maribor, kjer je poskušal s tatvinami. V Celju je ukradel kolo in ga nato prodal ter se pri prodaji s ponarejeno legitimacijo izkazal za pravega lastnika kolesa. V Mariboru je mož v neki kavarni ukradel sukno, ki jo je kar oblekel čez svojo. Stražniku se je mož v dveh sukni zdel sumljiv in ga je zato aretirali. Policija ga je oddala sodišču, ki ga je sedaj obsodila na 8 mesecev strogega zapor in na izgon iz naše države.

m Sestrica oslepila brata. V bolnišnico v Mariboru so pripeljali 7-letnega Jurija Kaca, sina posestnika iz Laporja. V igri ga je njegova sestra dregnila z nožem v oko, ki je izteklo.

Gledališče

Predstava »Konec poti«, ki bi jo naj igrala dramatična šola ga. Vladimirja Skrbinskega v ponedeljek, 28. t. m. je iz tehničnih razlogov preložena na sredo 30. t. m. ob 20. Inscenacijo je dobrohotno izdelal g. inž. Maks Hlad. Material za inscenacijo je darovala trvdka inž. Slajner in Jelenc.

Št. Vid nad Ljubljano

V Ljudskem domu bo v nedeljo 27. oktobra ob pol 8 že kar tretja predstava v letošnji sezoni. Po dveh resnejših delih: »Roksani« in »Prazniku cvetočih češenj« bo sedaj tudi nekaj veselega; na odru bomo namreč videli Nestrojeva »Utopljenca«, veseloigro v treh dejanjih. Vstopnice so že v prodaji v trafikah Kautman, kjer se lahko dobite nekaj dobrih mest!

Jesenice

Jutri vsaj en dinar za božičnico našim bratom in setram ob severni mejli! Zimska akcija Slovenske straže.

Trbovlje

Roditeljski sestanek. Upraviteljstvo II. deške ljudske šole v Trbovljah sklicuje v nedeljo 27. oktobra t. l. ob 15 roditeljski sestanek za starše v šolanih otrok. Starši! Pridite v čim večjem številu! Posebnih, pisanih osebnih vabil upraviteljstvo šole ne bo razpošiljalo!

bi prikazni iz težkih sanj dobile telesa in se postavljale pred njega. V tem trenutku ga je zapustila tista zamožnost, ki mu je dovoljevala, da je spričlo zločina še nosil glavo pokonci. Spomnil se je vseh potov prejšnjega dne: mornarja, ki ga je spremljal in vinočev v Indret-jui, Basse-Indre in celo v Nantes-u. V eni sami minuti srmatonega, grdega spomina je nanovo doživel, občutil vso blede pijanost in vso rdečico sramu.

Ko je vstopil v direktorjevo sobo, je bil ponižen, obokan, pripravljen ukloniti se in prositi usmiljenja.

V sobi sta bila samo direktor, ki je sedel pred oknom v velikem, uradnem fotelju in pa oče Roudic, ki je sta lpeleg njega in vrtel v roki svojo malo čepico iz modre volne. Paznika, ki sta pripeljala oba zločince, sta ostala pri vratih in nista izpustila iz oči krošnjara, ki je nevaren zlikovec, zmožen vsakega zločina. Ko je Jakec zagledal delovodjo, se je skoraj nehoti zganil, kot bi hotel stopiti k njemu in mu ponuditi roko kot samo osebi umevenemu branitelju. Toda obraz očeta Roudica je bil tako resen, zlasti pa žalosten, da se mu tekom vsega zasliševanja ni upal približati.

»Poslušaj me, Jakec!« je dejal direktor. »Z ozirom na tvojo mladost, tvoje starše, tvojo dosedanja dobra spričevala in zlasti pa, to moram poudariti, zlasti z ozirom na ugled naše tovarne, sem dosegel, da te niso odpeljali v Nantes, temveč so te pustili tukaj in za nekaj dni odložili preiskovanje. Vse, kar se sedaj zgodi, ostane med nami tremi. Samo od tebe je odvisno, da zadeva ne pojde naprej. Samo to zahtevamo, da vrneš, kar je ostalo...«

»Toda gospod...«

»Ne prekinjaj me... takoj boš lahko pojasnil... da vrneš, kar je ostalo od ukradenih šest tisoč frankov... saj vendar nisi mogel v enem dnevu napraviti šest tisoč frankov, kajne?

Celje

c Gostovanje ljubljanske Drame v Celju. Ljubljanski igralski ansambel bo gostoval prvič v letošnji sezoni v sredo 30. t. m. Uprizoril bo Gogoljevo satirično komedijo »Revizor« z Danešem v naslovni in Cesarjem v glavni vlogi. Glavni ženski vlogi bosta igrali Nablocka in Levarjeva, Hlopova - Drenovec, ženo - Gabrijelčičeva, Osipa Kralj, Ljepkina - Skrbinek, Zemljaniko - Lipah, Špekina - Peček, Dobčinskega - Sever, Bobčinskega - Novak, Korobkins - Kaukler, Iljiča - Bratina, stražnika - Presetnik, Miška - Plut in Korobkinovo ženo - Simčičeva. Delo je zrežiral dr. Bratko Kreft. — Opozarjamo, da bo začetek predstave ob pol 20.

c Dan svobodnega Jadrana, ki bo 31. oktobra, bomo proslavili tudi letos v Celju. V mestnem gledališču bo v prvih dneh novembra akademija s sodelovanjem vseh celjskih šol in vojaške godbe 39. pp.

c Občina zbora Pomladka Aerokluba »Naša krilac na celjskih gimnazijah. V sredo zvečer je bil na II. državni realni gimnaziji občni zbor PAK »Naša krilac«, kateremu je prisostvoval direktor prof. Ivan Bračko in nadzornik Pomladka prof. Čadež. Direktor je poudaril pomen delovanja Pomladka in pozval člane, da se s vso resnostjo oklenejo dela v tej organizaciji. Sledila so poročila, iz katerih je bilo razvidno, da je v preteklem šolskem letu Pomladek napel vse svoje sile in storil vse, da bi dosegel svoj cilj, namreč spoznati mladino z letalstvom. Za predsednika je bil izvoljen Makuš Alojz. Enak občni zbor je bil tudi na I. državni realni gimnaziji. Na obeh gimnazijah ima Pomladek nad 700 članov.

c Zaključni račun o gospodarstvu mestne občine, njenih podjetij in skladov, za obračunsko leto 1939-40 je na razpolago v pogled pri računovodstvu od 28. okt. do vključno 4. novembra med uradnimi urami. Ugovore je vložiti v tem roku pisмено pri mestnem poglavarstvu. Pravico do vpogleda in ugovorov ima vsak član mesta Celja, kakor tudi vsaka oseba, ki od kateregakoli dohodka v mestu Celju plačuje državi neposredni davek.

c ZZZD v Sevnici vodi mezdn gibanji v podjetju Winkler in v parni žagi. Delavstvo v tej draginji ne more več shajati z dosedanjimi plačili, saj spada Sevnica med kraje, kjer se posebno občuti draginja.

c Identiteta mrtveca ugotovljena. Predvčerajšnjim smo poročali o mrtvцу, ki so ga našli v Gosposki ulici. Berača je obitstvo poznalo pod imenom slepi Korl, policija pa je ugotovila, da je pokojni 52letni Keber Alojz iz Hrastnika.

c Okrajno sodišče v Celju je obsodilo tri pekovski mojstre iz Celja na obutno denarno kazn in na več dni zapor. Tako je bil neki pekovski mojster obsojen na 10.000 din denarne kazni in na 30 dni zapor. Ovadeni so še trije pekovski mojstri, dalje veletrgovec z usnjem in trgovca s čevlji.

c Celjski šah. Rezultati 16. spominskega kola turnirja dr. Antona Schwaba, katerega prireja šahovski klub Gaberje: Ahtik—J. Schneider 0:1, Hajsinger—Domanjko 0:1, Medved—Verčkovnik 0:1, Pukmajster—Slimek 0:1, Regner—Mirnik 0:1, Fajs—F. Schneider 1:0, Golja—F. Csörgö 1:0, Rajšek—E. Csörgö 0:1, Habenus—Esih 1:0; rezultati prekinjenih partij: Regner—Medved 1:0, Fajs—Habenus 1:0, Domanjko—Ahtik 1:0, Esih—Medved 1:0; stanje po 16. kolu je naslednje: J. Schneider 14,5, F. Csörgö, Fajs 14, Golja 12, Mirnik in Verčkovnik 11,5, E. Csörgö in Habenus 10, Glinšek 9, Esih 8, Domanjko in Regner 7, F. Schneider 5,5, Hajsinger 4, Medved 3, Rajšek 2, Ahtik 1, Pukmajster 0 točk. Zadnje kolo bo v torek, dne 29. oktobra, razdelitev nagrad pa v nedeljo, dne 3. novembra, ko bo obenem proslava petletnice obstoja šahovskega kluba Gaberje.

c Krompir bo prodajala mestna občina danes na trgu po 1,75 din kilogram.

c Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel jutri v Celju dr. Mušič Drago na Cankarjevi cesti.

Ptuj

Jutri bo vsak dober Slovenec in Jugoslovčan žrtvoval vsaj en dinar za zimsko akcijo Slovenske straže! Pomagajmo rojakom ob severni mejli!

Zimska akcija Slovenske straže

S skromnimi žrtvami, ki jih prav za prav nihče ne občuti, je mogoče zavednim članom naroda v veliki meri zadostiti potrebam revnih slojev po naših obmejnih krajih. Podprimo torej jutri zimsko nabiralno akcijo Slovenske straže vsaj s skromnim prispevkom!

Tako torej: vrni, kar ti je ostalo in jaz ukrenem samo to, da te pošljem nazaj k staršem.

»Oprostite,« je dejal Belizar, boječe stegnil glavo in se ljubeznivo nasmešnil, da se mu je okrog ust nabralo toliko majhnih gubic, kakor je valovčkov na Loiri, kadar zapiha vzhodnik... Oprostite...»

Ob zaničljivem, ledenem direktorjevem pogledu je obstal in se v zadregi popraskal po glavi.

»Kaj hočete povedati?«

»Hudič!« ker vidim, da je zadeva s tatvino urejena, si vas dovoljujem prositi, če ste tako dobri, da se zdaj nekoliko pomenimo o mojih klobukih...»

»Tepec, molčite! Ne razumem, kako morete biti tako predrzni in sploh spregovoriti besedico... Mislite, da ne vemo, da ste kljub svojem sladkemu obrazu glavni krivec vi, da bi ta deček brez vseh slabih nasvetov nikdar ne storil kaj takega?«

»Jo!...« je vzkliznil nesrečni Belizar in se obrnil k vajencu, kot bi ga hotel poklicati za pričo.

Jakec je hotel ugovarjati. Oče Randie mu ni pustil do besede.

»Prav imate, gospod direktor. Ta slaba družina ga je pogubila. Prej je bil dečko pošten in vnet za delo, da mu ni bilo para. Moja žena, moja hčerka, vsi v hiši smo ga imeli radi. Zapuili smo mu. Da, da, res, da je moral spoznati svojo nesrečnožalo.«

Ko je Belizar slišal, kako govore o njem, je postal tako obupan in prestrašen, da je Jakec za minuto pozabil, kakšna obtožba leži na njem in je vneto pričel braniti svojega prijatelja.

»Prisegam vam, gospod Roudic, da je ta mož po nedolžnem padel v to zadevo. Včeraj je blodil po nanteških ulicah in me je našel; ker nisem bil zmožen, da bi sam šel, me je odpeljal na kolodvor... in tam so naju aretirali.«

Najnovejša poročila

Rusija bo sodelovala v donavski komisiji

Rusija sodeluje v donavski komisiji Moskva, 25. okt. AA. DNB: Danes opoldne je z letalom odpotovala v Sofijo sovjetska delegacija, ki se bo odpeljala naprej v Bukarešto in se bo udeležila sej donavske komisije, ki je sklicana v romunsko prestolnico za 28. oktobra. Delegacija ima sedem članov in jo vodi generalni tajnik komisarijata za zunanje zadeve Zolobov. V delegaciji sta tudi šef oddelka za Bližnji Vzhod Novikov in šef oddelka za pogodbe Arkadijev.

Italijanska letala proti Angliji

Rim, 25. okt. AA. Stefani. V zvezi s sodelovanjem fašističnega letalstva pri bombardiranju Anglije se izve, da je bil Mussolini tisti, ki je izdal ukaz, da se v sasedene dele severne Evrope pošlje italijanski letalski zbor. Nemško vrhovno poveljstvo je takoj dalo svoj pristanek na to pobudo. Italijansko letalsko ministrstvo je takoj storilo vse potrebno za organizacijo teh sil in pomožnih služb. Italijanski letalski zbor se nahaja pod poveljstvom generala Fusiera. Celoten načrt je bil izdelan v Italiji. Italijanska letala so priletela na letališča, ki so jim bila določena, pomožni servise in preskrbovalne enote, rezervni deli in drug material pa je prispel po železnici. Tudi cigarete dobiva moštvo iz Italije. Nemške vojne ladje so priledele italijanskim letalcem navdušen sprejem. Častniki in vojniki so bili predmet toplih prijateljskih manifestacij. Italijanski letalski zbor predstavlja sestavni del letalstva pod poveljstvom maršala Göringa, vendar pa ima italijanski general svobodno akcijsko polje. Obe poveljstvi sodelujeta najtesneje. Te dni sta maršal Göring in general Wimmer poslala tople pozdrave generalu Fuiseru, ki se jima je zahvalil za želje tudi v imenu svojega moštva in poudaril ponos, da se bori ob hrabrih nemški letalski sili. Ponovil je svoje prepričanje, da se bo skupna borba končala z uspehom.

Priprave za ofenzivo na Egipt

Rim, 25. okt. AA. Stefani: Ko so storile vse potrebno za novo ofenzivo, razvijajo italijanske vojaške sile na egiptskem bojišču močno akcijo z namenom, da bi preprečile priprave sovražnika in da bi napadle in razpršile prednje sovražnikove oklopne enote. Angleži delajo pod teškim udarcem novega napada, s katerim Italijani groze, obupne napore, da bi v Egiptu zbrali čim več moštva in materiala. »Giornale d'Italia« poudarja, da šteje angleška armada v Egiptu 260.000 mož, toda britansko poveljstvo še ni prepričano o svoji moči in bo še ojačilo to vojsko. Zdi se, da se nahaja več kot 30.000 vojakov na poti v Egipt. Pripravljajo pa se še tri divizije. Te gigantske angleške priprave, pa naj bo naloga, ki čaka Italijane v Egiptu, še tako velika in težka, ne bodo zavrlje ofenzive, katero bo odločno začel maršal Graziani brez ozira na obupne poskuse angleške vojne mornarice in letalstva.

V vsako hišo »Slovenca«!

Sv. Lovrenc v Slov. goricah

Blagoslovitev nove dvorane. Praznik Kristusa Kralja obhaja krščanska mladina povsod prav slovesno. Posebno slovesen pa bo ta dan za lovrenčko župnijo, ker bo blagoslovitev in otvoritev nove župnijske dvorane. Res se ni dom kljub veliki požrtvovalnosti župljanov popolnoma dograjen, vendar je delo kljub velikim težkostom toliko napredovalo, da se lahko naša društva vselijo v nove prostore in v zimskem času živahno prosvetno delujejo. — Preden začne dvorana služiti svojemu namenu, bo po krščanski navadi blagoslovljena. Popoldne po večernih bo v spremstvu družtev in župljanov prenesen križ in podoba Srca Jezusovega v dvorano, ki se blagoslovi. Nato bo imel za to slovesno priložnost govor g. dr. Stanko Canjkar, profesor iz Ptuja. Zatem bodo telovadne točke fantovskega oddelka in »dekleškega krožka in naših malih. Prireditve se zaključijo z F. S. Finžgarjevo igro v dveh dejanjih »Nova zapoved«. S to sijajno igro o krščanski ljubezni se začne prosvetno delo v novi dvorani.

»Torej si ukradel na lastno roko?« je direktor vprašal nejevolno.

»Ničesar nisem storil, gospod! Ničesar nisem ukradel. Saj nisem tat.«

»Pazi, dragi fant, krenil si na slabo pot. Samo s popolnim priznanjem in vrnitvijo denarja lahko dosežeš, da ti prizanesemo. Popolnoma jasno je, da si ti krivec. Ne poskušaj tajiti. Pogled, nesrečni otrok! Tistega večera si bil sma v hiši z Roudicevo gospo in hčerko. Zenaida je, preden je šla spat, odprla pred teboj svojo omaro in ti celo pokazala prostor, kjer je bila skrinjica. Ali je to res? Nato je sredi noči slišala zaskrpati tvojo lestevo; poklicala te je. Seveda ji ti nisi odgovoril; vendar je ona prepričana, da si bil ti, ker drugega ni bilo v hiši.«

Jakec je bil ves prepaden, toda toliko moči je še imel, da je odgovoril:

»Nisem bil jaz! Ničesar nisem ukradel!«

»Kako? In denar, ki si ga zapravil in raztrosil med potjo?«

Hotel je povedati: »Mati mi ga je poslala!« toda spomnil se je, kaj mu je naročila: »Če te bodo vprašali, odkod imaš teh sto frankov, reci, da so to tvoji prihranki.«

In res je v slepi vdanosti in v vestnem spoštovanju, ki ga je imel do vseh materinih zapovedi, odgovoril: »To so moji prihranki.«

In če bi mu bila ukazala, naj reče: »Jaz sem ukradel,« bi bil brez obotavljanja in prekanja priznal, da je tat, tako otročji je si bil!

»Kako hočeš, da ti ti verjam, da si si s petdeset centimi dnevnega zaslužka prihranil dve sto do tri sto frankov, ki si jih, kot smo videli, včeraj zapravil?... Ne poskušaj s takšnimi neumnimi izgovori. Bolje je, da poprosiš odpusčenja te dobre ljudi, ki si jim za dal tak strašen udarec in da čim prej popraviš krivico, ki si jim jo storil.«

Alphonse Daudet:

76

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Nikdo ni o tem dvomil. Samo nekaj je ostalo nepojasnjeno: Kam je izginilo tistih tisoč frankov? Nobenega sledu ni bilo za njimi. V Belizarjevih žepih je ticalo par frankov — izkupiček dnevne prodaje; v vaječevih pa je zvenketal nekaj malega, zarjavelega drobiža, to kar je ostalo iz mornarskih vintpočev, kamor si mornarji iz vsega sveta hodijo gusiti željo. Jasno je, da po pristaniških luknjah nista mogla napraviti vsega denarja, ki je zmanjkal iz Zenaidine skrinje. Glavni del sta najbrž nekam skrla.

Kam?... Prav to bi morali zvedeti. Zato je direktor že navsezgodaj dal pripeljati oba obtožena v svoj kabinet. Izgledala sta kot prava zločince: blana, blede, raztrgana in trepetajoča. Le Jakec je imel na sebi neko mladostno milino; njegov drobni, inteligentni in fini obrazek je kljub ostudnemu modremu pasu in nemogočim obleki obdržal neko zanimivost in dostojanstvo. Toda pogled na Belizarja je bil grozen; v sled udarcev, ki jih je bil dobil med tepežem, je bil še grši. Na obrazu je imel brazgotine in oblike vso raztrgano; povsod samimi dokazi, kako srdito se je branil. Na višnje-rum rdečem, spačenem obrazu se mu je bralo, kako strašno ga pečejo njegove otečene noge, ki so bile stisnjene vso noč; široka, zaprta usta so imela mrk, obupan, zagrenjen izraz, približno tak, kot tjujanjev gobec. Kdor ju je videl, ko sta stala drug poleg drugega, bi prav zatrdno mislil, da je vajenec, ta nežni, boječi otrok bil samo orodje tega pokvarjenca, čigar nasveti so ga pogubili.

Ko je Jakec šel skozi direktorjevo predso-ba, je zagledal obraze, ki so se mu videli, kot

Nagradna križanka

Tvrde, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenec«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenec« pod značko »Križanka« do četrtika prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili: 4. nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

ino Matica

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42

BESEDE POMENIJO:

Vodoravno: 1. Naslov krasnega družinskega filma, ki je fež nedeljo na sporedu v kinu Matici v Ljubljani. 15. Števniki. 16. Odmor. 17. Osebnostni zaimmek. 18. Visoka oseba. 19. Draž, vaba. 20. Še manj ko malo. 21. Predlog. 22. Sodobna kraljica. 23. Vrsta cigaret. 25. Hitra hoja. 26. Krat. plem. naslova. 27. Lep. 28. Vadar. 29. Otok v Primorju. 30. Majhen denar. 32. Označka za kem. prvino. 33. Rojstni kraj sv. Frančiška. 34. Slavn ameriška filmska igralka, ena največjih tragedij filmske zgodovine, ki je v glavni vlogi v filmu pod 1. vodoravno.

Navpično: 1. Zenska oseba. 2. Številka. 3. Grška pokrajina. 4. Orožje. 5. Dve črki bolj v zač. abecede. 6. Družinski član. 7. Vrsta filozofa. 8. Orožje. 9. Sportna kratica. 10. Moško ime. 11. Osebnostni zaimmek. 12. Stara grška denarna enota. 13. Posoda. 14. Južna rastlina. 19. Planet. 21. Lesena zapreka. 22. Mazilo. 24. Glas. 25. Števniki. 26. Preginjalo. 27. Stena. 29. Enota pri elektriki. 30. Pravi, reče. 31. Označka za kem. prvino. 32. Pogojnik.

REŠITEV SOBOTNE KRIŽANKE:

Vodoravno: 1. Koledar (knjiga, ki je bo izdal »Slovenec« in ki naj pride v vsako slovensko hišo). 7. Zla. 10. Obsek. 11. Naliv. 13. Gospa. 14. Menih. 16. Al. 17. Zanimiv (bo seveda »Slovenec« koledar...). 19. P. s. 20. Denar. 21. Strok. 23. Katar. 24. Naroči (kaj? »Slovenec« koledar!). 25. Sram. 26. Stavim.

Navpično: 1. Kogar. 2. Obol. 3. Les. 4. Espana. 5. Dea. 6. Ak. 7. Zliv. 8. Lih. 9. Av. 11. Nem. 12. Anitra. 14. Mir. 15. Eskimi. 17. Zeta. 18. Nar. 19. Poči. 20. Dar. 21. Sat. 22. Rov. 23. Ks. 24. Na.

Izžrebani nagrajenci:

Med reševalci, ki so pravilno rešili sobotno križanko, so bili izžrebani:

Gale Minka, učil. Sevnica ob Savi.
Bizjak Josipina, Einspielerjeva. 27. Ljubljana,
Drenik Ferdinand, Rožna dol. IX-25, Vič,
Dobravac Sabina, Radovljica, 100.

Izžrebanci bodo dobivali skozi en mesec »Slovenec« brezplačno.

Opozorjamo reševalce, da lahko oddajo rešitve po naših podružnicah po Sloveniji. Poslane po pošti kot tiskovina, pa se morajo frankirati s 50 par.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenec«, »Doma-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.

Telefonska številka 30-30

Potrjim sreem naznanjamo, da se je Vsemogočnemu donadno poklicati v boljše življenje našega iskreno ljubljenega soproga, očeta in dedeka, gospoda

Alojzija Ostrca

posestnika in bivšega večletnega župana itd. v Bunčanih
Pogreb blagopokojnika bo v nedeljo, 27. okt., ob pol 9 dop.
Bunčani pri Ljutomeru, 25. oktobra 1940
Alojzija, soproga — Anica por. Jureš, Marija por. Babič,
Antonija por. Petovar, Ottilija por. Petovar, hčere

Dovršili so svojo lepo življenjsko pot v častiljivi starosti 95 let ter odšli za vedno od nas naš ljubljeni oče, dedek in pradedek, brat in stric, gospod

Ivan Korče

posestnik
Pokopali jih bomo v nedeljo, dne 27. oktobra v Cerknici.
Ljubljana, Blatna Brezovica, Cerknica, Niš, 26. okt. 1940.

Zalujoči: Leopoldina por. Bergant, hči;
rodbine: Bergant, Markelj, Korče.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljeni soprog, skrbni oče, stari oče, stric in tast, gospod

Matija Pribošič

poštni zvanik in pokojnik in posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 28. oktobra ob pol štirih popoldne iz hiše žalosti, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XXI., na viško pokopališče.

Ljubljana, Konjice, Pag, dne 24. oktobra 1940.

Zalujoči ostali.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; štetovanjski oglas 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snešek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokratna, 1 mm visoka belina vrstica po 1 din. — Za pisane odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemko.

Službe iščejo

Steklarskega pomočnika mladega, takoj sprejem. Ivan Dežman, Pipuševa ulica 2, Maribor. (b)

Absolventka

državne trgovske akademije, vestna in marljiva, išče kot začetnica primerne zaposlitve. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16212. (a)

Nezakonsko dekle

okrog 20 let staro, bi se rado izučilo kuhanja — najraje v kakem samostanu. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16166.

Službo dobe

Krojaškega pomočnika

za velike kose sprejem. takoj. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16310.

Kuhar

prvovrsten, učen, pošten dobi takoj stalno službo v Ljubljani. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Prvovrsten kuhar« št. 15.226. (b)

Trgovsko pomočnico

pridno, pošteno, versirano v trgovini z mešanim blagom, z dobrimi pričevaji, sprejem. takoj. V poštev pride res prvovrstna moč. Cenjene ponudbe poslati na upravo »Slovenec« pod »Zanesljiva« št. 16282. (b)

Pohištvo

Pozor mizarji!

Iščem dobavitelje za stalno dobavo raznega pohištva iz trdega in mehkega (nepleskanega) lesa. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Takojsnje plačilo« št. 16149.

Auto-motor

Tovorni avtomobil

Ford, 8 cil. v prav dobrem stanju, kompletno z vsemi gumami pod ceno prodam. Jugopromet, Golob, Celje, tel. 273. (f)

Razno

Gumbnice, gube, plise, monograme, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciška ulica nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

Kupimo

Jabolka

boljše vrste, zdrave, katere bi se obdržale čez zimo, kupim. Potrebujem jih 600—800 kg. Ponudbe z naznačbo vrste ter najnižje cene je nasloviti v upravo »Slovenec« pod »Jabolka« št. 16303. (k)

Doge

iz kostanjevega lesa, za sodčke od 20 do 25 litrov, suhe, večjo množino, kupim. Ponudbe z naznačbo najnižje cene poslati na upravo »Slovenec« pod »Doge« št. 16304. (k)

Kupujte pri naših inserentih!

SOBE

ISČEJO:

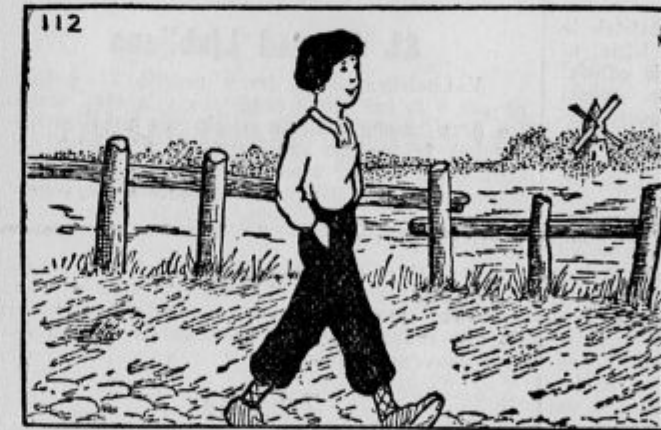
Gospodična

mirna, solidna, išče sobo v sredini mesta pri bolj. sl. manjši družini. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16767. (a)

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(111) Blizal se je že domu. Od daleč je zagledal svojo mater, ki ga je takoj spoznala in mu začela mahati v pozdrav. Prisrčno sta se pozdravila in mati je seveda hotela vedeti, kod je toliko časa hodil. In Mihec ji je pripovedoval o svojih čudovitih dogodivščinah pri palčkih.

(112) Pa mislite, da je bilo Mihcu teh dogodivščin pri palčkih dovolj? Kaj še! Čez nekaj dni je bil že zopet na poti? Le kam jo bo mahnil sedaj?

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo bridko izgubo našega očeta, starega očeta

Matevža Seljaka

sekirnega kovača

ki je umrl danes ponoči po hitri bolezni, previden s tolažili sv. vere.

Pogreb bo v nedeljo, 27. t. m. ob 8. uri zjutraj na farno pokopališče Sv. Trojica nad Cerknico.

Nova vas pri Rakeku, dne 25. oktobra 1940.

Ivan, Matevž, Ludvik, sinovi; Leopoldina, Franciška, Alojzija, hčere; vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.